



**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ  
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης 94/2021**

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ  
ΤΜΗΜΑ Β΄**

**Συνεδρίαση της 25ης Μαΐου 2021**

**Σύνθεση :**

**Πρόεδρος:** Στέφανος Δέτσης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ..

**Μέλη:** Ευγενία Βελώνη, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ., Θεόδωρος Ψυχογιός, Αντώνιος Τατσόπουλος, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Αλέξανδρος Ροϊλός, Βασίλειος Καραγεώργος, Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα-Ασημακοπούλου, Ευστράτιος Ηλιαδέλης, Ιωάννης Αλεξανδράκης και Νικόλαος Πατηνιώτης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

**Εισηγήτρια:** Σπυριδούλα Ραυτοπούλου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ..

**Αριθμ. Ερωτήματος:** Το με αριθμ. πρωτ. Δ.ΕΙΣΠΡ. Β 1146849 ΕΞ 2020/28-12-2020 έγγραφο των: 1. Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικής Διοίκησης / Διεύθυνσης Εισπράξεων/Τμήματα Β΄, Α΄ και 2. Γενικής Διεύθυνσης Τελωνείων και ΕΦΚ/ Διεύθυνσης Τελωνειακών Διαδικασιών/Τμήμα Δ΄ της ΑΑΔΕ.

**Ερώτημα:** «Ερωτήματα αναφορικά με τον τρόπο πίστωσης αποδοθέντος ποσού σε εκτέλεση απόφασης ποινικού δικαστηρίου και υπολογισμού ή μη προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής κατά την πίστωση αυτού».

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Β΄ Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους γνωμοδότησε ως ακολούθως:

**Ιστορικό**

Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

1.α. Στη Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Αθηνών βεβαιώθηκαν σε βάρος των κατωτέρω νομικών προσώπων, για τις αναφερόμενες αιτίες, τα κάτωθι ποσά:

1. «ΚΕΝΤΩΡ ΕΜΠΟΡΙΟ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ Α.Ε.» Α.Φ.Μ. 999069060(πρώην “ΕΝΕΡΓΑ ΕΜΠΟΡΙΟ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ»):

Για Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε.) πλέον τόκων υπερημερίας που εισέπραξε και δεν απέδωσε το ανωτέρω νομικό πρόσωπο από 21-11-2012 έως 30- 11-2012, κατόπιν της με αριθμ. 487/17-1-2013 απόφασης καταλογισμού της Δ/σης Οικονομικής Επιθεώρησης Αθηνών και του Χρημ. Κατ.: 489/17-1-2013, και της εν συνεχεία έκδοσης της Α.Τ.Β.: 707/21-1-2013, ήτοι: α) 462.589,31 ευρώ (ΕΕΤΗΔΕ 234.144,98 ευρώ + οφειλόμενοι τόκοι υπερημερίας 228.444,33 ευρώ μέχρι 21-11-2012), β) 18.421.776,27 ευρώ (ΕΕΤΗΔΕ 17.389.096,07 ευρώ + οφειλόμενοι τόκοι υπερημερίας 1.032.68,20 ευρώ, μέχρι 21-11-2012) και γ) 37.449,38 ευρώ (οφειλόμενοι τόκοι υπερημερίας από 22-11-2012 μέχρι 30-11-2012), ήτοι Συνολικό ποσό : 18.921.814.96 ευρώ, καταβλητέο εφάπαξ την 3-12-2012 (ημερομηνία 1ης δόσης 3-12-2012).

2. «ΝΕΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ Α.Ε. ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ» Α.Φ.Μ.998807897 (πρώην HELLAS POWER Ανώνυμη Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Ηλεκτρικής Ενέργειας με διακριτικό τίτλο «HELLAS POWER»):

Για Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε.) για τη χρήση 2011 και 2012 πλέον τόκων υπερημερίας:

1) Κατόπιν της με αριθμ.. 12055/12-11-2012 απόφασης καταλογισμού της Οικ. Επιθεώρησης Αθηνών και του Χρημ. κατ. 12063/12-11-2012, και της εν συνεχεία έκδοσης της Α.Τ.Β. 12507/15-11-2012: α) 20.965.317,69 ευρώ (οφειλόμενο ΕΕΤΗΔΕ για τη χρήση 2011, 19.666.450,81 ευρώ + 1.298.866,88 ευρώ τόκοι υπερημερίας), β) 13.004.030,39 ευρώ (οφειλόμενο ΕΕΤΗΔΕ για τη χρήση 2012, 12.404.196,90 ευρώ + 599.833,49 ευρώ τόκοι υπερημερίας), ήτοι

Συνολικό ποσό 33.969.348.08 Ευρώ, καταβλητέο εφάπαξ στις 25-10-2012 (ημερομηνία α΄ δόσης 25-10-2012).

2) Αριθμ. 486/17-1-2013 απόφ. καταλογισμού της Οικ. Επιθεώρησης Αθηνών, του Χρημ. κατ. 488/17-1-2013, για Τόκους υπερημερίας για το χρονικό διάστημα από 1-10-2012 έως 23-10-2012 και της εν συνεχεία έκδοσης της Α.Τ.Β. 708/21-1-2013, Ποσό:174.161.43 ευρώ, καταβλητέο εφάπαξ την 25-10-2012 (ημερομηνία α΄ δόσης 25-10-2012)

β. Για την επιδίωξη είσπραξης των ανωτέρω ποσών, ελήφθησαν σε βάρος των νομικών προσώπων και του συνυπόχρεου για την καταβολή αυτών φυσικού προσώπου αναγκαστικά και λοιπά μέτρα είσπραξης. Ειδικότερα:

α) για την εταιρεία «ΚΕΝΤΩΡ ΕΜΠΟΡΙΟ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ Α.Ε.» :

αα) Από τη Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Αθηνών και τη συναρμόδια Ε.Μ.ΕΙΣ. εκδόθηκαν κατά τα έτη 2013 - 2019 σε βάρος του νομικού προσώπου εξήντα τέσσερα (64) έγχαρτα και ηλεκτρονικά κατασχετήρια στα χέρια πιστωτικών ιδρυμάτων ως τρίτων. Μόνο από την Τράπεζα Πειραιώς (και πρώην ΜΑΡΦΙΝ) υποβλήθηκαν επτά (7) θετικές δηλώσεις ωστόσο με μηδενικό ποσό απόδοσης, λόγω της ολικής δέσμευσης των ποσών των σε αυτή ευρισκομένων λογαριασμών σε εκτέλεση της υπ' αριθμ. 21/25-1-2012 διάταξης του Προέδρου της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης.

αβ) Επίσης, σε βάρος του συνυπεύθυνου Διευθύνοντα Συμβούλου του ανωτέρω ν.π. εκδόθηκαν κατά τα έτη 2013-2014 είκοσι (20) έγχαρτα και ηλεκτρονικά κατασχετήρια στα χέρια πιστωτικών ιδρυμάτων, ως τρίτων. Δύο τραπεζικά ιδρύματα υπέβαλαν δύο (2) θετικές δηλώσεις, με συνολική απόδοση 4,58 ευρώ λόγω της με αριθμό 39/2012 προγενέστερης δέσμευσης του Ανακριτή Πλημμελειοδικών Αθηνών. Το ανωτέρω ποσό των 4,58 ευρώ αποδόθηκε στις 14-7-2014.

β) για την εταιρεία «ΝΕΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ Α.Ε. ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ»:

βα) Από τις ανωτέρω Φορολογικές Αρχές εκδόθηκαν κατά τα έτη 2012 - 2019 σε βάρος της είναι εξήντα οκτώ (68) έγχαρτα και ηλεκτρονικά κατασχετήρια στα χέρια πιστωτικών ιδρυμάτων ως τρίτων. Τέσσερις (4) τράπεζες (σελίδες 3-5 του σχετικού (5)) υπέβαλαν είκοσι επτά (27) θετικές δηλώσεις, με μηδενικό ποσό απόδοσης, μελλοντική δέσμευση και με αναφορά σε ορισμένες από αυτές στην ολική δέσμευση των ποσών των σε αυτή ευρισκομένων λογαριασμών βάσει των υπ' αριθμ. 12/17-1-2012 και 21/25-1-2012 διατάξεων του Προέδρου της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης ή δυνάμει προγενέστερων κατασχετηρίων διαφόρων Δήμων της Επικράτειας, ιδιωτών, κ.λ.π..

ββ) Επίσης, σε βάρος του συνυπεύθυνου Διευθύνοντα Συμβούλου, εκδόθηκαν κατά τα έτη 2012-2014 τριάντα δύο (32) έγχαρτα και ηλεκτρονικά κατασχετήρια στα χέρια πιστωτικών ιδρυμάτων, ως τρίτων (σελίδα 6 του σχετικού (5)). Τρία τραπεζικά ιδρύματα υπέβαλαν τέσσερις (4) θετικές δηλώσεις, με συνολική απόδοση 4,58 ευρώ λόγω της με αριθμό 32/2012 προγενέστερης δέσμευσης του Ανακριτή Πλημμελειοδικών Αθηνών. Το ανωτέρω ποσό των 4,58 ευρώ αποδόθηκε στις 14-7-2014.

**2.** Επιπλέον από το Δ' Τελωνείο Επίβλεψης Συγκροτημάτων Πειραιά με την υπ' αριθμ. 721/2012/20-3-2014 καταλογιστική πράξη επιβλήθηκαν πολλαπλά τέλη ύψους 3.910.961,04 ευρώ και φορολογικές επιβαρύνσεις (Φ.Π.Α., Ε.Φ.Κ. Ειδικό Τέλος-Δ.Ε.Τ.Ε.) ύψους 1.303.653,68 ευρώ σε βάρος των εταιρειών ENERGA Power Trading A.E. και ΚΕΝΤΩΡ Εμπόριο Λιανικής Ηλεκτρικής Ενέργειας Α.Ε. Από τα ανωτέρω ποσά εισπράχθηκαν το 2014 μέσω κατάσχεσης τραπεζικών λογαριασμών και κατάπτωσης τραπεζικής εγγυητικής επιστολής το ποσό των 131.011,47 ευρώ από φορολογικές επιβαρύνσεις πλέον 88.397,82 ευρώ από τόκους εκπρόθεσμης καταβολής.».

**3.** Με την υπ' αριθμ. 12/17-1-2012 διάταξη του Προέδρου της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης απαγορεύτηκε η κίνηση των λεπτομερώς αναφερομένων σε αυτές τραπεζικών λογαριασμών με δικαιούχους τις εταιρείες «HELLAS POWER A.E.», «ENERGA POWER TRADING A.E.», και τον εκπρόσωπο αυτών Δ. Ν., βάσει των διατάξεων των άρθρων 7,46 και 48 του Ν. 3691/2008.

Επίσης, με την υπ' αριθμ. 21/25-1-2012 διάταξη του Προέδρου της ανωτέρω Αρχής απαγορεύτηκε η κίνηση των λεπτομερώς αναφερομένων σε αυτή τραπεζικών λογαριασμών της εταιρείας «ΚΕΝΤΩΡ ΕΜΠΟΡΙΟ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ Α.Ε. » που τηρούνται στην αναφερόμενη στη διάταξη τράπεζα με νόμιμο εκπρόσωπο αυτής τον Δ. Ν. του Α. και για τους αναφερόμενους σε αυτή λόγους.

Περαιτέρω, με την υπ' αριθμ. 39/2012 διάταξη του Ν. 4022/2011 του Ανακριτή Πλημμελειοδικών Αθηνών διατάχθηκε η απαγόρευση κίνησης απάντων των τηρουμένων στην Ελλάδα σε οποιοδήποτε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό τραπεζικών λογαριασμών οποιασδήποτε μορφής (ακόμη και κοινών με τρίτα πρόσωπα ) τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων των αναφερομένων σε αυτή κατηγορουμένων και για τους αναφερόμενους σε αυτή λόγους και διατάχθηκε η

δέσμευση και το άνοιγμα τυχόν διατηρούμενων σε οποιοδήποτε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό στην Ελλάδα θυρίδων θησαυροφυλακίου με αποκλειστικούς δικαιούχους ή συνδικαιούχους με τρίτα πρόσωπα τους αναφερόμενους στη διάταξη κατηγορουμένου.

**4.** Οι κατηγορούμενοι καταδικάστηκαν για τα αδικήματα της υπεξαίρεσης και της λαθρεμπορίας σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου (εγκλήματα του Ν. 4312/2014) πρωτοδίκως με την υπ' αριθμ. 534/7-2-2017 απόφαση του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών, και τελεσιδίκως με τις υπ' αριθμ. 2409/2019 και 2533/2019 (με ημερομηνία δημοσίευσης την 9-12-2019) αποφάσεις του Α' Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών.

**5.** Ακολούθως με την υπ' αριθμ. 1115/7-3-2017 παρεμπίπτουσα απόφαση του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών διατάχθηκε η απόδοση μέρους των δεσμευθέντων χρημάτων στο Ελληνικό Δημόσιο και τους λοιπούς πολιτικώς ενάγοντες (ΟΤΑ, ΑΔΜΗΕ, ΛΑΓΗΕ), κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του Ν. 4312/2014 (ΦΕΚ Α12/12/2014) «Ρύθμιση δεσμευμένων ή κατασχεμένων χρηματικών απαιτήσεων και μετρητών και άλλες διατάξεις».

Συγκεκριμένα διατάσσονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

α) Να συγκεντρωθεί και παρακατατεθεί σε δεσμευμένο άτοκο λογαριασμό του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων το σύνολο των χρημάτων που βρίσκονται δεσμευμένα σε διάφορους τραπεζικούς λογαριασμούς, συνολικού ποσού 120.910.680,00 ευρώ .

β) Να αποδοθούν στο Ελληνικό Δημόσιο οι απαιτήσεις αυτού συνολικού ποσού 58.198.303,63 ευρώ, που έχουν καταστεί εισπρακτέες ( βλ. παρ.6 κατωτέρω).

**6.** Στο σκεπτικό της υπ' αριθμ. 1115/2017 απόφασης του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών (σελίδες 2051-2055): εκτίθενται τα εξής

«...Η ζημία του Ελληνικού Δημοσίου από την είσπραξη και μη απόδοση του ΕΕΤΗΔΕ... συνυπολογιζομένων των τόκων ανέρχονται σε 18.236.015,40 ευρώ για την ENERGA POWER TRADING και 33.969.348,09 ευρώ για την HELLAS POWER έχουν ήδη καταστεί εισπρακτέες κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 2 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 παρ.1 του ν.4312/2014 ...» κατά τους παρακάτω χρόνους.

Συγκεκριμένα:

Α) ... για την εταιρεία «ΚΕΝΤΩΡ ΕΜΠΟΡΙΟ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ Α.Ε.» (καθολική διάδοχο της εταιρείας ENERGA POWER TRADING στον κλάδο

λιανικής εμπορίας προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας) η απαίτηση του Ελληνικού Δημοσίου από ΕΕΤΗΔΕ έναντι της άνω εταιρείας κατέστη εισπρακτέα:

α) για το ποσό των (17.623.240,05 - 637.895,96 =) 16.985.344.09 ευρώ στις 21-3-2013 συνεπεία (άπρακτης) παρέλευσης της προθεσμίας αμφισβήτησης (διοικητικής ή δικαστικής) της σχετικής πράξης προσδιορισμού της ως προς το ποσό αυτό, αφού η οφειλέτρια εταιρεία κατά τα ανωτέρω, ήγειρε αμφισβήτηση μόνο για το ποσό των 637.895,96 ευρώ, το οποίο και δεν συνυπολογίζεται στις εισπρακτέες απαιτήσεις του Δημοσίου και

β) για το ποσό των (1.298.574.,91 - 47.006 60=11.251.571.31 ευρώ που αφορά τόκους στις 11-7-2014 συνεπεία έκδοσης δικαστικής απόφασης.

Β) ...για την εταιρεία «ΝΕΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ Α.Ε. ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ» (πρώην HELLAS POWER) ...η απαίτηση του Ελληνικού Δημοσίου από ΕΕΤΗΔΕ έναντι της ως άνω εταιρείας κατέστη εισπρακτέα για το ποσόν των 33.969.348.08 ευρώ, συνυπολογιζομένων των τόκων στις 8-9-2014 συνεπεία έκδοσης σχετικής οριστικής δικαστικής απόφασης. Επομένως, ενόψει όλων αυτών, κατ εφαρμογή του άρθρου 1 παρ.2 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 παρ.1 του ν. 4312/2014 και εφόσον δεν προέκυψε ότι θίγονται κατά τον χρόνο που κατέστη εισπρακτέα η απαίτηση του δημοσίου - ακόμα δε και μέχρι σήμερα (χρόνο έκδοσης της απόφασης) - επικρατέστερα δικαιώματα τρίτων επί των μετρητών ή των τραπεζικών λογαριασμών, τα οποία είχαν αποκτηθεί με βάση κείμενες διατάξεις, πρέπει να διαταχθεί η απόδοση στο Ελληνικό Δημόσιο των ανωτέρω δεσμευθέντων ποσών και του υπολοίπου των προαναφερθέντων τραπεζικών λογαριασμών για τα οποία διατάσσεται η παρακατάθεσή τους σε δεσμευμένο άτοκο λογαριασμό στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, ως δεσμευμένων χρηματικών απαιτήσεων ... .

Γ) για τις εταιρείες ENERGA Power Trading A.E. και ΚΕΝΤΩΡ Εμπόριο Λιανικής Ηλεκτρικής Ενέργειας Α.Ε. «...στο ελληνικό δημόσιο πρέπει να αποδοθεί το ποσό των 2,081.079,10 ευρώ κατ' άρθρο 2 παρ. 2 του ν. 4312/14 και το ποσό των 3.910.961,04 ευρώ που αφορά τα πολλαπλά τέλη ποσού που κατέστη εισπρακτέο κατ' άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 4312/14 μετά την έκδοση της με αρ. 729/31-3-2016 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά»

7. Με την από 18-5-2018 διάταξη της Εισαγγελίας Εφετών Αθηνών -η οποία περιήλθε στην Υπηρεσία (Δνση Εισπραξέων) με το υπ' αριθμ.πρωτ.1110/φ.2419/23-5-2018 έγγραφο του Ν.Σ.Κ.- κατόπιν υποβολής της υπ' αριθμ. 19583/4-5-2018

αίτησης του Ελληνικού Δημοσίου, παραγγέλθηκε η εκτέλεση της υπ' αριθμ.1115/7-3-2017 παρεμπίπτουσας απόφασης του Α΄ Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών ως προς εκείνες τις διατάξεις που αφορούν στην παρακατάθεση και απόδοση στο Ελληνικό Δημόσιο των συγκεκριμένων χρηματικών ποσών, όπως αυτά διαλαμβάνονται αναλυτικά στην εν λόγω παρεμπίπτουσα απόφαση.

**8.** Η εκτέλεση των διατασσομένων με την ανωτέρω απόφαση κατέστη δυνατή, μετά την έκδοση, σύμφωνα με την εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 7 του ν. 4312/2014, της υπ' αριθμ. 34054 οικ./φ.321/2019 (ΦΕΚ Β' 2237/10-6-2019) απόφασης του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών. Με την απόφαση αυτή ορίστηκαν ο τρόπος, η διαδικασία και ο χρόνος απόδοσης των χρηματικών απαιτήσεων του Ελληνικού Δημοσίου και των λοιπών φορέων του άρθρου 1 του ν.4312/2014, τα σχετικά με την παρακατάθεση στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και ο τρόπος απόδοσης και διαφύλαξης από αυτό των χρηματικών ποσών και των εγγράφων που αφορούν σε δικαιώματα τρίτων, ο τύπος των πιστοποιητικών, τα σχετικά με την επιστροφή χρηματικών ποσών στους δικαιούχους, οι απαιτούμενες ηλεκτρονικές διαδικασίες και κάθε άλλη αναγκαία σχετική λεπτομέρεια.

**9.** Με την υπ' αριθμ. Α ΠΕ 2034/31-10-2019 παρεμπίπτουσα απόφαση του Α΄ Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών απερρίφθησαν αιτήσεις των εκκαλουσών εταιρειών ENERGA POWER TRADING, KENTΩΡ Α.Ε. και ΝΕΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ Α.Ε. και των δικαιούχων Δήμων της Χώρας, με διάφορα αιτήματα.

Το ως άνω Δικαστήριο έκρινε τα ακόλουθα: «Κατά το άρθρο 25 παρ. 1 του Κώδικα Οργανισμού των Δικαστηρίων, που κυρώθηκε με το πρώτο άρθρο του ν.1756/1998 (ΦΕΚ Α 35/16.9.1998) ορίζεται ότι στην αρμοδιότητα του εισαγγελέα υπάγεται: α. ... ζ. η εκτέλεση των ποινικών αποφάσεων» και ότι «κατ' εφαρμογή της ως άνω διατάξεως, στα πλαίσια του υφισταμένου συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης (το οποίο δεν δύναται να μεταβάλει, ελλείψει ειδικής ρητής εξουσιοδοτήσεως νόμου, η ως άνω ΚΥΑ 34054 οικ./φ.321/2019 (ΦΕΚ Β' 2237/10-6-2019), η εκτέλεση των ποινικών αποφάσεων και της ως άνω ποινικής απόφασης του Πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου, συννόμως επιχειρήθηκε να γίνει διά διατάξεων του Εισαγγελέως Εκτελέσεως της Εισαγγελίας Εφετών Αθηνών, ο οποίος είναι ο μόνος αρμόδιος να παραγγείλει την προσήκουσα εκτέλεσή της». «Και ναι μεν κατά τα άρθρα 3 και 4 της ΚΥΑ 34054 οικ./φ.321/2019 για την υλοποίηση της απόδοσης των παρακατεθέντων ποσών από το ΤΠΚΔ προς το Ελληνικό Δημόσιο ... απαιτείται

έγγραφο εντολή της Αρχής ή του δικαιοδοτικού οργάνου που διέταξε την απόδοση, τέτοιο δικαιοδοτικό όργανο όμως αποτελεί μόνον το εκδόν την άνω απόφαση Δικαστήριο, του οποίου η παρεμπόδιση υπ' αριθ. 1115/2017 απόφαση είναι άμεσα εκτελεστή, επιμελεία όμως του αρμοδίου Εισαγγελέως». (βλ. Συνεδρίαση της 31-10-2019, σελ. 6, 7 σχετ. αποσπ. απόφ., καθώς και σελ. 1359,1360 απόφ).

**10.** Με την ως άνω εφετειακή απόφαση κρίθηκε ότι από το υπ' αριθμ. πρωτ. Ε.Μ.ΕΙΣ Β 1057695 ΕΞ 2018/16-4-2018 έγγραφο αποδείχτηκε, ότι το Ελληνικό Δημόσιο έχει ήδη εισπράξει το ποσό των 32.576.980.04 ευρώ έναντι του οφειλουμένου από τις εταιρείες κεφαλαίου ΕΕΤΗΔΕ και τόκων, και επομένως, μετά από την μείωση της βασικής οφειλής των εταιρειών προς το Δημόσιο, οι υπάρχουσες στο ΤΠΚΔ χρηματικές παρακαταθήκες επαρκούν για την ικανοποίηση των δανειστών τους. Σημειώνεται ότι τα αναγραφόμενα στο ανωτέρω από 16-4-2018 έγγραφο της Ε.Μ.ΕΙΣ. οφειλόμενα ποσά, είναι αυτά που έχουν διαμορφωθεί έως την 13-4-2018. Σύμφωνα με την ανωτέρω υπ' αριθμ. Α ΠΕ 2034/31-10-2019 απόφαση του Α΄ Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών (σελ. 5-6) το αποδοτέο στη Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Αθηνών συνολικό ποσό ανέρχεται σε 32.676.980.04 ευρώ (6.932.274,69 ευρώ για την εταιρεία ΚΕΝΤΩΡ Α.Ε. και 25.774.705,35 ευρώ για την εταιρεία ΝΕΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ Α.Ε., αντί του συνολικού ποσού των 52.206.263.49 ευρώ που διέταξε προς απόδοση η υπ' αριθμ. 1115/2017 απόφαση ή του απολειπόμενου προς είσπραξη ποσού από τα ανωτέρω ν.π. μετά την από κάθε αιτία είσπραξη από το Δημόσιο, σύμφωνα με τα λεπτομερώς αναφερόμενα στο υπ' αριθμ. πρωτ. Ε.Μ.ΕΙΣ.Β 1057695 ΕΞ 2018/16-4-2018 έγγραφο της Ε.Μ.ΕΙΣ..

**11.** Περαιτέρω, με την ως άνω Α ΠΕ 2034/2019 απόφαση του Α΄ Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών (σελ.6-7) κρίθηκαν τα εξής: « ... μετά την έναρξη εφαρμογής (από 1-7-2019) των διατάξεων του νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ν. 4620/2019 (Α΄ 96/1-6-2019), όπου με το άρθρο 586 εδάφιο ζ του ανωτέρω νόμου καταργήθηκαν τα άρθρα 1-9 του ν. 4312/2014, ενώ με τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 590 παρ. 1 εδάφιο β του ίδιου νόμου ορίστηκε ότι: «...οι πράξεις της ποινικής διαδικασίας που τελέστηκαν όταν ίσχυαν οι διατάξεις που καταργούνται διατηρούν το κύρος τους... . Τέτοιες πράξεις είναι αναμφισβότως οι εκδοθείσες δικαστικές αποφάσεις και οι εισαγγελικές διατάξεις που έχουν εκδοθεί και παραγγέλλουν την εκτέλεση δικαστικής απόφασης, η οποία εφάρμοσε διατάξεις του Ν. 4312/2014 που καταργήθηκαν από 1-7-2019 και εφεξής. Συνεπώς, η υπ' αριθμ. 34054 οικ./φ.321/2019 ΚΥΑ που εκδόθηκε κατ εξουσιοδότηση του άρθρου 7 παρ.1 του Ν.

4312/2014, εξακολουθεί να ισχύει για την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων που εκδόθηκαν και εφάρμοσαν τις παραπάνω διατάξεις του Ν. 4312/2014, συνεπώς και για την εκτέλεση της υπ' αριθμ. 1115/2017 παρεμπίπτουσας απόφασης του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών....».

**12.** Στη συνέχεια, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων Αθηνών προέβη:

(α) στις 27-1-2020 στην κατάθεση, στον υπ' αριθμ. IBAN GR 0100 0230 0000 0020 0150 019 λογαριασμό της Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Αθηνών του συνολικού ποσού των 32.676.980,04 ευρώ (6.932.274,69 ευρώ για την εταιρεία ΚΕΝΤΩΡ Α.Ε. και 25.774.705,35 ευρώ για την εταιρεία ΝΕΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ Α.Ε.), σε εκτέλεση της υπ' αριθμ. 1115/2017 απόφασης του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών και (β) στις 30-1-2020 στην κατάθεση στο λογαριασμό του Τελωνείου στην Τράπεζα της Ελλάδος συνολικού ποσού 5.992.040,14 ευρώ (2.081.079,10 ευρώ και 3.910.961,04 ευρώ, σύμφωνα με το υπ' αριθμ. πρωτ. 3963/21-02-2020 έγγραφο του Δ' Τελωνείου Επίβλεψης Συγκροτημάτων Πειραιά).

**13.** Περαιτέρω, οι φορολογούμενες ανώνυμες εταιρείες υπέβαλαν στον Προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Αθηνών και στον Προϊστάμενο του Δ' Τελωνείου Επίβλεψης Συγκροτημάτων Πειραιά, την από 30-6-2020 αίτησή τους με την οποία ζητούν την απαλλαγή των οφειλών τους από τόκους, πρόστιμα, ταμειακές προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής για λόγους ανωτέρας βίας.

**14.** Κατόπιν οδηγιών της αρμόδιας Δ/σης Τελωνειακών Διαδικασιών, το Δ' Τελωνείο προέβη στην πίστωση των επίμαχων ποσών. Εξάλλου, το Δ' Τελωνείο με το υπ' αριθμ. 13408/28-7-2020 έγγραφό του, απέρριψε την προαναφερόμενη, από 30-6-2020, αίτηση των εταιρειών «ΚΕΝΤΩΡ ΕΜΠΟΡΙΟ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ Α.Ε.» και «ENERGA Power Trading Α.Ε.», για την απαλλαγή ή μη της οφειλής από τόκους εκπρόθεσμης καταβολής λόγω ανωτέρας βίας. Επίσης γνωστοποίησε στις οφειλέτριες ότι και για τον τρόπο είσπραξης της οφειλής συνολικού ποσού 5.992.040, θα ενεργήσει σύμφωνα με τις οδηγίες της αρμόδιας Δ/σης Τελωνειακών Διαδικασιών.

Περαιτέρω, οι οφειλέτριες άσκησαν την υπ' αριθμ. 15627/3-9-2020, φερόμενη κατ' αυτές ως «αίτηση θεραπείας», ενώπιον του Προισταμένου του αρμόδιου Δ' Τελωνείου. Κατόπιν αυτού το Τελωνείο απευθύνθηκε εκ νέου για οδηγίες στην αρμόδια Διεύθυνση.

**15.** Οι εταιρείες 1) «ENERGA POWER TRADING Ανώνυμη Εταιρεία Προμήθειας και Εμπορίας Ενέργειας» και 2) «ΚΕΝΤΩΡ ΕΜΠΟΡΙΟ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ

ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» (πρώην «ENERGA Εμπόριο Λιανικής Ηλεκτρικής Ενέργειας Α.Ε.») είχαν ασκήσει την από 29-9-2011, με ΑΚ1121/30-9-2020, ανακοπή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά, κατά 1. του Ελληνικού Δημοσίου και 2. Της ΑΑΔΕ, για την ακύρωση της υπ' αριθμ. πρωτ. 13408/28-7-2020 απόφασης του Προϊσταμένου του Δ' Τελωνείου Επίβλεψης Συγκροτημάτων Πειραιά με θέμα «Απαλλαγή ληξιπροθέσμων οφειλών από τόκους και πρόστιμα εκπρόθεσμης καταβολής».

Επίσης οι οφειλέτριες είχαν ασκήσει ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών την με ΑΚ 5396/2020 ανακοπή κατά της σιωπηρής απόρριψης του υπ' αριθμ. πρωτ. 24383/1-7-2020 αιτήματος των ως άνω εταιρειών προς τον Προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Αθηνών και τον Διοικητή της ΑΑΔΕ.

**16.** Ακολούθως, οι εταιρείες 1) «ENERGA POWER TRADING Ανώνυμη Εταιρεία Προμήθειας και Εμπορίας Ενέργειας», 2) «ΚΕΝΤΩΡ ΕΜΠΟΡΙΟ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και 3) ) «ΝΕΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ Ανώνυμη Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Ηλεκτρικής Ενέργειας» υπέβαλαν στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους/ Τμήμα Β', την από 26-4-2021 αίτηση, η οποία έλαβε αριθμό πρωτ. 768/26-4-2021, με την οποία αναφέρουν ότι προσκομίζουν α) την από 26-4-2021 Πράξη κατάθεσης Δήλωσης Παραίτησης ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά από την με ΑΚ 1121/30-9-2020 ανακοπή τους, καθώς και την από 26-4-2021 Δήλωση Παραίτησης, β) την υπ' αριθμ. πρωτ. Χ1618/26-4-2021 βεβαίωση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά, με την οποία βεβαιώνεται η κατάθεση της από 26-4-2021 Δήλωσης Παραίτησης και γ) την από 26-4-2021 Δήλωση Παραίτησης ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών από την με ΑΚ 5396/2020 ανακοπή τους, καθώς και την υπ' αριθμ. Χ12576/26-4-2021 Πράξη κατάθεσης της Δήλωσης αυτής<sup>1</sup>.

**17.** Με το ανωτέρω κοινό έγγραφό τους οι Υπηρεσίες θέτουν τα εξής ερωτήματα:<sup>2</sup>  
**«1.** Για τους σκοπούς εφαρμογής των διατάξεων αφενός μεν του άρθρου 61 ΚΦΔ αφετέρου δε του άρθρου 6 ΚΕΔΕ περί δυνατότητας απαλλαγής του οφειλέτη από

<sup>1</sup> Στην ανωτέρω αίτηση επισυνάπτονται σχετικές εξουσιοδοτήσεις των νομίμων εκπροσώπων των ως άνω εταιρειών, χωρίς πάντως να προσκομίζονται τα καταστατικά των εταιρειών, ώστε να ελεγχθεί η ιδιότητα των εξουσιοδοτούντων φυσικών προσώπων κλπ.

<sup>2</sup> Τα τιθέμενα ερωτήματα αποτυπώνουν τους ισχυρισμούς των οφειλετριών που περιέχονται στα διάφορα υπομνήματά τους και την από 30-6-2020 αίτησή τους προς τις υπηρεσίες.

τόκους και πρόστιμα σε περίπτωση που συντρέχει στο πρόσωπό του λόγος ανωτέρας βίας:

**α.** συνιστά λόγο ανωτέρας βίας η δημοσίευση της απόφασης περί του τρόπου απόδοσης του ΕΕΤΗΔΕ στο Δημόσιο Πολ. 1230/12-12-2011 Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών με θέμα «Καθορισμός διαδικασίας είσπραξης και απόδοσης του Έκτακτου Ειδικού Τέλους Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (ΕΕΤΗΔΕ) το πρώτον στις 6 Φεβρουαρίου 2012 (ΦΕΚ 178 Β'), ημερομηνία κατά την οποία είχε παρέλθει η προθεσμία για την απόδοση ΕΕΤΗΔΕ των μηνών Νοεμβρίου 2011 και Δεκεμβρίου 2011;

**β.** συνιστά λόγο ανωτέρας βίας η δέσμευση / απαγόρευση κίνησης λογαριασμών που επιβλήθηκε κατ' άρθρο 48 ν. 3691/2008 με τις υπ' αριθμ. 12/17-1-2012 και 21/25-1-2012 Διατάξεις του Προέδρου της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης;

**β.1** Περαιτέρω, διαφοροποιείται η απάντηση στο συγκεκριμένο υποερώτημα από το γεγονός ότι οι εταιρείες υπέβαλαν (α) τις με Α.Π. 1073/11-07-2012, 1069/29-6-2012, 1529/5-6-2012, 4191/5-6-2012 και Κ 58/1-6-2012 *Επιστολές - Αναφορές - Αιτήσεις* μεταξύ άλλων και στον Υπουργό και Υφυπουργό Οικονομικών καθώς και τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου με τα οποία δήλωναν ότι εκχωρούσαν - παραχωρούσαν - προσέφεραν πραγματικά και άμεσα τα οφειλόμενα ποσά για πλήρη και ολοσχερή κάλυψη των απαιτήσεων του Δημοσίου για απόδοση του εισπραχθέντος ΕΕΤΗΔΕ και του καταλογισθέντος Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης;

**β.2** Έτι περαιτέρω, διαφοροποιείται η απάντηση στο συγκεκριμένο υπο-ερώτημα από το γεγονός ότι οι εν λόγω εταιρείες υπέβαλαν την υπ' αριθμ. 3300/12-01-2015 Ανέκκλητη Έγγραφη Δήλωση Τρίτου προς το Συμβούλιο Εφετών Αθηνών (και εν συνεχεία κατάθεση της εν λόγω Δήλωσης ενώπιον του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών στις 16-01-2015) περί συναίνεσης σε οριστική και ολοσχερή απόδοση στο Δημόσιο και προς πλήρη ικανοποίηση αυτού για τις απαιτήσεις του Δημοσίου από τη συγκεκριμένη αιτία;

**β.3** Τέλος, διαφοροποιείται η απάντηση στο συγκεκριμένο υποερώτημα από το γεγονός ότι οι εν λόγω εταιρείες επέδωσαν τις πιο πάνω Δηλώσεις μεταξύ άλλων στην Αναπληρώτρια Υπουργό Οικονομικών, στη Γενική Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, στον Προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ Φ.Α.Ε. Αθηνών και στον Προϊστάμενο του Δ' Τ.Ε.Σ. Πειραιά στις 24-02-2015;

γ. συνιστά λόγο ανωτέρας βίας το γεγονός ότι αν και επιβλήθηκαν αναγκαστικές κατασχέσεις στα χέρια τραπεζών ως τρίτων αφενός από το Α΄ Τ.Ε.Σ Πειραιά το 2012, 2014, 2015 και 2019 για οφειλές από ΕΦΚ, λοιπές επιβαρύνσεις και πολλαπλά τέλη και αφετέρου από τη Δ.Ο.Υ. Φ.Α.Ε Αθηνών κατά τα έτη 2012, 2013, 2014 και 2017, για οφειλές από ΕΕΤΗΔΕ, ως αναλυτικά αναφέρονται στο ιστορικό, και, συνεπώς, υπήρχε υποχρέωση απόδοσης των εν λόγω κατασχεμένων ποσών είτε προς τον λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου που τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδος είτε προς την υπηρεσία που επέβαλε την κατάσχεση από τους τραπεζικούς λογαριασμούς που τηρούνταν στα οικεία πιστωτικά ιδρύματα, στα χέρια των οποίων, ως τρίτων, επιβλήθηκαν οι ως άνω κατασχέσεις, υποχρεωτικά εντός 10 ημερών από την υποβολή της δήλωσης του πιστωτικού ιδρύματος, η οποία δήλωση λαμβάνει χώρα εντός 8 εργάσιμων ημερών, κατά ΚΕΔΕ, αυτό δεν έγινε εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων, για λόγους ανεξάρτητους της θέλησης (ήτοι για λόγους που δεν ανάγονται στην σφαίρα εξουσίας) των εταιρειών σε βάρος των οποίων επιβλήθηκαν οι κατασχέσεις: Μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν υπήρχε υποχρέωση απόδοσης, καθότι όπως αναφέρεται και στην παράγραφο 3 του κεφαλαίου Α είχαν προηγηθεί της αναγκαστικής κατάσχεσης στα χέρια των πιστωτικών ιδρυμάτων ως τρίτων βάσει των διατάξεων του άρθρου 30 επ. του Ν.Δ. 356/1974 (ΚΕΔΕ) οι υπ' αριθμ. 12/17-1- 2012,21/25-1-2012 διατάξεις του Προέδρου της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης καθώς και η υπ' αριθμ. 39/2012 διάταξη του Ν .4022/2011 του Ανακριτή Πλημμελειοδικών Αθηνών και συνεπώς υπήρχε απαγόρευση κίνησης των δεσμευθέντων λογαριασμών μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης του αρμόδιου ποινικού δικαστηρίου ή την ανάκληση -για οποιοδήποτε λόγο -της διάταξης με την οποία επιβλήθηκε η δέσμευση καθώς και λόγω των προγενέστερων κατασχέσεων διαφόρων Δήμων της Επικράτειας, ιδιωτών, κ.λ.π., στα χέρια των τραπεζών, ως τρίτων;

δ. συνιστά λόγο ανωτέρας βίας το γεγονός ότι αν και το παραπεμπτικό βούλευμα εκδόθηκε το 2014 (Συμβούλιο Εφετών Αθηνών 365/11-03-2014) η ποινική διαδικασία διήρκεσε έως την έκδοση της σχετικής (παρεμπίπτουσας) απόφασης με την οποία διατάχθηκε η απόδοση των ποσών στο Δημόσιο, ήτοι ως την 7-3-2017 (1115/7-3-2017 Πρωτόδικη Απόφαση του Α΄ Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών);

ε. αν η απάντηση στο προηγούμενο ερώτημα είναι αρνητική, συνιστά λόγο ανωτέρας βίας η αδυναμία εκτέλεσης των διατασσομένων με την υπ' αριθμ. 1115/7-3-2017 παρεμπίπτουσα απόφαση του Α΄ Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών, με την οποία μεταξύ άλλων διατάχθηκε η απόδοση στο Δημόσιο του συνολικού ποσού των 52.206.263,49 ευρώ για φορολογικές οφειλές και ποσού 5.992.040,14 € για τελωνειακές οφειλές, όπως αυτά αναλυτικά αναφέρονται στο ιστορικό) μέχρι την έκδοση της ΚΥΑ που προβλεπόταν από το άρθρο 7 του ν. 4312/2014, η οποία εκδόθηκε τον Ιούνιο του 2019 (34054 οικ./φ.321/2019 ΦΕΚ Β΄ 2237/10-6-2019 κοινή απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας, Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών);

**2.** Ανεξάρτητα από τη συνδρομή λόγου ανωτέρας βίας μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει συντελεστεί «απόδοση» εκ μέρους του τρίτου άλλως «εξόφληση» των σχετικών οφειλών προς το Δημόσιο των ανωτέρω νομικών και φυσικών προσώπων

**α.** κατά το χρόνο κατά τον οποίο συμπληρώθηκε το δεκαήμερο μετά την υποβολή θετικής δήλωσης εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων επί των αναγκαστικών κατασχέσεων που επεβλήθησαν εις χείρας τους ως τρίτων, αφενός από το Α΄ Τ.Ε.Σ Πειραιά το 2012, 2014, 2015 και 2019 για οφειλές από ΕΦΚ, λοιπές επιβαρύνσεις και πολλαπλά τέλη και αφετέρου από τη Δ.Ο.Υ. Φ.Α.Ε Αθηνών κατά τα έτη 2012, 2013, 2014 και 2017, για οφειλές από ΕΕΤΗΔΕ, ως αναλυτικά αναφέρονται στο ιστορικό;

**β.** Διαφοροποιείται η απάντηση στο ερώτημα αυτό από το γεγονός ότι λόγω της έκδοσης των υπ' αριθμ. 12/17-1-2012 και 21/25-1-2012 διατάξεων του Προέδρου της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, η οποία επέχει θέση «Έκθεσης Κατάσχεσης» (άρθρο 48 ν. 3691/2008), επιβλήθηκε δέσμευση των τηρουμένων από τις οφειλέτριες εταιρείες λογαριασμών στα πιστωτικά ιδρύματα;

**γ.** Περαιτέρω, διαφοροποιείται η απάντηση από το γεγονός ότι τυχόν εκταμίευση παρά την απαγόρευση κίνησης των εν λόγω τραπεζικών λογαριασμών με βάση τις προαναφερόμενες διατάξεις του Προέδρου της Αρχής, είναι άκυρη μόνο έναντι του Δημοσίου, και έχει τεθεί για την προστασία των συμφερόντων του Δημοσίου, συνεπώς τυχόν εκταμίευση προς το Δημόσιο στη βάση των αναγκαστικών κατασχέσεων που είχαν επιβληθεί εις χείρας πιστωτικών ιδρυμάτων ως τρίτων, αφενός από το Α΄ Τ.Ε.Σ Πειραιά για οφειλές από ΕΦΚ, λοιπές επιβαρύνσεις και πολλαπλά τέλη και αφετέρου από τη Δ.Ο.Υ. Φ.Α.Ε Αθηνών για οφειλές από ΕΕΤΗΔΕ δεν θα έπληττε, αντίθετα θα εξυπηρετούσε τα συμφέροντα του Δημοσίου;

3. Ποιός είναι ο τρόπος πίστωσης των αποδοθέντων από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ποσών, ήτοι του ποσού των 6.932.274,69 ευρώ στις οφειλές του ν. π. με την επωνυμία «ΚΕΝΤΩΡ Α.Ε» και του ποσού των 25.774.705,35 ευρώ στις οφειλές του ν. π. με την επωνυμία «ΝΕΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ Α.Ε.» σε εκτέλεση της υπ' αριθμ. 1115/7-3- 2017 απόφασης του Α΄ Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών, ήτοι εάν θα πιστωθούν μόνο στο ΕΕΤΗΔΕ και τους τόκους που έχουν συμβεβαιωθεί με τον φόρο και σε καταφατική περίπτωση ποιά θα είναι η τύχη των προσαυξήσεων εκπροθέσμου καταβολής ήτοι εάν θα πρέπει να εισπραχθούν και οι αναλογούσες προσαυξήσεις, οπότε σε αυτήν την καταφατική περίπτωση τίθεται το ερώτημα ποιό είναι το χρονικό σημείο μέχρι το οποίο θα πρέπει να υπολογισθούν οι προσαυξήσεις εκπροθέσμου καταβολής ή άλλως ποιά είναι η ημερομηνία παύσεως των προσαυξήσεων.

4. Ομοίως τα ανωτέρω ερωτήματα ανακύπτουν και επί των αποδοθέντων από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ποσών στις οφειλές των εταιρειών «ΚΕΝΤΩΡ Α.Ε» και «ENERGA ΑΕ» ποσού 2.081.079,10 ευρώ από ΦΠΑ, ΕΦΚ και ειδικό τέλος - ΔΕΤΕ και ποσού 3.910.961,04 ευρώ από πολλαπλά τέλη που καταλογίστηκαν σε βάρος των υπευθύνων της λαθρεμπορίας από το Δ΄ Τελωνείο Επίβλεψης Συγκροτημάτων Πειραιά.».

#### **Νομοθετικό πλαίσιο**

18. Στα άρθρα 3, 5, 6, 30, 30B και 89 του ν.δ 356/1974 «Περί Κώδικος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων» (ΚΕΔΕ), (Α΄ 90), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

*«Άρθρο 2, Όργανα εισπράξεως - Νόμιμος τίτλος*

*1. Με την εξαίρεση των φόρων και των λοιπών δημοσίων εσόδων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν.4174/2013), για τα οποία εφαρμόζονται αποκλειστικά οι διατάξεις του ως άνω Κώδικα, η είσπραξη των δημοσίων εσόδων ανήκει στην αρμοδιότητα της Φορολογικής Διοίκησης και των λοιπών οργάνων που ορίζονται με ειδικές διατάξεις για το σκοπό αυτόν ή των ειδικών ταμιών, στους οποίους έχει ανατεθεί η είσπραξη ειδικών εσόδων. Ο Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Εσόδων δύναται με απόφαση του να μεταβιβάζει αρμοδιότητες και να αναθέτει τα καθήκοντα του ιδίου ή της Φορολογικής Διοίκησης, που προβλέπονται από τον παρόντα Κώδικα και την κείμενη νομοθεσία, σε όργανα της Φορολογικής Διοίκησης. Επίσης, δύναται, με απόφαση του, να εξουσιοδοτεί ιεραρχικά υφιστάμενο του όργανο να υπογράφει, με εντολή του, πράξεις ή άλλα έγγραφα της αρμοδιότητάς του. ...*

2. Για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων απαιτείται νόμιμος τίτλος. ...

3. Η είσπραξη στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου πραγματοποιείται από τη Φορολογική Διοίκηση μετά την καταχώριση των στοιχείων του νόμιμου τίτλου στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων, ... 4. ...5. ...<sup>3</sup>

*Άρθρο 3, Καταβολή χρεών*

1. Τα οιασδήποτε αιτίας χρέη προς το Δημόσιον καταβάλλονται εφ' άπαξ, εις δόσεις δε εφ' όσον ίδιοι διατάξεις περί τούτου ορίζουν. 2. ...

3. Αν ο οφειλέτης έχει περισσότερα χρέη, υποδεικνύει, κατά το χρόνο της καταβολής, το χρέος που θέλει να πιστωθεί. Στην περίπτωση που ο οφειλέτης δεν υποδεικνύει ή η πίστωση διενεργείται χωρίς τη βούληση του, όπως στην περίπτωση λήψης διοικητικών ή αναγκαστικών μέτρων ή συμψηφισμού που χωρεί αυτεπαγγέλτως, η Φορολογική Διοίκηση πιστώνει οποιαδήποτε οφειλή. Σε περίπτωση κατά την οποία οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου δεν είναι σύμφωνες με τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013), οι διατάξεις αυτού υπερισχύουν, για τα έσοδα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του.<sup>4</sup> 5. ... 6. ...

*Άρθρο 5, Ληξιπρόθεσμα χρέη*

*Τα χρέη προς το Δημόσιο που βεβαιώνονται στα δημόσια στα ταμεία και τα τελωνεία του Κράτους γίνονται ληξιπρόθεσμα ως εξής:*

1. Τα χρέη που καταβάλλονται εφάπαξ την τελευταία εργάσιμη για τις δημόσιες υπηρεσίες ημέρα του επόμενου από τη βεβαίωση μήνα.

2. Τα χρέη που με βάση το νόμο καταβάλλονται σε δόσεις την τελευταία εργάσιμη για τις δημόσιες υπηρεσίες ημέρα του μήνα κατά τον οποίο πρέπει να καταβληθεί κάθε δόση, σύμφωνα με τις σχετικές φορολογικές ή άλλες διατάξεις.

*Αν η βεβαίωση γίνει μετά την πάροδο της προθεσμίας πληρωμής της πρώτης ή οποιασδήποτε επόμενης δόσης, την τελευταία εργάσιμη για τις δημόσιες υπηρεσίες ημέρα του μήνα πληρωμής της δόσης, που λήγει μετά τη βεβαίωση. 3. ... 4. ... 5. ...<sup>5</sup>*

<sup>3</sup> Οι παρ.1, 2 και 3 ισχύουν ως άνω, μετά την αντικατάστασή τους με τις παρ. 1 και 2 του του άρθρου 7 του ν. **4224/2013** (Α' 288/31.12.2013) με ημερομηνία ισχύος την 1.1.2014.

<sup>4</sup> Η παρ. 3 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.4 του άρθρου 7 του ν. 4224/2013.

<sup>5</sup> Οι Υπηρεσίες κάνουν μνεία και της διάταξης της παρ. 5 του άρθρου 5 του ανωτέρω ν.δ. η οποία δεν αφορά σε συγκεκριμένο ερώτημα.: «5. Τα χρέη δημοσίων υπόλογων από καταλογισμό, την ημέρα που ο υπόλογος είχε υποχρέωση για την εισαγωγή των εισπράξεων, ενώ σε περίπτωση ελλείμματος, την ημέρα που εξακριβώθηκε ότι δημιουργήθηκε το έλλειμμα και αν η εξακρίβωση είναι αδύνατη, την ημέρα κατά την οποία έχει ανακαλυφθεί, κατά την επιθεώρηση ή την παράδοση της διαχείρισης, το έλλειμμα. Αν η εξακρίβωση του ελλείμματος στη διαχείριση γίνει μετά τη λήξη του οικ. έτους και είναι αδύνατος ο προσδιορισμός της

## Άρθρο 6, Τόκοι και πρόστιμο εκπρόθεσμης καταβολής

1. Για οποιοδήποτε ποσό χρέους γίνεται ληξιπρόθεσμο, ο οφειλέτης υποχρεούται να καταβάλει τόκους και πρόστιμο εκπρόθεσμης καταβολής κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 53 και 57 του Κ.Φ.Δ. (ν.4174/2013), όπως ισχύει. Προκειμένου περί δημοσίων εσόδων, που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ως άνω Κώδικα, πλην των τελωνειακών, το χρονικό διάστημα των δύο (2) μηνών από την παρέλευση της νόμιμης προθεσμίας καταβολής αυξάνεται σε έξι (6) μήνες. Πρόστιμο εκπρόθεσμης καταβολής, σύμφωνα με τις διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων, δεν επιβάλλεται στις περιπτώσεις των οφειλών, οι οποίες προέρχονται από επιβολή προστίμων σύμφωνα με οποιαδήποτε διάταξη της κείμενης νομοθεσίας. ...

2. Η πίστωση χρηματικών ποσών έναντι συγκεκριμένης οφειλής αποσβένει την υποχρέωση του οφειλέτη με την ακόλουθη σειρά:

α) έξοδα είσπραξης, β) τόκοι γ) πρόστιμο και δ) αρχικό ποσό της οφειλής.<sup>6</sup>

3. Οι τόκοι και το πρόστιμο της παραγράφου 1 υπολογίζονται και επί των εσόδων υπέρ οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), Ειδικών Ταμείων και εν γένει νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που συνεισπράττονται με τα δημόσια έσοδα από τη Φορολογική Διοίκηση.

4. Ο οφειλέτης δύναται να ζητά απαλλαγή των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο και αυτών προς τους τρίτους, των οποίων η είσπραξη έχει ανατεθεί στη Φορολογική Διοίκηση, από τους τόκους και το πρόστιμο εκπρόθεσμης καταβολής της παραγράφου 1, εφόσον η μη εμπρόθεσμη καταβολή οφείλεται σε λόγους ανωτέρας βίας.

Απαλλαγή δεν χορηγείται, αν δεν έχουν εξοφληθεί, πριν από το αίτημα απαλλαγής, όλοι οι φόροι για τους οποίους επιβλήθηκαν οι τόκοι και το πρόστιμο. Το αίτημα απαλλαγής απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων και: α) υποβάλλεται εγγράφως, β) περιέχει τα στοιχεία και τον αριθμό φορολογικού μητρώου του οφειλέτη, γ) φέρει την υπογραφή του οφειλέτη ή νόμιμα εξουσιοδοτημένου προσώπου και δ) περιγράφει όλα τα γεγονότα και περιλαμβάνει τα αποδεικτικά

---

ημέρας που δημιουργήθηκε αυτό, την ημέρα λήξης του οικ. έτους της ελλειμματικής διαχείρισης».

<sup>6</sup> Σύμφωνα με την παρ. 5 άρθρου 8 ν. 4224/2013 όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 παρ.1 ν. 4337/2015 (Α'129) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 117 ν. 4514/2018 (Α' 14/30.1.2018): « 5. Ειδικά οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 6 του ν.δ. 356/1974, όπως αντικαθίσταται με τον παρόντα νόμο, ισχύουν από 1<sup>ης</sup> Ιανουαρίου 2020. Μέχρι την ημερομηνία αυτή, κατά την εκάστοτε είσπραξη του δημοσίου εσόδου, εισπράττονται υποχρεωτικά επί του καταβαλλόμενου ποσού της οφειλής, οι αναλογούντες τόκοι και το πρόστιμο λόγω εκπρόθεσμης καταβολής».

στοιχεία που αποδεικνύουν την ανωτέρα βία. Ο Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Εσόδων αποφαινεται επί του αιτήματος εντός τριάντα (30) ημερών και κοινοποιεί την απόφαση στον οφειλέτη κατά το άρθρο 5 του ν. 4174/ 2013. Αν η ανωτέρω προθεσμία παρέλθει άπρακτη, το αίτημα θεωρείται ότι έχει απορριφθεί.

5. Αναστολή είτε του νόμιμου τίτλου βεβαίωσης ή είσπραξης είτε της ταμειακής βεβαίωσης είτε των πράξεων διοικητικής εκτέλεσης, από το νόμο ή βάσει απόφασης δικαστηρίου ή διοικητικού οργάνου, δεν απαλλάσσει τα χρέη από τους τόκους άρθρου 53 παρ. 1 του ν. 4174/ 2013, για όσο χρόνο διαρκεί η αναστολή, για το ποσό που εν τέλει οφείλεται.

6. Δεν υπόκεινται στους τόκους και το πρόστιμο της παραγράφου 1 οι από κάθε αιτία οφειλές: α) των στρατευμένων ... και β) των ανηλίκων, ... .

7. Σε περίπτωση κατά την οποία οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων του παρόντος άρθρου δεν είναι σύμφωνες με τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν.4174/2013), οι διατάξεις αυτού υπερισχύουν, για τα έσοδα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του.<sup>7</sup>

---

<sup>7</sup> Το άρθρο 6 ΚΕΔΕ ισχύει ως ανωτέρω, μετά από διαδοχικές τροποποιήσεις και τελευταία με αυτή της παρ.6 του άρθρου 7 του ν. 4224/2013 (Α' 288/31.12.2013). Στον ίδιο νόμο, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 ισχύουν τα ακόλουθα: "Για τις απαιτήσεις οι οποίες έχουν καταχωριστεί στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2013, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 6 του ν.δ. 356/1974, όπως ισχύει έως την ανωτέρω ημερομηνία, ως προς τον υπολογισμό και το ανώτατο όριο των προσαυξήσεων. Το ίδιο ισχύει για τις τελωνειακές απαιτήσεις για τις οποίες αποκτήθηκε νόμιμος τίτλος μέχρι και την ως άνω ημερομηνία". Επίσης, στην παρ. 6 του άρθρου 8 του ν. 4224/2013 ορίζεται: "Οι διατάξεις του άρθρου 6 του ν.δ. 356/1974, όπως αντικαθίστανται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται και για τις οφειλές σε κάθε άλλο νομικό πρόσωπο ή Αρχή, πλην της Φορολογικής Διοίκησης, οι οποίες βεβαιώνονται μετά την 31η Δεκεμβρίου 2014 και για την είσπραξη των οποίων εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν.δ. 356/1974, εκτός εάν από ειδικές διατάξεις ορίζεται διαφορετικά"

Περαιτέρω, στο άρθρο 91 ΚΕΔΕ, με τίτλο Έσοδα τρίτων, ως ισχύει μετά την τροποποίησή του με την παρ.10 του άρθρου 7 του ν. 4224/2013 ορίζεται: "1. Σε όσες περιπτώσεις ανατίθεται στις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες η είσπραξη των εσόδων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, άλλων νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή φυσικών προσώπων εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος νομοθετικού διατάγματος. ... Με την εξαίρεση των φόρων και των λοιπών δημοσίων εσόδων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013), για τα οποία εφαρμόζονται μόνον οι διατάξεις του ως άνω Κώδικα, από την ημερομηνία που το χρέος καθίσταται ληξιπρόθεσμο στη Φορολογική Διοίκηση επιβάλλονται επ' αυτού τόκοι και πρόστιμο εκπρόθεσμης καταβολής, σύμφωνα με το άρθρο 6 του παρόντος...».

- Ακολουθώς, παρατίθεται η προϊσχύσασα έκδοση του προεκτιθέμενου άρθρου 6 ΚΕΔΕ, ως τούτο ίσχυε κατά τις διατάξεις του άρθρου 13 του ν.3193/2003 (Α' 266/20.11.2003). Στην έκδοση αυτή προβλέπεται η επιβολή προσαυξήσεων (βλ. διδόμενο ιστορικό):

*Άρθρο 6, Προσαυξήσεις εκπροθέσμου καταβολής.*

*.1. Από την πρώτη εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του μήνα που ακολουθεί μετά τη λήξη της προθεσμίας κατά την οποία, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, γίνονται ληξιπρόθεσμα τα χρέη προς το Δημόσιο, επιβάλλονται σ' αυτά προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής. ... ..*

*Το ποσοστό της προσαύξησης εκπρόθεσμης καταβολής, καθώς και το ανώτατο όριο αυτής δύνανται να αναπροσαρμόζονται (αυξητικώς) με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, ....*

*2. Κατά την εκάστοτε είσπραξιν των δημοσίων εσόδων εισπράττεται υποχρεωτικώς και ή επί του καταβαλλομένου ποσού της οφειλής αναλογούσα προσαύξησης λόγω εκπροθέσμου καταβολής.3. ...*

*4. Επιτρέπεται μετά από αιτιολογημένη απόφαση μερική ή ολική απαλλαγή των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο και αυτών προς τους τρίτους, των οποίων η είσπραξη έχει ανατεθεί στις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες, από τις προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής, εφόσον η μη εμπρόθεσμη καταβολή οφείλεται σε μη αποστολή της ειδοποίησης της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του παρόντος.*

*Στις περιπτώσεις που ο υπόχρεος έχει λάβει γνώση ενυπόγραφα για τον τρόπο καταβολής της οφειλής, η αίτησή του είναι απαράδεκτη.*

*Αρμόδια όργανα για την απαλλαγή από τις προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής είναι:*

*α) Ο Προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. μετά από γνώμη του νόμιμου αναπληρωτή του και του Προϊσταμένου του Δικαστικού Τμήματος ή του αντίστοιχου γραφείου, αν το ποσό των προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής δεν υπερβαίνει τις τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ την ημέρα υποβολής της αίτησης.*

*β) Ο Υπουργός Οικονομικών, μετά από γνωμοδότηση της Επιτροπής Παροχής Διευκολύνσεων, σε όλες τις άλλες περιπτώσεις.*

*Τα παραπάνω όργανα δύνανται να χορηγούν στον οφειλέτη και την οριζόμενη από ειδικές διατάξεις έκπτωση λόγω εφάπαξ πληρωμής, αν η αίτηση για την απαλλαγή κατατεθεί το αργότερο εντός διμήνου από την εκπνοή της προθεσμίας εντός της οποίας, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, παρεχόταν το δικαίωμα της*

καταβολής με έκπτωση και η οφειλή καταβληθεί εντός δέκα (10) ημερών από την ημερομηνία που ο οφειλέτης έλαβε αποδεδειγμένα γνώση αυτής.

Κατά των αποφάσεων του προϊσταμένου δύναται να ασκηθεί ιεραρχική προσφυγή ενώπιον του Υπουργού Οικονομικών εντός μηνός από την κοινοποίηση της απόφασης. Η απόφαση επί της προσφυγής εκδίδεται μετά από γνωμοδότηση της Επιτροπής του άρθρου 9 του ν. 2386/1996 (ΦΕΚ 43 Α'). ... 5. ...

6. Αναστολαί καταβολής χρεών προς το Δημόσιον και των μετά τούτων συνεισπραττομένων, ..., δεν απαλλάσσουν τα χρέη εκ των προσαυξήσεων εκπροθέσμου καταβολής καθ' ον χρόνον διαρκεί η παρασχεθείσα αναστολή ή η διευκολύνσεις. ...7. ...

Άρθρο 30, Κατάσχεσις εις χείρας τρίτων:

1. ... 2. ... 3. Από της ημέρας κοινοποιήσεως του κατασχετηρίου εις τον τρίτον δεν δύναται ούτος να αποδώση προς τον οφειλέτην του Δημοσίου τα κατατεθέντα χρήματα ή πράγματα ουδέ δύναται να συμψηφίση προς ανταπαιτήσεις του μεταγενεστέρας της κατασχέσεως, της κατασχέσεως επιφερούσης τα αποτελέσματα αυτοδικαίως χωρούσης αναγκαστικά εκχωρήσεως. 4. ... – 6. ...

Επίσης στο άρθρο 89 του Κ.Ε.Δ.Ε. ορίζεται: «Αι διατάξεις του Κώδικος Πολιτικής Δικονομίας εφαρμόζονται εφόσον δεν αντίκεινται εις τας διατάξεις του παρόντος Ν. Διατάγματος τηρουμένης πάντοτε της διατάξεως του παρόντος Ν. Διατάγματος διά πάσαν παράβασιν.» και στο άρθρο 984 παρ. 3 του ΚΠολΔ.: «1. ...2. ... 3. Αφότου του κοινοποιηθεί η κατάσχεση, ο τρίτος γίνεται μεσεγγυούχος. 4. ... 5. Οι διατάξεις του άρθρου 956 παρ. 4 έως 6 εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις του άρθρου αυτού.»

19. Στα άρθρα 4, 41,44, 53, 57, 61 και 72 του ν. 4174/2013 (Α' 170/26.7.2013) «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις» (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας - Κ.Φ.Δ.) ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 2, Πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του Κώδικα ισχύουν για τα εξής δημόσια έσοδα:

α. Φόρο Εισοδήματος. β. ... ε. Φόρους, τέλη, εισφορές ή χρηματικές κυρώσεις που αναφέρονται στο Παράρτημα του Κώδικα ...<sup>8</sup>

- Στο ως άνω Παράρτημα αναφέρεται και το Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (άρθρο 53 του ν. 4021/2011).

<sup>8</sup> Το άρθρο 2 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 39 παρ. 2 ν.4223/2013 (Α 287/31.12.2013).

*Άρθρο 4, Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων, ανάθεση καθηκόντων και εξουσιοδότηση υπογραφής.*

*1. Ο Γενικός Γραμματέας δύναται, με απόφαση του, να μεταβιβάζει αρμοδιότητες και να αναθέτει τα καθήκοντα του ή της Φορολογικής Διοίκησης, σύμφωνα με τον Κώδικα και την κείμενη νομοθεσία σε όργανα της Φορολογικής Διοίκησης... Επίσης, δύναται, με απόφαση του, να εξουσιοδοτεί ιεραρχικά υφιστάμενο του όργανα να υπογράφουν, με εντολή του, πράξεις ή άλλα έγγραφα της αρμοδιότητας του.<sup>9</sup>*

*Άρθρο 41, Πληρωμή φόρου*

*1. Ο φόρος καταβάλλεται κατά το χρόνο που προβλέπεται από το νόμο που επιβάλλει την αντίστοιχη φορολογία, στην οποία εφαρμόζεται ο Κώδικας.2.. 3.... 4....*

*Άρθρο 44, Σειρά εξόφλησης*

*1. Οι καταβολές χρηματικών ποσών έναντι συγκεκριμένου φόρου εξοφλούν την υποχρέωση του φορολογούμενου με την ακόλουθη σειρά: α) έξοδα είσπραξης, β) τόκος επί του φόρου, γ) πρόστιμα που σχετίζονται με το φόρο, δ) το αρχικό ποσό του φόρου.<sup>10</sup> . 2. ...*

*Άρθρο 48, Αναγκαστική εκτέλεση*

*1. Εξαιρουμένων των θεμάτων που ρυθμίζονται διαφορετικά από τον παρόντα Κώδικα, η αναγκαστική είσπραξη των φόρων και λοιπών εσόδων του Δημοσίου που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα διενεργείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν.δ. 356/1974 περί Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων. 2. ...*

*Άρθρο 53, Τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής*

*1. Αν οποιοδήποτε ποσό φόρου δεν καταβληθεί εντός της νόμιμης προθεσμίας, ο φορολογούμενος υποχρεούται να καταβάλει τόκους επί του εν λόγω ποσού φόρου για τη χρονική περίοδο από την επόμενη μέρα της λήξης της νόμιμης προθεσμίας καταβολής<sup>11</sup> ... 2. ...3.....*

<sup>9</sup> Το άρθρο 4 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 39 παρ.5,6 του ν.4223/2013, ΦΕΚ Α 287/31.12.2013

<sup>10</sup> Σύμφωνα με τη παρ. 12 άρθρου 72 (πρώην 66) του παρόντος, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 116 ν. 4514/2018 (Α'14/30.1.2018): «12. Οι διατάξεις του άρθρου 44 παράγραφος 1 ισχύουν από 1.1.2020. Μέχρι και τις 31.12.2019, κατά την εκάστοτε καταβολή φόρου, εισπράττονται υποχρεωτικά επί του καταβαλλόμενου ποσού, οι αναλογούντες τόκοι και πρόστιμο λόγω εκπρόθεσμης καταβολής.».

<sup>11</sup> Η διάταξη αυτή ισχύει ως άνω μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 48 παρ.1β του ν.4223/2013 ( Α' 287/31.12.2013).

4. Ο Υπουργός Οικονομικών με απόφαση του, ορίζει τα επιτόκια υπολογισμού τόκων, καθώς και όλες τις αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.<sup>12</sup>

*Άρθρο 57, Πρόστιμα εκπρόθεσμης καταβολής*

*Αν οποιοδήποτε ποσό φόρου δεν καταβληθεί το αργότερο εντός δύο (2) μηνών από την παρέλευση της νόμιμης προθεσμίας καταβολής, υπολογίζεται πρόστιμο ίσο με ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του φόρου που δεν καταβλήθηκε εμπρόθεσμα. Μετά την πάροδο ενός έτους από τη λήξη της νόμιμης προθεσμίας καταβολής το παραπάνω πρόστιμο ανέρχεται σε είκοσι τοις εκατό (20%) του φόρου. Μετά την πάροδο δύο (2) ετών ανέρχεται σε τριάντα τοις εκατό (30%) του φόρου. ....»<sup>13</sup>*

*Άρθρο 61, Απαλλαγή λόγω ανωτέρας βίας*

1. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητά απαλλαγή από τόκους ή πρόστιμα σε περίπτωση ανωτέρας βίας. Απαλλαγή δεν χορηγείται, αν δεν έχουν εξοφληθεί, πριν από το αίτημα απαλλαγής, όλοι οι φόροι για τους οποίους επιβλήθηκαν τα πρόστιμα. Απαλλαγή δεν χορηγείται για τόκους και πρόστιμα που επιβάλλονται για ανακριβή δήλωση, καθώς και για τα πρόστιμα που επιβάλλονται για παραβάσεις φοροδιαφυγής.

2. Το αίτημα απαλλαγής απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα και:

α) υποβάλλεται εγγράφως,

β) περιέχει τα στοιχεία και τον αριθμό φορολογικού μητρώου του φορολογουμένου,

γ) φέρει την υπογραφή του φορολογουμένου ή νόμιμα εξουσιοδοτημένου προσώπου, και

δ) περιγράφει όλα τα γεγονότα και περιλαμβάνει τα αποδεικτικά στοιχεία που αποδεικνύουν την ανωτέρα βία.

<sup>12</sup> Η παράγραφος 4 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 48 παρ.3 ν.4223/2013. Οι λέξεις "Ο Υπουργός Οικονομικών" της παραγράφου 4 αντικαταστάθηκαν ως άνω αντί των λέξεων "Ο Γενικός Γραμματέας" με το άρθρο 7 παρ. 12 του ν. 4224/2013.

- Σχετικές με το ως άνω άρθρο 53 ΚΦΔ είναι οι μεταβατικές διατάξεις για τον υπολογισμό και την είσπραξη των τόκων του άρθρου 72 (πρώην 66) παρ.15-17 ΚΦΔ.

<sup>13</sup> Το άρθρο 57 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 48 παρ.14 ν. 4223/2013. Ακολούθως, κατά το άρθρο 19 του ν. 4321/2015 (Α' 32/21.3.2015): "1. Τα πρόστιμα εκπρόθεσμης καταβολής του άρθρου 57 του ν. 4174/2013 (Α' 170) και του άρθρου 6 του ν.δ. 356/ 1974 (Α' 90) καταργούνται. 2. Η κατάργηση των προστίμων της προηγούμενης παραγράφου καταλαμβάνει οφειλές που καταχωρίζονται στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων της Φορολογικής Διοίκησης από τη δημοσίευση του παρόντος".

3. Ο Γενικός Γραμματέας αποφαινεται επί του αιτήματος εντός τριάντα (30) ημερών και κοινοποιεί την απόφαση στον φορολογούμενο. Αν δεν ληφθεί απόφαση εντός της ανωτέρω περιόδου, το αίτημα θεωρείται ότι έχει απορριφθεί.

*Άρθρο 72, Μεταβατικές διατάξεις*

1.... 28. ... Αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που ρυθμίζουν θέματα που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου, οι οποίες έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων που περιλαμβάνονται ... .. στο άρθρο 53 του ν. 4021/2011 (Α` 218 ) περί Έκτακτου Ειδικού Τέλους Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (Ε.ΕΤ.Η.Δ.Ε.) ..., καθώς και οποιαδήποτε άλλη απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, η οποία ρυθμίζει θέματα διαδικασιών των φορολογιών που επιβλήθηκαν με τους ανωτέρω νόμους, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την έκδοση αποφάσεων του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, κατά τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, όπου αυτό απαιτείται. ...».

26. Στο άρθρο 53 του ν. 4021/2011 (Α`218/3-10-2011) ορίζεται:

«1. Για επιτακτικούς λόγους εθνικού συμφέροντος που συνίστανται στην άμεση μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος, επιβάλλεται ειδικό τέλος υπέρ του Δημοσίου .... 2.... .... 8. Η βεβαίωση του ειδικού τέλους συντελείται με την εγγραφή της 17.9.2011 του ηλεκτροδοτούμενου ακινήτου της μηχανογραφικές καταστάσεις της Δ.Ε.Η. και των λοιπών εναλλακτικών προμηθευτών ηλεκτρικού ρεύματος και ο κατάλογος αυτός αποτελεί τον τίτλο βεβαίωσης για το Ελληνικό Δημόσιο και τον αντίστοιχο χρηματικό κατάλογο των αρμοδίων Δ.Ο.Υ.. Αρμόδιος προϊστάμενος Δ.Ο.Υ. είναι ο προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. φορολογίας εισοδήματος του κυρίου ή επικαρπωτή του ακινήτου κατά την ημερομηνία αρχικής έκδοσης του λογαριασμού της Δ.Ε.Η. και των εναλλακτικών προμηθευτών ηλεκτρικού ρεύματος κατ' έτος. ... .. 10. «Τα ποσά του ειδικού τέλους που εισπράττονται από τη Δ.Ε.Η. και τους εναλλακτικούς προμηθευτές ηλεκτρικού ρεύματος αποδίδονται στο Ελληνικό Δημόσιο μέχρι τις δέκα του επόμενου μήνα από το μήνα στον οποίο εισπράχθηκαν οι σχετικοί λογαριασμοί, όπως ειδικότερα καθορίζεται με την υπουργική απόφαση της παραγράφου 13.»<sup>14</sup>

20. Στο άρθρο 1 της ΠΟΛ 1230/12.12.2011, Καθορισμός διαδικασίας είσπραξης και απόδοσης του Έκτακτου Ειδικού Τέλους Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (ΕΕΤΗΔΕ), (Β`178/6-2-2012) ορίζεται:

«Άρθρο 1

<sup>14</sup> Η παράγραφος 10 ισχύει ως άνω μετά την αντικατάστασή της με την παρ.2 άρθρου 4 ν.4051/2012 (Α` 40/29.2.2012).

Τα ποσά του Έκτακτου Ειδικού Τέλους Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (ΕΕΤΗΔΕ) που εισπράττονται από τη ΔΕΗ και τους εναλλακτικούς προμηθευτές ηλεκτρικού ρεύματος, αποδίδονται στο ελληνικό Δημόσιο ... Μετά την πάροδο της ημερομηνίας της απόδοσης εφόσον η ΔΕΗ ή οι εναλλακτικοί προμηθευτές έχουν καθυστερήσει να αποδώσουν στο Δημόσιο τα χρηματικά ποσά του ΕΕΤΗΔΕ που έχουν εισπράξει, καταλογίζονται με τον οφειλόμενο τόκο υπερημερίας με καταλογιστική πράξη του αρμόδιου επιθεωρητή, ο οποίος θα ερευνήσει την υπόθεση. ...».

**21.** Στο άρθρο 1, περιπτ. 50 και 55 της απόφασης Δ. ΟΡΓ. Α 1115805 ΕΞ 2017/2017 του Διοικητή της ΑΑΔΕ (Β'2743/4-7-2017), «Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και εξουσιοδότηση υπογραφής "Με εντολή Διοικητή" σε όργανα της Φορολογικής Διοίκησης» ορίζεται:

«Άρθρο 1

Μεταβιβάζουμε στα όργανα της Φορολογικής Διοίκησης, που αναφέρονται στη στήλη 5 του κάτωθι Πίνακα, τις κατωτέρω αρμοδιότητες ή τα εξουσιοδοτούμε να υπογράφουν "Με Εντολή Διοικητή" τις κατωτέρω πράξεις ή άλλα έγγραφα, που αναφέρονται στη στήλη 2 του ίδιου Πίνακα και προβλέπονται στις διατάξεις του ν. 4174/2013 (Α'170), όπως ισχύουν και σε άλλες διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας (στήλη 4), σύμφωνα με τα οριζόμενα στη στήλη 3 του Πίνακα αυτού και ορίζουμε τις περιπτώσεις, στις οποίες επιτρέπεται η περαιτέρω εξουσιοδότηση υπογραφής από τα όργανα που αναφέρονται στη στήλη 6 του ίδιου Πίνακα, με αποφάσεις τους, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, σε ιεραρχικά υφιστάμενα όργανα αυτών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ίδια στήλη, ως ακολούθως: 1...

50. Την απαλλαγή από τόκους και πρόστιμα (πλην αυτών που έχουν επιβληθεί για ανακριβή δήλωση και για φοροδιαφυγή) για λόγους ανωτέρας βίας.

Εξουσιοδότηση υπογραφής : - ν. 4174/2013, άρθ. 40, παρ. 1 και 3, άρθ. 61, παρ. 3 - ν. 4224/2013, άρθ. 8, παρ. 8 - Κ.Ε.Δ.Ε., άρθ.2, παρ. 1, άρθ.6, παρ. 4 .

Ο αρμόδιος για την επιδίωξη είσπραξης της οφειλής Προϊστάμενος Δ.Ο.Υ. ή Ελεγκτικού Κέντρου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση 34 της παρούσας απόφασης ή ο Προϊστάμενος της Επιχειρησιακής Μονάδας Είσπραξης, για τους τόκους του άρθρου 53 και το πρόστιμο του άρθρου 57 του ν. 4174/2013 και τους τόκους και το πρόστιμο του άρθρου 6 του Κ.Ε.Δ.Ε., για τις υποθέσεις αρμοδιότητας αυτής.51. ...54. ...

55. Την πίστωση της οφειλής σε οποιονδήποτε οφειλόμενο φόρο, εφόσον ο φορολογούμενος δεν επιλέγει τη σειρά πίστωσης.

Εξουσιοδότηση υπογραφής: - ν. 4174/2013, άρθ. 40, παρ. 1 και 3, άρθ. 44, παρ. 2, - Κ.Ε.Δ.Ε., άρθ.2, παρ. 1 και άρθ. 3, παρ.3 και - ν. 4224/2013, άρθ. 8, παρ. 8.

Ο Προϊστάμενος του Τμήματος Εσόδων οποιασδήποτε Δ.Ο.Υ. ή του Τμήματος Δικαστικού και Νομικής Υποστήριξης οποιουδήποτε Ελεγκτικού Κέντρο.».

22. Στα άρθρα 7 και 48 του ν. 3691/2008 ( Α 166) «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και Άλλες διατάξεις»<sup>15</sup>, οριζόταν:

«Άρθρο 7, Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης

Συνιστάται "Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης" (εφεξής "Αρχή"). Σκοπός της Αρχής είναι η λήψη και εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και ο έλεγχος των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των προσώπων που αναφέρονται στις περιπτώσεις στ` έως και ιε` της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3213/2003 (ΦΕΚ 309 Α`)... .

Άρθρο 7<sup>Α</sup>, Μονάδες και αρμοδιότητες της Αρχής

1... γ) Το προσωπικό της Μονάδας συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις αναφορές υπόπτων ή ασυνηθών συναλλαγών που υποβάλλουν στην Αρχή τα υπόχρεα πρόσωπα, καθώς και ...

δ) Σε επείγουσες περιπτώσεις ο Πρόεδρος διατάσσει τη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων των ελεγχόμενων φυσικών ή νομικών προσώπων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 48 παράγραφος 5. ...

Άρθρο 48, Δέσμευση και απαγόρευση εκποίησης περιουσιακών στοιχείων

1. Όταν διεξάγεται τακτική ανάκριση για τα αδικήματα του άρθρου 2 μπορεί ο ανακριτής, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, να απαγορεύσει την κίνηση κάθε

<sup>15</sup> Οι διατάξεις αυτές εκτίθενται ως ίσχυαν κατά τον χρόνο επιβολής της δέσμευσης, μετά το άρθρο 5 παρ. 1 του ν.3932/2011 ( Α´ 49/10.3.2011), ακολούθως δε καταργήθηκαν με το άρθρο 54 παρ.2 ν.4557/2018 ( Α´ 139/30.7.2018). Όπου στην κείμενη νομοθεσία γίνεται αναφορά στα άρθρα 1 έως 54 του ν. 3691/2008, νοούνται οι, κατά περιεχόμενο, αντίστοιχες διατάξεις του παρόντος, κατ' άρθρο 53 παρ.4 του ν. 4557/2018.

είδους λογαριασμών, τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων που τηρούνται σε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, καθώς και το άνοιγμα των θυρίδων θησαυροφυλακίου του κατηγορουμένου, έστω και κοινών οποιοδήποτε είδους με άλλο πρόσωπο, εφόσον υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί, οι τίτλοι, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από τέλεση των αδικημάτων του άρθρου 2. Το ίδιο ισχύει και όταν διεξάγεται ανάκριση για βασικό αδίκημα και υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί, οι τίτλοι, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από την τέλεση του ανωτέρω αδικήματος ή που υπόκεινται σε δήμευση, σύμφωνα με το άρθρο 46 του παρόντος νόμου. Σε περίπτωση διεξαγωγής προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης, η απαγόρευση της κίνησης των λογαριασμών, τίτλων, χρηματοπιστωτικών προϊόντων ή του ανοίγματος των θυρίδων μπορεί να διαταχθεί από το δικαστικό συμβούλιο. Η διάταξη του ανακριτή ή το βούλευμα του συμβουλίου επέχει θέση έκθεσης κατάσχεσης, εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση του κατηγορουμένου ή του τρίτου, δεν είναι απαραίτητο να αναφέρει συγκεκριμένο λογαριασμό, τίτλο, χρηματοπιστωτικό προϊόν ή θυρίδα και επιδίδεται στον κατηγορούμενο και στο διευθυντικό στέλεχος του πιστωτικού ιδρύματος ή του χρηματοπιστωτικού οργανισμού που αναφέρεται στην παρ. 1 του άρθρου 44 ή στον διευθυντή του υποκαταστήματος του τόπου όπου εδρεύει ο ανακριτής ή ο εισαγγελέας. ...

2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο απαγόρευση ισχύει από τη χρονική στιγμή της επίδοσης στο πιστωτικό ίδρυμα ή στο χρηματοπιστωτικό οργανισμό της διάταξης του ανακριτή ή του βουλεύματος. Από τότε απαγορεύεται το άνοιγμα της θυρίδας και είναι άκυρη έναντι του Δημοσίου τυχόν εκταμίευση χρημάτων από το λογαριασμό ή εκποίηση τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων. ...

3. Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, μπορεί ο ανακριτής ή το δικαστικό συμβούλιο να διατάξει την απαγόρευση εκποιήσεως ορισμένου ακινήτου του κατηγορουμένου. ...

4. Ο κατηγορούμενος, ο ύποπτος τέλεσης αξιόποινης πράξης των αδικημάτων των άρθρων 2 και 3 και ο τρίτος δικαιούνται να ζητήσουν την άρση της διάταξης του ανακριτή ή την ανάκληση του βουλεύματος, με αίτηση που απευθύνεται προς το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο και κατατίθεται στον ανακριτή ή τον εισαγγελέα, μέσα σε είκοσι μέρες από την επίδοση σε αυτόν της διάταξης ή του βουλεύματος. Στη σύνθεση του συμβουλίου δεν μετέχει ο ανακριτής. Η υποβολή της αίτησης και η προθεσμία

προς τούτο δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της διάταξης ή του βουλεύματος. Η διάταξη ή το βούλευμα ανακαλείται αν προκύψουν νέα στοιχεία.

5. Όταν διεξάγεται έρευνα από την Α΄ Μονάδα της Αρχής, η απαγόρευση της κίνησης λογαριασμών, τίτλων και χρηματοπιστωτικών προϊόντων, του ανοίγματος θυρίδων και της μεταβίβασης ή εκποίησης οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου μπορεί να διαταχθεί σε επείγουσες περιπτώσεις από τον Πρόεδρο της Αρχής, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 1 έως 3. Τα σχετικά με τη δέσμευση στοιχεία, μαζί με αντίγραφο του φακέλου της υπόθεσης, διαβιβάζονται στον αρμόδιο Εισαγγελέα, χωρίς αυτό να παρακωλύει τη συνέχιση της έρευνας από την Αρχή. .... 6. ...7. ...

**23.** Στα άρθρα 1, 2, 6, 7 και 8 του ν. 4312/2014» ( Α΄ 260/12-12-2014, έναρξη ισχύος 12-12-2014,) «Ρύθμιση δεσμευμένων ή κατασχεμένων χρηματικών απαιτήσεων και μετρητών και άλλες διατάξεις» τα οποία από 1-7-2019 καταργήθηκαν με το άρθρο 586 (σε συνδυασμό με το άρθρο 585) Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ο οποίος κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο Ν.4620/2019., (Α΄ 96/11.6.2019) οριζόταν:

«Άρθρο 1

1. Στα εγκλήματα που προβλέπονται από τις διατάξεις: α) του ν. 2523/1997 (Α΄179), β) του ν. 2960/2001 (Α΄ 265), γ) του ν. 2803/2000 (Α΄48), δ) του ν. 3691/2008 (Α΄166), ε) ... στ) ...ζ) ... και η) ..., σε περίπτωση κατάσχεσης, δέσμευσης, απαγόρευσης κίνησης τραπεζικών λογαριασμών ή ανοίγματος θυρίδων, η αρχή ή το δικαιοδοτικό όργανο που εξέδωσε την οικεία απόφαση, διάταξη ή βούλευμα, διατάσσει την παρακατάθεση των μετρητών, του υπολοίπου των τραπεζικών λογαριασμών ή των μετρητών που περιέχονται σε θυρίδες, σε δεσμευμένο άτοκο λογαριασμό στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, ως δεσμευμένων χρηματικών απαιτήσεων κατά του υπόπτου ή του κατηγορουμένου. Οι ανωτέρω ρυθμίσεις ισχύουν και στα συναφή με όλα τα ανωτέρω εγκλήματα, που τελέστηκαν με σκοπό τη διευκόλυνση τέλεσης ή τη συγκάλυψη αυτών.

2. Εάν τα εγκλήματα της παραγράφου 1 έχουν τελεστεί σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου ή στρέφονται κατά της ιδιοκτησίας και των περιουσιακών δικαιωμάτων αυτού, η αρχή ή το δικαιοδοτικό όργανο, που εξέδωσε την οικεία απόφαση, διάταξη ή βούλευμα, διατάσσει την απόδοση στο Ελληνικό Δημόσιο των μετρητών ή του υπολοίπου των τραπεζικών λογαριασμών ή των μετρητών που περιέχονται σε θυρίδες, συνυπολογιζομένων των τόκων, των προσαυξήσεων και των προστίμων, και μέχρι του συνολικού ποσού αυτών, έναντι της προσδιορισθείσας οφειλής ή ζημίας

τους, κατά το χρόνο κατά τον οποίο η απαίτηση του Δημοσίου καθίσταται εισπρακτέα, είτε συνεπεία παρέλευσης της προθεσμίας αμφισβήτησης (διοικητικής ή δικαστικής) της σχετικής πράξης προσδιορισμού της είτε συνεπεία έκδοσης σχετικής οριστικής δικαστικής απόφασης στην περίπτωση έγερσης αμφισβήτησης. 3. ...4... 5... 6. ... 7. ... 8. ...

Άρθρο 2, Συνέπειες από την πλήρη ικανοποίηση του παθόντος

1. Ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος για την τέλεση των εγκλημάτων του άρθρου 1 και οποιοσδήποτε τρίτος που ενεργεί με εντολή και για λογαριασμό του, μπορούν, με ανέκκλητη έγγραφη δήλωσή τους προς τον εισαγγελέα, τον ανακριτή ή το Δικαστικό Συμβούλιο, κατά περίπτωση, να καταβάλουν το συνολικό ποσό της οριζόμενης στο κατηγορητήριο, στο κλητήριο θέσπισμα ή στο βούλευμα ζημίας ή αξίωσης, προς πλήρη ικανοποίηση του Ελληνικού Δημοσίου ή των νομικών προσώπων ή φορέων του άρθρου 1 και, σε περίπτωση περισσοτέρων ζημιωθέντων ή εχόντων αξίωση, του συνόλου αυτών, από κεφάλαια στα οποία δεν έχει επιβληθεί κατάσχεση, δέσμευση ή απαγόρευση κίνησης λογαριασμών. Η πλήρης ικανοποίηση μπορεί να γίνει μέχρι και την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας, με την κατάθεση των χρημάτων σε δεσμευμένο άτοκο λογαριασμό στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, ως δεσμευμένων χρηματικών απαιτήσεων κατά του υπόπτου ή του κατηγορουμένου. Η απόδοσή τους στο Ελληνικό Δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα ή τους φορείς του άρθρου 1 γίνεται κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο αυτό.

2. Ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος για την τέλεση των εγκλημάτων του άρθρου 1 ή τρίτος, σε βάρος των οποίων έχει επιβληθεί ή διαταχθεί δέσμευση, κατάσχεση ή απαγόρευση κίνησης τραπεζικών λογαριασμών ή ανοίγματος θυρίδων, ο ίδιος και σε περίπτωση κοινών λογαριασμών και οι συνδικαιούχοι αυτών, μπορούν, με ανέκκλητη έγγραφη δήλωσή τους προς τον εισαγγελέα, τον ανακριτή, το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο, να συναινέσουν στην οριστική απόδοση στο Ελληνικό Δημόσιο και στα νομικά πρόσωπα ή στους φορείς της παραγράφου 1 του άρθρου 1, και προς πλήρη ικανοποίηση αυτών, μέχρι την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας, του ποσού της οριζόμενης στο κατηγορητήριο, το κλητήριο θέσπισμα ή το παραπεμπτικό βούλευμα ζημίας ή αξίωσής τους, για το οποίο έχει επιβληθεί ή διαταχθεί δέσμευση, κατάσχεση ή απαγόρευση κίνησης τραπεζικών λογαριασμών ή ανοίγματος θυρίδων, εφόσον κατά το χρόνο της υποβολής της δήλωσής τους δεν υφίσταται ήδη εισπρακτέα απαίτησή τους, σύμφωνα με τα

αναφερόμενα στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 1. Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου διατάσσεται από το ανωτέρω αρμόδιο όργανο η άρση της κατάσχεσης, της δέσμευσης ή της απαγόρευσης και η καταβολή του ως άνω οριζόμενου ποσού στο Ελληνικό Δημόσιο και τα ανωτέρω νομικά πρόσωπα ή φορείς και του τυχόν υπερβάλλοντος στον δικαιούχο αυτού, με την επιφύλαξη των προβλέψεων της παραγράφου 6 του άρθρου 1.

3. Ως πλήρης ικανοποίηση, κατά τις προηγούμενες παραγράφους, νοείται η ολοσχερής απόδοση του ποσού της οριζόμενης στο κατηγορητήριο, στο κλητήριο θέσπισμα ή στο βούλευμα, ζημίας ή αξίωσης ενός εκάστου νομικού προσώπου ή φορέα του άρθρου 1, η οποία προέρχεται από την τέλεση των ερευνώμενων εγκλημάτων. Το αποδιδόμενο με την ανέκκλητη έγγραφη δήλωση ποσό πρέπει να είναι ελεύθερο από επικρατέστερα, κατά τις κείμενες διατάξεις, δικαιώματα τρίτων επί των μετρητών ή των τραπεζικών λογαριασμών. 4. ...5. ... 6. ...7. ...

Άρθρο 6, Απόδοση χρημάτων με δικαστική απόφαση

1. Σε περίπτωση τελεσίδικης καταδίκης το Δικαστήριο καθορίζει το ύψος της ζημίας ή της αξίωσης, καθώς και το πρόσωπο σε βάρος του οποίου τελέστηκε το οποιοδήποτε από τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 αδικήματα. Εφόσον ζημιωθέν πρόσωπο είναι το Ελληνικό Δημόσιο και οποιοδήποτε άλλο από τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 νομικά πρόσωπα ή φορείς, το Δικαστήριο με την απόφασή του διατάσσει την οριστική απόδοση του ισόποσου της ζημίας ή της αξίωσης εκ των κατασχεθέντων ή κατατεθέντων χρημάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 αντίστοιχα. Σε περίπτωση περισσοτέρων εκ των αναφερομένων στο άρθρο 1 προσώπων, το δικαστήριο διατάσσει την οριστική απόδοση κατά το λόγο της ζημίας ή της αξίωσής τους. 2. ... 3. ...

Άρθρο 7, Εξουσιοδοτική διάταξη

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ορίζονται ο τρόπος, η διαδικασία και ο χρόνος απόδοσης των χρηματικών απαιτήσεων του Ελληνικού Δημοσίου και των λοιπών φορέων του άρθρου 1, τα σχετικά με την παρακατάθεση στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και τον τρόπο απόδοσης και διαφύλαξης από αυτό των χρηματικών ποσών και των εγγράφων που αφορούν δικαιώματα τρίτων, ο τύπος των πιστοποιητικών, τα σχετικά με την επιστροφή των χρηματικών ποσών στους δικαιούχους, οι απαιτούμενες ηλεκτρονικές διαδικασίες και κάθε άλλη αναγκαία σχετική λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων άρθρων.

2. Με όμοια απόφαση καθορίζεται η διαδικασία ανοίγματος και καταγραφής του περιεχομένου θυρίδων για τις οποίες έχει επιβληθεί ή διαταχθεί δέσμευση, κατάσχεση ή το άνοιγμά τους.

*Άρθρο 8, Μεταβατικές διατάξεις*

1. Στις εκκρεμείς υποθέσεις κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, η αρχή ή το δικαιοδοτικό όργανο που εξέδωσε την οικεία απόφαση, διάταξη ή βούλευμα κατάσχεσης, δέσμευσης, απαγόρευσης κίνησης τραπεζικών λογαριασμών ή ανοίγματος θυρίδων, ή ο Ανακριτής ή το Δικαστικό Συμβούλιο ή το Δικαστήριο που έχει επιληφθεί διατάσσει την παρακατάθεση των μετρητών ή των υπολοίπων λογαριασμών ή των μετρητών που περιέχονται σε θυρίδες, σε δεσμευμένο άτοκο λογαριασμό στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ως δεσμευμένων χρηματικών απαιτήσεων κατά του υπόπτου ή του κατηγορουμένου, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 1 και 2. Για τις υποθέσεις, όμως, στις οποίες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου υφίσταται εισπρακτέα απαίτηση ή εκτελεστός τίτλος του Δημοσίου ή νομικού προσώπου ή φορέα της παραγράφου 1 του άρθρου 1, κατά τα αναφερόμενα στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου αυτού, διατάσσεται η απόδοση των μετρητών ή των υπολοίπων λογαριασμών ή των μετρητών που περιέχονται σε θυρίδες. Σε περίπτωση κατά την οποία κατά την έναρξη ισχύος του νόμου υπάρχουν περισσότεροι δικαιούχοι η απόδοση γίνεται κατά το λόγο της ζημίας ή της αξίωσής τους. 2. ...»

**24.** Στα άρθρα 1, 2, 3, 6 και 8 της υπ' αριθμ. 34054 οικ./Φ.321/2019 (Β' 2237/10-6-2019) απόφασης του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, με θέμα: «Καθορισμός του τρόπου, της διαδικασίας και του χρόνου απόδοσης των χρηματικών απαιτήσεων του Ελληνικού Δημοσίου και λοιπών φορέων, των σχετικών με την παρακατάθεση στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και του τρόπου απόδοσης και διαφύλαξης από αυτό των χρηματικών ποσών και των εγγράφων που αφορούν σε δικαιώματα τρίτων, του τύπου των πιστοποιητικών, των σχετικών με την επιστροφή των χρηματικών ποσών στους δικαιούχους, των απαιτούμενων ηλεκτρονικών διαδικασιών και κάθε άλλης σχετικής λεπτομέρειας για την εφαρμογή των άρθρων 1-6 του ν. 4312/2014 «Ρύθμιση δεσμευμένων ή κατασχεμένων χρηματικών απαιτήσεων και μετρητών και άλλες διατάξεις» ορίζεται:

«Άρθρο 1

1. Η απόφαση, η διάταξη ή το βούλευμα για την παρακατάθεση των χρημάτων που διατάχθηκε από την αρχή ή το δικαιοδοτικό όργανο σύμφωνα με την παράγραφο 1

του άρθρου 1 του ν. 4312/2014 εκδίδεται εντός δέκα ημερών, αφότου παρέλθει άπρακτη η προθεσμία που προβλέπεται στις σχετικές διατάξεις των νόμων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 του ν. 4312/2014 για υποβολή αίτησης άρσης ή ανάκλησης της απόφασης, της διάταξης ή του βουλεύματος κατάσχεσης, δέσμευσης ή απαγόρευσης κίνησης των τραπεζικών λογαριασμών ή απαγόρευσης ανοίγματος θυρίδων ή σε περίπτωση υποβολής τέτοιας αίτησης, μετά την απόρριψή της. .... 2. ...

#### Άρθρο 2

Το πιστωτικό ίδρυμα που τηρείται ο λογαριασμός, εντός δέκα ημερών από την γνωστοποίηση της ανωτέρω διάταξης, απόφασης ή βουλεύματος για την παρακατάθεση προβαίνει, με εξουσιοδοτημένο υπάλληλό του, στη σύσταση παρακαταθήκης στην Κεντρική Υπηρεσία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων με την ακόλουθη διαδικασία. ...

#### Άρθρο 3

1. Στις περιπτώσεις που η αρχή ή το δικαιοδοτικό όργανο διατάξει, με απόφαση, διάταξη ή βούλευμα που εκδίδει σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4312/2014, την απόδοση των μετρητών ή του υπολοίπου των τραπεζικών λογαριασμών ή των μετρητών που περιέχονται σε θυρίδες, στο Ελληνικό Δημόσιο, η μεταφορά τους πραγματοποιείται, με μέριμνα του θεματοφύλακα Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων ή του εκάστοτε Πιστωτικού Ιδρύματος (εφόσον τα σχετικά ποσά δεν έχουν ακόμη παρακατατεθεί), προς το οποίο απευθύνεται η σχετική εντολή, σε λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου που τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδος.

2. Η ως άνω έγγραφη εντολή της Αρχής ή του δικαιοδοτικού οργάνου για την απόδοση των χρημάτων απευθύνεται στο θεματοφύλακα Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή στο πιστωτικό ίδρυμα που τηρείται ο λογαριασμός, και κοινοποιείται στον ύποπτο ή στον κατηγορούμενο και στους τυχόν συνδικαιούχους των λογαριασμών. ...

3. Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και τα Πιστωτικά Ιδρύματα οφείλουν, με ευθύνη τους για κάθε καθυστέρηση, να εκτελέσουν την έγγραφη εντολή, εντός δέκα εργασίμων ημερών από τη λήψη της.

4. Μετά την πραγματοποίηση οποιασδήποτε σχετικής κατάθεσης, η Τράπεζα της Ελλάδος ενημερώνει άμεσα τις Διευθύνσεις Λογιστικής Γενικής Κυβέρνησης, Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, καθώς

και την αρμόδια υπηρεσία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) αναφορικά με τη γενόμενη κατάθεση.

#### Άρθρο 6

Ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος για αδικήματα που προβλέπονται στο άρθρο 1 του ν. 4312/2014, ο οποίος υποβάλλει, είτε ο ίδιος προσωπικά, είτε δια τρίτου προσώπου που ενεργεί με εντολή και για λογαριασμό του, την έγγραφη και ανέκκλητη δήλωση της παρ. 1 του άρθρου 2 του ως άνω νόμου, προβαίνει, με ευθύνη του για τη συνδρομή των νόμιμων προϋποθέσεων, είτε ο ίδιος προσωπικά, είτε δια τρίτου προσώπου που ενεργεί με εντολή και για λογαριασμό του, σε σύσταση ανέκκλητης παρακαταθήκης, με την ακόλουθη διαδικασία: Α. ...Β. ...

Γ. Με βάση τα ανωτέρω εκδίδεται γραμμάτιο σύστασης παρακαταθήκης, με καταθέτη, σε κάθε περίπτωση, τον ύποπτο ή τον κατηγορούμενο, το πρωτότυπο του οποίου παραδίδεται από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων στον ύποπτο ή στον κατηγορούμενο ή στον τρίτο που ενήργησε κατ' εντολή και για λογαριασμό του, προκειμένου να το υποβάλουν στην αρμόδια Δικαστική Αρχή, στην οποία υποβλήθηκε η ως άνω έγγραφη και ανέκκλητη δήλωση της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4312/2014.

#### Άρθρο 8

Η δικαστική απόφαση ή το βούλευμα με τα οποία διατάσσεται απόδοση χρημάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4312/2014, εκτελούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, από τον του άρθρου 6 αρμόδιο Εισαγγελέα, ο οποίος τα διαβιβάζει υπηρεσιακώς, κατά περίπτωση, στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή στο Ελληνικό Δημόσιο ή στο νομικό πρόσωπο ή φορέα της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 4312/2014, και εντέλλεται την απόδοση των αναλογούντων ποσών στους δικαιούχους.»

**25.** Στα άρθρα 53 και 54 του ν. 4557/2018 (Α' 139/30-7-2018) «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις» όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 9 παρ.2 ν. 4637/2019 (Α'180) και ισχύει, ορίζεται:

«Άρθρο 53, Μεταβατικές διατάξεις

1. ..2. Οι κανονιστικές πράξεις που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση των νόμων 2331/1995 (Α'173) και 3691/2008 (Α'166) παραμένουν σε ισχύ μέχρι την τροποποίηση ή κατάργησή τους, εφόσον δεν αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος.

2. ...3....4. Όπου στην κείμενη νομοθεσία γίνεται αναφορά στα άρθρα 1 έως 54 του ν. 3691/2008, νοούνται οι, κατά περιεχόμενο, αντίστοιχες διατάξεις του παρόντος.

*Άρθρο 54, Τροποποιούμενες - καταργούμενες διατάξεις*

1. ...2. Με την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται: α) τα άρθρα 1 έως και 54 του ν. 3691/2008, β) ... γ) ... δ) ...»

**26.** Στα άρθρα 586 και 589 του ν. 4620/2019 (Α΄ 96/11.06.2019 - νέος Κώδικας Ποινικής Δικονομίας) ορίζεται:

*«Άρθρο 586*

*Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ήτοι από την 1-7-2019) καταργούνται: α) ...ζ) τα άρθρα 1 έως 9 ν. 4312/2014, ...*

*Άρθρο 590*

*1. ... Οι πράξεις της ποινικής διαδικασίας που τελέστηκαν όταν ίσχυαν οι διατάξεις που καταργούνται διατηρούν το κύρος τους. 3. ... 4. ... 5. ...».*

**27.** Στα άρθρα 416, 430 και 431 του Αστικού Κώδικα (ΠΔ 456/1984-Α΄164) ορίζεται:

*«Άρθρο 416, Η καταβολή ως λόγος απόσβεσης της ενοχής*

*Η ενοχή αποσβήνεται με καταβολή.*

*Άρθρο 427, Δημόσια κατάθεση*

*Ο οφειλέτης έχει το δικαίωμα σε περίπτωση υπερημερίας του δανειστή να προβεί σε δημόσια κατάθεση του οφειλομένου, αν αυτό συνίσταται σε χρήματα ή άλλα πράγματα δεκτικά κατάθεσης κατά το νόμο.*

*Άρθρο 430, Πώς γίνεται η κατάθεση*

*Η δημόσια κατάθεση γίνεται στην αρμόδια αρχή του τόπου της εκπλήρωσης της παροχής. Ο οφειλέτης έχει την υποχρέωση να γνωστοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την κατάθεση στο δανειστή και, αν το παραλείψει, ευθύνεται σε αποζημίωση, εκτός αν η γνωστοποίηση είναι ιδιαίτερα δύσκολη.*

*Άρθρο 431, Αποτελέσματα της κατάθεσης*

*Η δημόσια κατάθεση επιφέρει απόσβεση της ενοχής σαν να είχε γίνει κατά το χρόνο της κατάθεσης καταβολή από τον οφειλέτη. ».<sup>16</sup>*

### **Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων**

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται,

<sup>16</sup> Όσον αφορά στο νομοθετικό πλαίσιο, σημειώνεται ότι στο υπηρεσιακό έγγραφο δεν μνημονεύονται ειδικότερες επί τελωνειακών θεμάτων διατάξεις, στις οποίες και δεν αναφερόμεθα, άλλωστε τα τιθέμενα ερωτήματα παραμένουν εκκρεμή μόνον για την Διεύθυνση Εισπράξεων.

του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη μας από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

**28.** Από το συνδυασμό των διατάξεων 5,6 παρ.1 του ΚΕΔΕ, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με την παρ.6 του άρθρου 7 του ν.4224/2013 , 53 και 57 του ν.4174/2013 (ΚΦΔ) προκύπτει, ότι ανεξαρτήτως της αιτίας της κύριας οφειλής, σε περίπτωση εκπρόθεσμης εξόφλησης οποιασδήποτε φύσης βεβαιουμένου χρέους προς το Δημόσιο επιβάλλονται τόκοι και πρόστιμο εκπρόθεσμης καταβολής, τα οποία υπολογίζονται και συνεισπράττονται πάντα με την κύρια οφειλή, δηλ. το βασικό χρέος (ΣτΕ 2743/2002, 2027/2000, 837/2016).

Με τις προεκτεθείσες ρυθμίσεις του νόμου «επιδιώκεται η εναρμόνιση των διατάξεων του ΚΕΔΕ με το νέο θεσμικό πλαίσιο του ΚΦΔ, σύμφωνα με το οποίο, η οφειλή η οποία καθίσταται ληξιπρόθεσμη δεν επιβαρύνεται πλέον με προσαυξήσεις, αλλά με τόκους και πρόστιμο εκπρόθεσμης καταβολής» (βλ. αιτιολογική έκθεση της παρ. 6 του άρθρου 7 του ν. 4224/2013, ΝΣΚ 89/2015).

**29.** Η διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 6 του ΚΕΔΕ, όπως ισχύει, ρυθμίζει την δυνατότητα απαλλαγής της ληξιπρόθεσμης οφειλής από τους τόκους και τα πρόστιμα εκπρόθεσμης καταβολής, εφόσον ο οφειλέτης επικαλεσθεί και αποδείξει ότι η μη καταβολή της βεβαιωμένης οφειλής οφείλεται σε λόγους ανωτέρας βίας. Παρόμοια ρύθμιση με την ανωτέρω περιέχει η διάταξη του άρθρου 61 του ν.4174/2013 (ΚΦΔ) που αφορά στη δυνατότητα απαλλαγής από τόκους και πρόστιμα εκπρόθεσμης καταβολής του φόρου. εφόσον αποδεικνύεται ότι η μη εμπρόθεσμη καταβολή οφείλεται σε λόγους ανωτέρας βίας. Και στις δύο αυτές ρυθμίσεις ορίζεται ότι απαλλαγή δεν χορηγείται, εάν δεν έχουν εξοφληθεί πριν την υποβολή του αιτήματος οι βασικές οφειλές για τις οποίες επιβλήθηκαν οι επιβαρύνσεις εκπρόθεσμης καταβολής. Ήτοι, η χορήγηση απαλλαγής είναι δυνατή, μόνον εάν προηγουμένως έχουν εξοφληθεί όλοι οι φόροι για τους οποίους έχουν επιβληθεί οι τόκοι και το πρόστιμο.

Το αίτημα απαλλαγής απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, ο οποίος αποφαινεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες με κοινοποίηση της σχετικής απόφασης στον οφειλέτη σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 5 του ν.4174/2013, δηλαδή ηλεκτρονικά ή με συστημένη επιστολή. Σε περίπτωση παρέλευσης της παραπάνω προθεσμίας τεκμαίρεται η απόρριψη του σχετικού αιτήματος.

Εξάλλου, στο άρθρο 4 παρ. 1 ΚΦΔ ορίζεται ότι ο Γενικός Γραμματέας δύναται, με απόφαση του, να μεταβιβάζει αρμοδιότητες και να αναθέτει τα καθήκοντα του ή της Φορολογικής Διοίκησης, σύμφωνα με τον Κώδικα και την κείμενη νομοθεσία σε όργανα της Φορολογικής Διοίκησης, καθώς και να εξουσιοδοτεί ιεραρχικά υφιστάμενο του όργανα να υπογράφουν, με εντολή του, πράξεις ή άλλα έγγραφα της αρμοδιότητάς του. Η σχετική περί απαλλαγής αρμοδιότητα χορηγείται με απόφαση του Διοικητή της ΑΑΔΕ, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 1 περίπτ. 50 της απόφασης Διοικητή ΑΑΔΕ Δ. ΟΡΓ. Α 1115805 ΕΞ 2017/31-07-2017, για τα καθήκοντα των οργάνων με τα οποία επιδιώκεται η είσπραξη της οφειλής (Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. ή του Ελεγκτικού Κέντρου).

**30.** Για την οριοθέτηση των περιπτώσεων της αόριστης νομικής έννοιας της ανωτέρας βίας υποστηρίζονται οι εξής θεωρίες: Η αντικειμενική (απόλυτη), η οποία θεωρεί ότι κρίσιμο για την έννοιά της στοιχείο είναι ότι τα γεγονότα είναι «εξωτερικά» σε σχέση με το υποκείμενο και είναι από τη φύση τους αναπότρεπτα (πόλεμοι, σεισμοί, ναυάγιο κ.λπ.) και η υποκειμενική (σχετική) θεωρία, που περιλαμβάνει στην έννοια της ανωτέρας βίας και γεγονότα «εσωτερικά», θεωρεί δε κρίσιμο μόνο ότι τα γεγονότα αυτά είναι απρόβλεπτα (άρα ασυνήθιστα) και αναπότρεπτα και με μέτρα άκρας επιμέλειας και σύνεσης του ενδιαφερομένου. Η έννοια της ανωτέρας βίας στο Ενωσιακό Δίκαιο συντίθεται από ένα αντικειμενικό στοιχείο (ασύνηθες και ανεξάρτητο από τη βούληση του ενδιαφερομένου περιστατικό) και ένα υποκειμενικό στοιχείο (επίδειξη εκ μέρους του ενδιαφερομένου κάθε δυνατής επιμέλειας, πλην των «υπέρμετρων θυσιών») Κατά γενική αρχή του δικαίου [πρβλ. άρθρ.255 ΑΚ, παρ. 6 άρθρου 10 του ν.2690/1999 (Κ.Διοικ.Διαδ.), παρ. 5 άρθρου 27 του π.δ. 18/1989, παρ.1 άρθρ. 152 ΚΠολΔ] συνιστά περίπτωση ανωτέρας βίας οποιοδήποτε ανυπαίτιο γεγονός εντελώς εξαιρετικής φύσης, το οποίο δεν αναμενόταν, ούτε ήταν δυνατό να προληφθεί ή να αποτραπεί, ούτε με μέτρα άκρας επιμέλειας και σύνεσης, ανεξάρτητα αν το γεγονός είναι εσωτερικό ή όχι. Περαιτέρω, η συνδρομή λόγου ανώτερης βίας στο πρόσωπο εκείνου που την επικαλείται συνιστά, κατά την έκταση που είναι αυτό εφικτό, λόγο άρσης του συνόλου των δυσμενών συνεπειών, οι οποίες προκαλούνται από τη μη εκπλήρωση ή τη μη έγκαιρη εκπλήρωση, εκ μέρους του ανωτέρω, των υποχρεώσεων, οι οποίες επιβάλλονται σε αυτόν από συγκεκριμένες διατάξεις νόμου (βλ. ΝΣΚ 89/2015, στην οποία γίνεται διεξοδική ανάλυση της έννοιας της ανώτερης βίας. Στο περιεχόμενο της ΝΣΚ 89/2015, που κοινοποιήθηκε με την ΠΟΛ 1106/14-7-2016, γίνεται αναφορά για την εν λόγω έννοια (α) από Κ. Πέρρου, επί άρθρ. 61 ΚΦΔ,

σε Ι. Φωτόπουλου, Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας, Συστηματική κατ' άρθρο Ερμηνεία, 2018, καθώς και (β) από Απόστολο Λιόλιο ( Βλ. ανωτ. περιοδικό Ε), όπου επίσης επισημαίνεται, ότι τα γεγονότα στα οποία στηρίζει τον περί συνδρομής ανωτέρας βίας ισχυρισμό του, εφόσον αποδεικνύονται με στοιχεία που υποβάλλει ο φορολογούμενος, εκτιμώνται από το αρμόδιο όργανο, το οποίο χορηγεί την απαλλαγή κατά την κρίση του. Εξάλλου, επί ενδικοφανούς προσφυγής, κατ' άρθρο 63 ΚΦΔ, η συνδρομή -ή μη- ανωτέρας βίας αποφασίζεται από την Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών, βλ. πλήθος σχετ. αποφάσεων στην ιστοσελίδα της ΑΑΔΕ. Σχετική και η ΠΟΛ 1252/2015).<sup>17</sup>

**31.** Με την ισχύουσα ρύθμιση της διάταξης της παρ. 4 του άρθρου 6 του ΚΕΔΕ, της παρ. 4 του άρθρου 6 του ΚΕΔΕ, όπως ισχύει, καθώς και με την παρόμοια ρύθμιση της διάταξης του άρθρου 61 του ν.4174/2013 (ΚΦΔ), ο νόμιμος λόγος απαλλαγής της ληξιπρόθεσμης οφειλής από τόκους και τα πρόστιμο εκπρόθεσμης καταβολής προϋποθέτει τη συνδρομή περιστατικών που συνιστούν ανωτέρα βία, δηλαδή, - σε αντιδιαστολή με το προϊσχύσαν δίκαιο που η απαλλαγή αυτή προϋπέθετε ευθύνη της Διοίκησης, - είναι αναγκαίο από το νόμο η απαλλαγή να στηρίζεται σε εν γένει τυχηρά περιστατικά, τα οποία στοιχειοθετούν κατ' αντικειμενική κρίση, αιτιωδώς και βασίμως, τον δικαιολογητικό λόγο της μη εμπρόθεσμης καταβολής του χρέους (ΝΣΚ 89/2015).

**32.** Πέραν των ανωτέρω, στα πλαίσια εφαρμογής και ερμηνείας διατάξεων του Αστικού Κώδικα γίνεται κατ' αρχήν δεκτό, ότι περίπτωση ανωτέρας βίας αποτελεί και η πράξη της νομοθετικής, δικαστικής ή διοικητικής Αρχής, «επειδή παν τυχηρόν γεγονός το οποίο στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι απρόβλεπτο και δεν είναι δυνατή η αποτροπή του έστω και αν καταβληθεί η ανωτάτη επιμέλεια και αν

---

<sup>17</sup> Επί των διατάξεων του άρθρου 6 του ΚΕΔΕ, όπως ίσχυαν πριν την αντικατάστασή τους με το άρθρο 7 του ν.4224/2013, έχει κριθεί (ΣτΕ 2216/1962), ότι η προβλεπόμενη στις διατάξεις αυτές απαλλαγή των προσαυξήσεων επιτρέπεται «ου μόνο υπό την αρνητικήν προϋπόθεσιν ότι η εκπρόθεσμη καταβολή αυτών δεν οφείλεται εις υπαιτιότητα του οφειλέτου, αλλά και υπό την πρόσθετον προϋπόθεσιν ότι η εκπρόθεσμος καταβολή οφείλεται αποκλειστικώς εις παραλείψεις ή ενεργείας των δημοσίων οργάνων, αποδεικνυόμενας δι' επισήμων εγγράφων. Ως τοιαύτας παραλείψεις ή ενεργείας, η διάταξις, στενώς ερμηνευτέα, λόγω του εξαιρετικού χαρακτήρα, τον οποίο προσδίδει εις αυτήν η κατά παρέκκλισιν των κειμένων διατάξεων ηροβλεπομένη υπό ταύτης απαλλαγή, εννοεί ουχί οιασδήποτε παραλείψεις ή ενεργείας, ασχέτους προς την οφειλήν, έστω και αν αύται θα ήτο δυνατόν να κριθώσιν, ως πρόσφορος αιτία της καθυστερήσεως της οφειλής, αλλά μόνον τοιαύτας συνδεόμενος ευθέως και αμέσως προς αυτήν τούτην την γέννησιν ή την ύπαρξιν της προς το Δημόσιον οφειλής και αποτελούσας τον αποχρώντα λόγον της εκπροθέσμου καταβολής αυτής»

επιδειχθεί η υπερτάτη πρόνοια συνιστά ανωτέρα βία» (Α.Π. 284/1953, ΝοΒ , έτος 1<sup>ο</sup>, σελ.470 , Α.Π. 476/1977, ΝοΒ , έτος 26<sup>ο</sup> σελ.470,

Όμως, η κατά τα ανωτέρω πράξη της Αρχής (νομοθετικής, δικαστικής ή διοικητικής) δεν συνιστά ανωτέρα βία σε περίπτωση ευθύνης εκ πταίσματος του οφειλέτη. Τούτο διότι, στη περίπτωση αυτή «το εξωτερικό γεγονός (εν προκειμένω πράξη της Αρχής) κατέστη επιζήμιο δια του πταίσματος του προσώπου και δεν έχει τον χαρακτήρα της ανωτέρας βίας, αφού δεν καθιστά απρόβλεπτο και αναπόφευκτο για το πρόσωπο την αντίθετη προς το νόμο ή τη σύμβαση πράξη ή παράλειψή του» (Εφ.Πατρών 82/1965, ΕΕΝ 1966, σελ.722, Εφ. Αθ. 207/1971 Αρμενόπουλος 1971, σελ. 579).

**33.** Στις ανωτέρω διατάξεις (ΚΕΔΕ, ΚΦΔ) περί της δυνατότητας απαλλαγής από τόκους και πρόστιμα, όπως εκτέθηκε, ορίζεται, ότι τέτοια απαλλαγή δεν χορηγείται, αν δεν έχουν εξοφληθεί, πριν από το αίτημα απαλλαγής, όλοι οι φόροι για τους οποίους επιβλήθηκαν οι τόκοι και τα πρόστιμα. Συνεπώς, τίθεται ρητά, ως προϋπόθεση της χορήγησης της απαλλαγής, να έχει λάβει χώρα η εξόφληση των οφειλόμενων φόρων πριν από την υποβολή της αίτησης, ζήτημα κρίσιμο για το παραδεκτό αυτής. Ωστόσο, διατυπώθηκε και η γνώμη, ότι, η αίτηση μπορεί να υποβληθεί, ακόμα και αν δεν έχει εξοφληθεί ο φόρος, αλλά η απαλλαγή θα χορηγηθεί όταν και εφόσον εξοφληθεί ο φόρος (βλ. ανωτ. Κ. Πέρρου, Ερμην. άρθρ. 61 ΚΦΔ).

Εξάλλου για την υποβολή της περί απαλλαγής αίτησης νομιμοποιείται ενεργητικά ο φορολογούμενος, καθόσον στο πρόσωπο του ιδίου του φορολογουμένου πρέπει να συντρέχει ο λόγος ανωτέρας βίας, σε περίπτωση δε νομικών προσώπων η συνδρομή του λόγου ανωτέρας βίας θα πρέπει να διαπιστώνεται στα πρόσωπα που διοικούν τα πρόσωπα αυτά (βλ. ανωτ. Κ. Πέρρου).

**34.** Σημειώνεται ότι η προϊσχύσασα διάταξη του άρθρου 6 του ΚΕΔΕ ρύθμιζε το ζήτημα της μερικής ή ολικής απαλλαγής των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο, και αυτών προς τους τρίτους, από τις προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής (βλ. άρθρο 17 παρ. 4 ν. 2753/1999), στη περίπτωση που η μη εμπρόθεσμη καταβολή οφείλετο σε μη αποστολή της ειδοποίησης της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν.δ. 356/1974 και, μεταξύ αυτών, υπήρχε αιτιώδης συνάφεια. Στο δε αρχικό νομοθετικό καθεστώς (βλ. παρ. 2 του άρθρου 50 του ν.1591/1986) προβλεπόταν ότι η απαλλαγή μέρους ή του συνόλου των προσαυξήσεων ήταν δυνατή μετά από αιτιολογημένη γνώμη Επιτροπής αν η εκπρόθεσμη καταβολή οφείλετο σε υπαιτιότητα των αρμοδίων δημοσίων οργάνων. (Επί των ανωτέρω

προϊσχυουσών διατάξεων βλ. Απ. Γέροντα - Αθ. Ψάλτη, Ερμηνεία ΚΕΔΕ, 2013, 156 επ.).

**35.** Οι προσαυξήσεις του άρθρου 6 του ν.δ. 356/1974, (πριν την αντικατάστασή του από την διάταξη του άρθρου 7 παρ. 6 του ν.4224/2013), που επιβάλλονται στις οφειλές που έχουν καταχωρηθεί στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων μέχρι και την 31-12-2013, (όπως και το πρόστιμο του άρθρου 7 παρ. 6 του ν.4224/2013, που υπολογίζεται επί των οφειλών που βεβαιώνονται μετά και την 1-1-2014 και καθίστανται ληξιπρόθεσμες), συνιστούν, ανεξαρτήτως της αιτίας της κύριας οφειλής, κύρωση, η οποία επιβάλλεται στον οφειλέτη από τη Διοίκηση λόγω της εκπρόθεσμης καταβολής της οφειλής του και, όπως εκτέθηκε (ανωτ. παρ.40) συνεισπράττεται κατά τον ΚΕΔΕ μετά της κυρίας οφειλής. Συνεπώς, η αμφισβήτηση ως προς το σύννομο της επιβολής τέτοιας προσαύξησης δημιουργεί διαφορά κατά την είσπραξη χρέους προς το Δημόσιο (βλ. ΣτΕ 3766/2001, 2743/2002 κ.α., ανωτ. Απ. Γέροντα - Αθ. Ψάλτη σελ. 229 επ.).

Εξάλλου, η επιβολή του προστίμου διενεργείται άμεσα από την Διοίκηση και μόλις το χρέος καταστεί ληξιπρόθεσμο κατά την έννοια του άρθρου 5 του Κ.Ε.Δ.Ε. και ανεξάρτητα από τυχόν υπαιτιότητα του οφειλέτη ή ακυρότητα που έλαβε χώρα κατά τη βεβαίωσή του. Έτσι, η διαφορά μεταξύ των δύο σχετικών ρυθμιστικών διατάξεων της κύρωσης αυτής, δηλαδή αφενός των προσαυξήσεων και αφετέρου των τόκων και του προστίμου, εντοπίζεται στον τρόπο υπολογισμού και το ανώτατο όριό τους (ΝΣΚ 89/2015).

**36.** Η εκδιδόμενη πράξη, με την οποία το αρμόδιο όργανο αποφαινεται, κατόπιν ειδικής διαδικασίας επί αιτήματος διαγραφής προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής (άρθρ. 6 παρ.4 ΚΕΔΕ) ανάγεται και αυτή στο στάδιο είσπραξης ήδη βεβαιουμένου χρέους. Το δε ζήτημα της απαλλαγής από τις προσαυξήσεις δεν επιτρέπεται να ερευνηθεί από τα διοικητικά δικαστήρια παρεμπιπτόντως, επ' ευκαιρία της άσκησης ανακοπής κατά της πράξης επιβολής προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής, αλλά, εφόσον ο νομοθέτης προβλέπει αρμόδιο όργανο και ειδική διαδικασία, η σχετική αίτηση του οφειλέτη εξετάζεται αποκλειστικώς κατά την ως άνω διαδικασία και από το αρμόδιο όργανο (ΣτΕ 837/2016, 3526/2000). Περαιτέρω, η Διοίκηση κατά την επιβολή των προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής κλπ, οφείλει να ενεργεί εντός των ορίων της διακριτικής της ευχέρειας (ΣτΕ 837/2016, που έκρινε επί επιβολής τελών εκπρόθεσμης καταβολής από τη Τελωνειακή Αρχή).

**37.** Ειδικότερα, για οφειλές που έχουν βεβαιωθεί εν στενή εννοία μέχρι και τις 31-12-2013 μπορεί ο οφειλέτης να ζητεί, με αίτησή του που υποβάλλεται μετά την 1-1-2014, την απαλλαγή τους από τις προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής για λόγους ανωτέρας βίας, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 6 του ν.δ.356/1974 (ΚΕΔΕ). Η δυνατότητα απαλλαγής από τις προσαυξήσεις αφορά στις οφειλές εκείνες για τις οποίες, κατά την κρίση της Διοίκησης, συνέτρεξε λόγους ανωτέρας βίας για τη μη εμπρόθεσμη καταβολή τους (ad hoc ΝΣΚ 89/2015, πλειοψ.).<sup>18</sup>

**38.** Εξάλλου, οι διατάξεις του ΚΕΔΕ χαρακτηρίζονται ως ειδικές, εξαιρετικές και προνομιακές. Λόγω της φύσης τους αυτής πρέπει να ερμηνεύονται στενά, χωρίς δυνατότητα επέκτασης σε άλλες περιπτώσεις μη προβλεπόμενες από τον νομοθέτη (ΔΕΑΘ. 2313/2010). Το αυτό ισχύει και για τις φορολογικές διατάξεις, μεταξύ των οποίων και οι ειδικές διατάξεις τυπικού νόμου, που προβλέπουν απαλλαγή από φόρο (ΟλΣΤΕ 2312/1992), επομένως και αυτών που προβλέπουν απαλλαγή από προσαυξήσεις, ως εχουσών παρακολουθηματικό του φόρου χαρακτήρα. Η στενή ερμηνεία δυνατό να επιδέχεται εξαίρεση, μόνο όταν ο σκοπός επιβάλλει τούτο και η συγγένεια του θέματος, του οποίου ζητείται η λύση, είναι στενή (Ι. Μπρίνια «Διοικητική εκτέλεση» σελ. 24επ.).

**39.** Αντικείμενο του ν. 3691/2008, (οι διατάξεις του οποίου είναι εφαρμοστέες με βάση το διδόμενο ιστορικό, ως εκ του χρόνου εκδόσεως των επίμαχων διατάξεων δέσμευσης) είναι η πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από τους κινδύνους που ενέχουν. Στα βασικά αδικήματα που ορίζονται στο νόμο (άρθρο 3) περιλαμβάνονται τα αδικήματα α) της φοροδιαφυγής β) της λαθρεμπορίας και γ) της

---

<sup>18</sup> Τα διαλαμβανόμενα στην ΝΣΚ 89/2015 έχουν εφαρμογή και υπό το διδόμενο πραγματικό, με βάση το χρόνο έκδοσης των επίμαχων ταμειακών βεβαιώσεων (Α.Τ.Β. 707/21-1-2013, 12507/15-11-2112, 708/21-1-2013).

Συναφώς παρατηρείται ότι με την ΝΣΚ 89/2015 γνωμοδοτήθηκε ομόφωνα ότι η Διοίκηση έχει τη δυνατότητα, με σκοπό την πληρέστερη και ασφαλέστερη ρύθμιση του ζητήματος, να λάβει την πρωτοβουλία, ώστε, εφόσον διαπιστώνει κενό στη σχετική νομοθετική ρύθμιση, να καλυφθεί αυτό δια της νομοθετικής οδού, ενόψει α) της φύσης των ερμηνευομένων διατάξεων του ΚΕΔΕ ως ειδικών και εξαιρετικών, που επιβάλλει την στενή, κατ' αρχήν, ερμηνεία τους, β) των δύο διαφορετικών ερμηνευτικών απόψεων που διατυπώθηκαν και γ) του ότι η απαλλαγή των βεβαιωμένων χρεών από τις προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής αφορά, κατ' ουσία, σε ζήτημα διαγραφής χρεών.

μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις σχετικές διατάξεις.

Στη συνέχεια, εφόσον κατά την έρευνα της Αρχής συντρέχουν οι οριζόμενες από το νόμο προϋποθέσεις, ο Πρόεδρος της Αρχής, σε επείγουσες περιπτώσεις (άρθρο 7<sup>Α</sup>, 48 παρ. 5 ν.3691/2008), ή ο ανακριτής, ή το δικαστικό συμβούλιο, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 48 του νόμου, διατάσσει την απαγόρευση της κίνησης λογαριασμών, τίτλων και χρηματοπιστωτικών προϊόντων, καθώς και του ανοίγματος θυρίδων και της μεταβίβασης ή εκποίησης οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου. Η με οποιονδήποτε τρόπο διάθεση περιουσιακού στοιχείου (κινητών, ακινήτων, απαιτήσεων κ.λπ.) καθίσταται μη νόμιμη μέχρι την ολοκλήρωση της ποινικής διαδικασίας, δηλαδή την έκδοση αμετάκλητης απόφασης του αρμόδιου ποινικού δικαστηρίου ή την για οποιοδήποτε λόγο ανάκληση της διάταξης, με την οποία επιβλήθηκε η δέσμευση. Η ανωτέρω απαγόρευση δεν εμποδίζει την κίνηση της διαδικασίας διοικητικής εκτέλεσης (επιβολής κατάσχεσης, κινητών, ακινήτων, απαιτήσεων στα χέρια τρίτων κ.λπ.) των δεσμευθέντων περιουσιακών στοιχείων (ΟΛΝΣΚ 399/2013 ομόφ, ΝΣΚ 214/2014, ΠΟΛ 1194/14-8-2014)<sup>19</sup>.

Καθ' όσο χρόνο βρίσκεται σε ισχύ η διάταξη του ανακριτή που επέβαλε το δικονομικό αυτό μέτρο, για όσο δηλαδή δεν εκδίδεται βούλευμα ή δικαστική απόφαση, η οποία να αποφαινεται αμετάκλητα για την τύχη των δεσμευθέντων περιουσιακών στοιχείων εις βάρος του κατηγορουμένου, ήτοι μέχρι να κριθεί αμετάκλητα εάν τα περιουσιακά στοιχεία θα αποδοθούν στον κατηγορούμενο (εφόσον κριθεί ότι δεν ετέλεσε την πράξη) η εάν θα δημευθούν υπέρ του Δημοσίου (εφόσον επιβληθεί δήμευση, είτε ως παρεπομένη ποινή, είτε ως μέτρο ασφαλείας) ή εάν θα αποδοθούν στον καλόπιστο τρίτο (αρχικό ιδιοκτήτη και παθόντα από την εγκληματική δραστηριότητα). νέα κατάσχεση των περιουσιακών αυτών στοιχείων με άλλη (οποιαδήποτε) διαδικασία, εμφανίζεται τυπικά και ουσιαστικά ανομιμοποίητη. Δηλαδή μόνον μετά την αμετάκλητη δικαστική κρίση (είτε του Συμβουλίου, είτε του Δικαστηρίου), δύναται να διαπιστωθεί τελικώς εάν τα δεσμευμένα στοιχεία ανήκουν ή όχι στην περιουσία του εμπλεκόμενου στην ποινική διαδικασία κατηγορουμένου, ανεξάρτητα από το εάν αυτός ήταν ή κατέστη οφειλέτης και από άλλη αιτία (ΝΣΚ 214/2014 με παραπομπή σε Συμβ. Πλημμ. Αθ. 2438/2012, σχετ. ΟΛΝΣΚ 399/2013).

---

<sup>19</sup> Επί του ζητήματος υπάρχει και αντίθετη νομολογία, όπως: 85/2018 του Διοικητικού Πρωτοδικείου Ναυπλίου, 1542/2019 Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

**40.** Κατά την ρητή διατύπωση της διάταξης της παρ. 1 του άρθρου 48, η απαγόρευση της κίνησης λογαριασμών, «επέχει θέση κατάσχεσης». Η διάταξη του ανακριτή ή το βούλευμα του συμβουλίου εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση του κατηγορουμένου ή του τρίτου, δεν είναι απαραίτητο να αναφέρει συγκεκριμένο λογαριασμό, τίτλο, χρηματοπιστωτικό προϊόν ή θυρίδα. Η κατά την παράγραφο 1 απαγόρευση ισχύει, κατά την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, από τη χρονική στιγμή της επίδοσης στο πιστωτικό ίδρυμα ή στο χρηματοπιστωτικό οργανισμό της διάταξης του ανακριτή ή του βουλεύματος. Από τότε απαγορεύεται το άνοιγμα της θυρίδας και είναι άκυρη έναντι του Δημοσίου τυχόν εκταμίευση χρημάτων από το λογαριασμό ή εκποίηση τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων. Ομοίως και η απαγόρευση της κίνησης λογαριασμών η οποία διατάσσεται σε επείγουσες περιπτώσεις από τον Πρόεδρο της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (άρθρ. 7<sup>α</sup> και 48 παρ. 5) επέχει θέση κατάσχεσης, κατ' ανάλογη εφαρμογή της διάταξης της παρ. 1 του άρθρου 48. Η διάταξη αυτή του ανακριτή κλπ. έχει νόημα να επέχει θέση κατάσχεσης, αφού ακριβώς όπως και η κατάσχεση στοχεύει πρωτίστως στην απαγόρευση οποιασδήποτε διάθεσης του εκάστοτε περιουσιακού στοιχείου, είτε από τον ίδιο τον κατηγορούμενο, είτε από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, περιλαμβανομένου και του Ελληνικού Δημοσίου, κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας, και επομένως στη διατήρηση των περιουσιακών προϊόντων του βασικού αδικήματος, τα οποία δύνανται στο μέλλον να αποτελέσουν αντικείμενο της ειδικής δήμευσης, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 46 του ν. 3691/2008, είτε ως παρεπόμενη ποινής, είτε ως μέτρου ασφαλείας. ( ΝΣΚ 214/2014<sup>20</sup>).

Από την ημέρα της κοινοποίησης του κατασχετηρίου στον τρίτο, επειδή συνέπεια και σκοπός της κατάσχεσης είναι η δέσμευση (νομική και υλική) περιουσιακών αντικειμένων του οφειλέτη, ο καθ' ού τρίτος στερείται της εξουσίας διάθεσης των κατασχεθέντων, επομένως δεν μπορεί να αποδώσει στον οφειλέτη του Δημοσίου τα κατασχεθέντα χρήματα, ούτε μπορεί να προτείνει συμψηφισμό με ανταπαιτήσεις του, που γεννήθηκαν μεταγενέστερα της κατάσχεσης.

**41.** Σημειώνεται, ότι ο Υπουργός Οικονομικών, βάσει της κειμένης νομοθεσίας, στερείται αρμοδιότητας να εγκρίνει την υπέρ τρίτων (ως και του Ελληνικού Δημοσίου) μερική ή ολική αποδέσμευση δεσμευθέντων ή κατασχεθέντων από την Αρχή

---

<sup>20</sup> Η ΝΣΚ 214/2014 αφορά ad hoc στην υπ' αριθμ. 12/17-1-2012 διάταξη της Αρχής Καταπολέμησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, η οποία και είναι αντικείμενο του εξεταζομένου ερωτήματος.

Καταπολεμήσεως της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες ποσών, τυχόν δε έγκρισή του θα συνιστούσε παρέμβαση της εκτελεστικής εξουσίας στην δικαστική εξουσία, την στιγμή μάλιστα κατά την οποία - σε περίπτωση αμετακλήτου καταδίκης των νομίμων εκπροσώπων της ανωτέρω εταιρείας - όλα τα δεσμευθέντα ποσά θα δημευθούν υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. (ΝΣΚ 214/2014).

**42.** Η ως άνω κατάσχεση και η εξ αυτής απαγόρευση διάθεσης ισχύει και για το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων επί καταθέσεως των χρημάτων σ' αυτό, σύμφωνα με τους όρους των άνω άρθρων 1 και 6 του ν. 4312/2014. Στην περίπτωση αυτή, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων επέχει θέση θεματοφύλακα των κατασχεμένων και κατατεθέντων σ' αυτό χρημάτων και είναι υποχρεωμένο, να αποδώσει το δεσμευθέν ποσό όπου διατάξει το ποινικό Δικαστήριο με την τελεσίδικη απόφασή του, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του νόμου αυτού και την εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση του ως άνω άρθρου 7 του ν. 4312/2014 υπ' αριθμό 34054/2019 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΝΣΚ 30/2020).

**43.** Κύρια επιδίωξη του νομοθέτη στη θέσπιση του προαναφερόμενου ν. 4312/2014, «*Ρύθμιση δεσμευμένων ή κατασχεμένων χρηματικών απαιτήσεων και μετρητών και άλλες διατάξεις*» (έναρξη ισχύος 12-12-2014), ήταν η όσο το δυνατόν ταχύτερη και άμεση ικανοποίηση των αξιώσεων του Ελληνικού Δημοσίου και των λοιπών φορέων που αναφέρονται περιοριστικά στο άρθρο 1 παρ. 1 αυτού. (βλ. Μελέτη Όλγας Τσόλκα, Συστηματική προσέγγιση και ζητήματα ερμηνείας του ν. 4312/2014, ΝοΒ 2016, σελ. 2003). Στην αιτιολογική έκθεση του νόμου εκτίθεται ότι «Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου επιχειρείται να ρυθμιστεί η διαχείριση από το Ελληνικό Δημόσιο... των δεσμευμένων ή κατεσχημένων χρηματικών απαιτήσεων... στη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας». Σκοπός δηλαδή του ν. 4312/2014 είναι η αξιοποίηση δεσμευμένων ή κατεσχημένων περιουσιακών στοιχείων από το Ελληνικό Δημόσιο (και τους λοιπούς φορείς που αναφέρονται στο άρθρο 1) πριν την περάτωση της ποινικής δίκης, με την αμετάκλητη απόφαση επί της ενοχής του κατηγορουμένου.

Η αποδέσμευση των περιουσιακών αυτών στοιχείων συντελείται: α) είτε με την απόδοση ήδη δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων σε χρόνο, κατά τον οποίο η απαίτηση των δημοσίων φορέων έχει καταστεί εισπρακτέα (άρθρο 1), β) είτε με την συναίνεση των δικαιούχων των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων στην οριστική απόδοση στο Δημόσιο σε χρόνο κατά τον οποίο η απαίτηση των δημοσίων φορέων δεν έχει καταστεί εισπρακτέα (άρθρο 2 παρ. 2), γ) είτε με την μονομερή καταβολή εκ

μέρους του κατηγορουμένου (ή τρίτου ενεργούντος κατ' εντολή και για λογαριασμό του) ποσού, ίσου με την οριζόμενη στην κατηγορία ζημία, από μη δεσμευμένα κεφάλαια (άρθρο 2 παρ. 1). (Βλ. μελέτη Αριστομένη Τζαννετή, Ο ν. 4312/2014 Συστηματική θεώρηση και ζητήματα πρακτικής εφαρμογής, σε ΝοΒ τόμ. 64, σελ. 1995)<sup>21</sup>. Ειδικότερα:

**44.** Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 και 2 του ν. 4312/2014, εφόσον πρόκειται για τα εγκλήματα της παραγράφου 1, που έχουν τελεστεί σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου ή στρέφονται κατά της ιδιοκτησίας και των περιουσιακών δικαιωμάτων αυτού, στα οποία υπάγονται και αυτά του ν. 3691/2008, η αρχή ή το δικαιοδοτικό όργανο, που είχε διατάξει, κατ' άρθρο 1 παρ.1 την παρακατάθεση, των μετρητών, του υπολοίπου των τραπεζικών λογαριασμών ή των μετρητών που περιέχονται σε θυρίδες, σε δεσμευμένο άτοκο λογαριασμό στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, ως δεσμευμένων χρηματικών απαιτήσεων κατά του υπόπτου ή του κατηγορουμένου, η ίδια αρχή ή το δικαιοδοτικό όργανο διατάσσει την απόδοση στο Ελληνικό Δημόσιο των ανωτέρω δεσμευμένων απαιτήσεων, συνυπολογιζομένων των τόκων, των προσαυξήσεων και των προστίμων, και μέχρι του συνολικού ποσού αυτών, έναντι της προσδιορισθείσας οφειλής ή ζημίας τους, κατά το χρόνο κατά τον οποίο η απαίτηση του Δημοσίου καθίσταται εισπρακτέα. Με την ίδια διάταξη ορίζεται ότι εισπρακτέα καθίσταται η απαίτηση του Δημοσίου, είτε συνεπεία παρέλευσης της προθεσμίας αμφισβήτησης (διοικητικής ή δικαστικής) της σχετικής πράξης προσδιορισμού της, είτε συνεπεία έκδοσης σχετικής οριστικής δικαστικής απόφασης στην περίπτωση έγερσης αμφισβήτησης.

**45.** Περαιτέρω, στο άρθρο 2 του ν. 4312/2014 προβλέπονται δύο περιπτώσεις πλήρους ικανοποίησης του παθόντος:

Στην παράγραφο 1 αυτού, παρέχεται η δυνατότητα στον ύποπτο ή στον κατηγορούμενο για την τέλεση των εγκλημάτων του άρθρου 1 και σε οποιονδήποτε τρίτο που ενεργεί με εντολή και για λογαριασμό του, να καταβάλουν με ανέκκλητη έγγραφη δήλωσή τους προς τον εισαγγελέα, τον ανακριτή ή το Δικαστικό Συμβούλιο, κατά περίπτωση, το συνολικό ποσό της οριζόμενης στο κατηγορητήριο, στο κλητήριο θέσπισμα ή στο βούλευμα ζημίας ή αξίωσης, προς πλήρη ικανοποίηση του Ελληνικού Δημοσίου ή των νομικών προσώπων ή φορέων του άρθρου 1 και, σε περίπτωση περισσοτέρων ζημιωθέντων ή εχόντων αξίωση, του συνόλου αυτών, από

<sup>21</sup> Με τις επί του ν. 4312/2014 ως άνω μελέτες των Όλγας Τσόλκα και Αριστομένη Τζαννετή, εξετάζονται ειδικότερα ζητήματα που δεν αφορούν στα παρόντα ερωτήματα.

κεφάλαια στα οποία δεν έχει επιβληθεί κατάσχεση, δέσμευση ή απαγόρευση κίνησης λογαριασμών. Η πλήρης ικανοποίηση μπορεί να γίνει μέχρι και την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας, με την κατάθεση των χρημάτων σε δεσμευμένο άτοκο λογαριασμό στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, ως δεσμευμένων χρηματικών απαιτήσεων κατά του υπόπτου ή του κατηγορουμένου. Στην περίπτωση αυτή, η απόδοσή τους στο Ελληνικό Δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα ή τους φορείς του άρθρου 1 γίνεται κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο αυτό.

Επίσης, στην παράγραφο 2 του άρθρου 2 του ν. 4312/2014 παρέχεται ακόμη η δυνατότητα στον ύποπτο ή στον κατηγορούμενο για την τέλεση των εγκλημάτων του άρθρου 1 και στον τρίτο, σε βάρος των οποίων έχει επιβληθεί ή διαταχθεί δέσμευση, κατάσχεση ή απαγόρευση κίνησης τραπεζικών λογαριασμών ή ανοίγματος θυρίδων, -και σε περίπτωση κοινών λογαριασμών και στους συνδικαιούχους αυτών, να συναινέσουν στην οριστική απόδοση στο Ελληνικό Δημόσιο και στα νομικά πρόσωπα ή στους φορείς του άρθρου 1, και προς πλήρη ικανοποίηση αυτών, με ανέκκλητη έγγραφη δήλωσή τους προς τον εισαγγελέα, τον ανακριτή, το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο, μέχρι την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας, του ποσού της οριζόμενης στο κατηγορητήριο, το κλητήριο θέσπισμα ή το παραπεμπτικό βούλευμα ζημίας ή αξίωσής τους, για το οποίο έχει επιβληθεί ή διαταχθεί δέσμευση, κατάσχεση ή απαγόρευση κίνησης τραπεζικών λογαριασμών ή ανοίγματος θυρίδων, εφόσον κατά το χρόνο της υποβολής της δήλωσής τους δεν υφίσταται ήδη εισπρακτέα απαίτησή τους, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 1. Στην περίπτωση αυτή διατάσσεται από το ανωτέρω αρμόδιο όργανο η άρση της κατάσχεσης, της δέσμευσης ή της απαγόρευσης και η καταβολή του ως άνω οριζόμενου ποσού στο Ελληνικό Δημόσιο και τα ανωτέρω νομικά πρόσωπα ή φορείς και του τυχόν υπερβάλλοντος στον δικαιούχο αυτού, με την επιφύλαξη των προβλέψεων της παραγράφου 6 του άρθρου 1.

Εξάλλου, στην παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου 2 ορίζεται ότι, ως πλήρης ικανοποίηση, κατά τις προηγούμενες παραγράφους, νοείται η ολοσχερής απόδοση του ποσού της οριζόμενης στο κατηγορητήριο, στο κλητήριο θέσπισμα ή στο βούλευμα, ζημίας ή αξίωσης ενός εκάστου νομικού προσώπου ή φορέα του άρθρου 1, η οποία προέρχεται από την τέλεση των ερευνώμενων εγκλημάτων.

**46.** Περαιτέρω, στο άρθρο 6 παρ. 1 του ν. 4312/2014, ρυθμίζεται η περίπτωση

απόδοσης χρημάτων με δικαστική απόφαση, εφόσον ο κατηγορούμενος καταδικάσθηκε τελεσιδίκως. Στην περίπτωση αυτή το Δικαστήριο καθορίζει το ύψος της ζημίας ή της αξίωσης, καθώς και το πρόσωπο σε βάρος του οποίου τελέστηκε το οποιοδήποτε από τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 αδικήματα. Εφόσον ζημιωθέν πρόσωπο είναι το Ελληνικό Δημόσιο και οποιοδήποτε άλλο από τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 νομικά πρόσωπα ή φορείς, το Δικαστήριο με την απόφασή του διατάσσει την οριστική απόδοση του ισόποσου της ζημίας ή της αξίωσης εκ των κατασχεθέντων ή κατατεθέντων χρημάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 αντίστοιχα.

**47.** Ακολουθώς, στις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 4312/2014 γίνεται διάκριση για τις εκκρεμείς υποθέσεις, ώστε, εάν κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού (12-12-2014), υφίσταται εισπρακτέα απαίτηση ή εκτελεστός τίτλος του Δημοσίου ή νομικού προσώπου ή φορέα της παραγράφου 1 του άρθρου 1, κατά τα αναφερόμενα στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου αυτού, διατάσσεται η απόδοση των μετρητών ή των υπολοίπων λογαριασμών ή των μετρητών που περιέχονται σε θυρίδες (άρθρ. 8 παρ. 2), άλλως, διατάσσεται η παρακατάθεση των μετρητών ή των υπολοίπων λογαριασμών ή των μετρητών που περιέχονται σε θυρίδες, σε δεσμευμένο άτοκο λογαριασμό στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ως δεσμευμένων χρηματικών απαιτήσεων κατά του υπόπτου ή του κατηγορουμένου, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 1 και 2 (άρθρ. 8 παρ. 1).

**48.** Στην υπ' αριθμ. 34054 οικ./Φ.321/2019 (10-6-2019) Κ.Υ.Α., που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 7 του ν. 4312/2014, για την εφαρμογή των άρθρων 1-6 του νόμου αυτού, και η οποία εξακολουθεί να ισχύει για την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων που εκδόθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4312/2014, ορίζεται στο άρθρο 1 παρ. 1 αυτής, ως χρόνος έκδοσης της απόφασης, της διάταξης ή του βουλεύματος για την παρακατάθεση των χρημάτων που διατάχθηκε από την αρχή ή το δικαιοδοτικό όργανο σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του ν. 4312/2014, ορίζονται δέκα ημέρες, αφότου παρέλθει άπρακτη η προθεσμία που προβλέπεται στις σχετικές διατάξεις των νόμων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 του ν. 4312/2014 για υποβολή αίτησης άρσης ή ανάκλησης της απόφασης, της διάταξης ή του βουλεύματος κατάσχεσης, δέσμευσης ή απαγόρευσης κίνησης των τραπεζικών λογαριασμών ή απαγόρευσης ανοίγματος θυρίδων ή σε περίπτωση υποβολής τέτοιας αίτησης, μετά την απόρριψή της. Επίσης στο άρθρο 2 της ΚΥΑ ορίζεται στο πιστωτικό ίδρυμα, που τηρείται ο λογαριασμός, προθεσμία

δέκα ημερών από την γνωστοποίηση της ανωτέρω διάταξης, απόφασης ή βουλεύματος, προκειμένου τούτο να προβεί στη σύσταση παρακαταθήκης στην Κεντρική Υπηρεσία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.

**49.** Στο άρθρο 6 της ανωτέρω Κ.Υ.Α. προβλέπεται η διαδικασία, την οποία οφείλει να ακολουθήσει ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος για αδικήματα που προβλέπονται στο άρθρο 1 του ν. 4312/2014, εφόσον αυτός υποβάλλει, είτε ο ίδιος προσωπικά, είτε δια τρίτου προσώπου που ενεργεί με εντολή και για λογαριασμό του, την έγγραφη και ανέκκλητη δήλωση της παρ. 1 του άρθρου 2 του ως άνω νόμου, προκειμένου να προβεί είτε ο ίδιος προσωπικά, είτε δια τρίτου προσώπου που ενεργεί με εντολή και για λογαριασμό του, σε σύσταση ανέκκλητης παρακαταθήκης, ώστε ακολούθως να υποβάλει το εκδοθέν γραμμάτιο σύστασης παρακαταθήκης, με καταθέτη, σε κάθε περίπτωση, τον ύποπτο ή τον κατηγορούμενο, στην αρμόδια Δικαστική Αρχή, στην οποία υποβλήθηκε η ως άνω έγγραφη και ανέκκλητη δήλωση της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4312/2014.

**50.** Επισημαίνεται, ότι οι διατάξεις του άρθρου 8 της ανωτέρω Κ.Υ.Α., ορίζουν σχετικά με την εκτέλεση της απόφασης ή του βουλεύματος με τα οποία διατάσσεται απόδοση χρημάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4312/2014. Συγκεκριμένα προβλέπεται ότι οι διατάξεις αυτές (απόφαση-βούλευμα), εκτελούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, από τον αρμόδιο Εισαγγελέα του άρθρου 6, ο οποίος τις διαβιβάζει υπηρεσιακώς, κατά περίπτωση, στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή στο Ελληνικό Δημόσιο ή στο νομικό πρόσωπο ή φορέα της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 4312/2014, και εντέλλεται την απόδοση των αναλογούντων ποσών στους δικαιούχους.

**51.** Κατά τις διατάξεις του άρθρου 30 παρ. 3 του ΚΕΔΕ, όπως αναφέρθηκε, από την κοινοποίηση του κατασχετηρίου επέρχονται οι συνέπειες της κατάσχεσης, όπως η αναγκαστική εκχώρηση της κατασχεθείσας απαίτησης, συνεπώς το Δημόσιο καθίσταται εκδοχέας της απαίτησης αυτής, ο δε τρίτος λογίζεται ως οφειλέτης το Δημοσίου, υπό την αναβλητική αίρεση της θετικής δήλωσης του τρίτου. (Α. Γέροντα - Α. Ψάλτη, Ερμηνεία ΚΕΔΕ, Γ΄ έκδοση, 2016, σελ. 418, ΑΠ 114/1990, ΕΕΝ 1990, σελ.664, Ολ.ΝΣΚ 341/2014, ΝΣΚ 163/2017, ΝΣΚ 514/1993).

**52.** Η εκχώρηση δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των αποσβεστικών λόγων της ενοχής, όπως προκύπτει από τις διατάξεις των άρθρων 416 έως 454 του Α.Κ. και συνεπώς η εκχώρηση αυτή καθ' εαυτή δεν επάγεται τα αποτελέσματα της καταβολής, δηλαδή απόσβεση της ενοχής, εκτός εάν πρόκειται περί συμβατικής εκχώρησης και με τη

σχετική σύμβαση έχει συμφωνηθεί μεταξύ εκχωρητή και εκδοχέα ότι η εκχώρηση γίνεται αντί καταβολής, οπότε αυτή επέχει θέση καταβολής και επιφέρει απόσβεση της ενοχής.(ΟΛΝΣΚ 408/1979, ΝΣΚ146/1995 με τις εκεί παραπομπές, κ.α.).Έπεται, ότι η εκ του νόμου επερχόμενη αναγκαστική εκχώρηση της κατασχεθείσας απαίτησης προς το Δημόσιο δεν απαλλάσσει τον καθ' ου η κατάσχεση οφειλέτη του Δημοσίου από την υποχρέωση να καταβάλει προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής, τούτο δε αποτελεί συνέπεια του κανόνα, κατά τον οποίο ο κατασχών μέχρι την πλήρη ικανοποίησή του, η οποία οπωσδήποτε δεν επέρχεται εκ μόνης της κατάσχεσης εις χείρας τρίτου, δύναται να χρησιμοποιήσει, επιπλέον, ένα ή περισσότερα αναγκαστικά μέσα προς είσπραξη της απαίτησής του. Η αντίθετη εκδοχή άγει στο απαράδεκτο αποτέλεσμα ότι η ικανοποίηση του κατασχόντα δανειστή θα εξαρτάτο από την φερεγγυότητα ή μη του τρίτου (ΟΛΝΣΚ 408/1979, με τις εκεί παραπομπές , και την αναφορά στη προισχ. Πολ. Δικονομία, κατά την οποία, για την απαλλαγή του οφειλέτη του καθ' ου η κατάσχεση από την ευθύνη του έπρεπε να λάβει χώρα πραγματική πληρωμή από τον τρίτο προς τον κατασχόντα). Έτσι, το κατασχόν Δημόσιο , πέραν της δυνατότητάς του να επιδιώξει την είσπραξη του κατασχεθέντος ποσού από τον τρίτο (απευθείας υπόχρεο ως προς αυτό για την είσπραξη της κατασχεθείσας απαίτησης με τα μέσα της διοικητικής εκτέλεσης εφόσον υπέβαλε θετική δήλωση), δικαιούται να στραφεί και κατά του οφειλέτη του, χρησιμοποιώντας ένα ή πλείονα μέσα εκτέλεσης προς ικανοποίηση της απαίτησής του, χωρίς η προτίμηση ενός εξ αυτών να αποκλείει την παράλληλη χρησιμοποίηση και άλλων, δεδομένου ότι, όπως προαναφέρεται, η δια της ως άνω εκχώρησης μεταβίβαση της απαίτησης δεν επιφέρει και απόσβεση της απαίτησης έναντι του καθ' ού η κατάσχεση, αφού η εν λόγω εκχώρηση δεν γίνεται «αντί καταβολής» αλλά «χάριν» (επί σκοπώ) καταβολής» (Ν.Σ.Κ.146/1995 ).

**53.** Περαιτέρω η δημόσια παρακατάθεση υπέρ τρίτου ρυθμίζεται από την ειδική νομοθεσία που διέπει το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και συμπληρωματικά, από τις διατάξεις των άρθρων 427 επ. του ΑΚ για την παρακαταθήκη και τη σύμβαση υπέρ τρίτου (410 επ. ΑΚ). Από τις ως άνω διατάξεις προκύπτει ότι η δημόσια παρακατάθεση υπέρ τρίτου αποτελεί ένα εναλλακτικό τρόπο απόσβεσης της οφειλής, την οποία ο οφειλέτης έχει τη συναλλακτική ευχέρεια να ενεργήσει ή να μην ενεργήσει, δηλαδή να συμβληθεί ή όχι με το ΤΠΚΔ. Είναι δε σαφές ότι εφόσον η δημόσια παρακατάθεση ως σκοπό έχει την εξόφληση της οφειλής εξυπηρετεί ως θεσμός αμφισβητούμενες σχέσεις ιδιωτικού δικαίου και κινείται στο πλαίσιο του

ιδιωτικού δικαίου. Αντιθέτως η εξόφληση οφειλών που πηγάζουν από έννομες σχέσεις δημοσίου δικαίου ρυθμίζεται ειδικά και συγκεκριμένα από το Δημόσιο Δίκαιο, γίνεται μέσω των εισπρακτικών μηχανισμών του Κράτους και ρητά ορίζεται ότι η παρακατάθεση δεν θεωρείται σαν εξόφληση οφειλής για το Δημόσιο (άρθρο 65 π.δ/τος 16/1989). Τα ανωτέρω ισχύουν και στην περίπτωση επιβολής με το άρθρο 53 του ν. 4021/2011 του έκτακτου ειδικού τέλους, το οποίο αναγράφεται στο λογαριασμό της Δ.Ε.Η αλλά και στα τιμολόγια των εναλλακτικών προμηθευτών ηλεκτρικού ρεύματος (ΝΣΚ 435/2011).<sup>22</sup>

**54.** Κατόπιν των προεκτεθέντων ανακύπτουν τα κατωτέρω διαδικαστικά - προκριματικά ζητήματα:

**1.** Εάν συντρέχει αρμοδιότητα του Ν.Σ.Κ. για έκδοση Γνωμοδότησης επί του τεθέντος ερωτήματος, μετά τις παραιτήσεις των οφειλετριών εταιρειών από τις ανακοπές τους 1) κατά της υπ' αριθμ.13408/28-7-2020 απορριπτικής απόφασης του Προϊσταμένου του Δ' Τελωνείου Επίβλεψης Συγκροτημάτων Πειραιά και 2) κατά της σιωπηρής απορριπτικής απόφασης του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Αθηνών, με τις οποίες απορρίφθηκαν αιτήματα αυτών για την απαλλαγή των επίμαχων οφειλών τους προς το Δημόσιο από τόκους και πρόστιμα εκπρόθεσμης καταβολής ή από προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής.

**2.** Εάν υφίσταται αρμοδιότητα ή μη του Ν.Σ.Κ. να γνωμοδοτήσει επί του ζητήματος της ανωτέρας βίας, εκ του λόγου ότι οι διατάξεις των άρθρων 6 ΚΕΔΕ και 61 ΚΦΔ, προβλέπουν αρμόδιο όργανο και ειδική διαδικασία.

**3.** Εάν συντρέχει περίπτωση απαραδέκτου των αιτημάτων απαλλαγής, κατά το άρθρο 61 παρ. 1 εδ. 2 Κ.Φ.Δ., λόγω της μη προηγούμενης εξόφλησης της βασικής οφειλής (πριν από την υποβολή της αίτησης).

Επί των ανωτέρω ζητημάτων το Β' Τμήμα Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε ως εξής:

**55.** Επί του **πρώτου** και του **δευτέρου** από τα ανωτέρω προκριματικά ζητήματα: Κατά την γνώμη της **πλειοψηφίας**, που απαρτίσθηκε από τους: Στέφανο Δέτση και Ευγενία Βελώνη, Αντιπροέδρους Ν.Σ.Κ., Θεόδωρο Ψυχογιού, Αντώνιο Τατσόπουλο, Κωνσταντίνο Κατσούλα, Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα-Ασημακοπούλου, Ιωάννη Αλεξανδράκη και Νικόλαο Πατηνιώτη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους, (ψήφοι οκτώ -8-), αρμόζει καταφατική απάντηση για τους εξής λόγους:

<sup>22</sup> Αναφορά στις διατάξεις περί παρακαταθήκης των άρθρων 427 επ. ΑΚ γίνεται στο υπηρεσιακό έγγραφο, χωρίς να τίθεται σχετικό ερώτημα. Προδήλως, πάντως, δεν χωρεί εφαρμογή τους στην εξεταζόμενη περίπτωση.

A. Η κατά το ιστορικό παραίτηση των οφειλετριών εταιρειών «ENERGA POWER TRADING Ανώνυμη Εταιρεία Προμήθειας και Εμπορίας Ενέργειας» και «ΚΕΝΤΩΡ ΕΜΠΟΡΙΟ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»(πρώην ENERGA Εμπόριο Λιανικής Ηλεκτρικής Ενέργειας Α.Ε.» από τα δικόγραφα των ανακοπών τους, ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά και ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, κατά της υπ.αριθμ.πρωτ.13408/28-07-2020 ρητής απορριπτικής απόφασης του Προϊσταμένου του Δ΄ Τελωνείου Επίβλεψης Συγκροτημάτων Πειραιά και της σιωπηρής αρνητικής – απορριπτικής απόφασης της Δ.Ο.Υ. ΦΑΕΕ Αθηνών, τεκμαιρόμενης λόγω παρέλευσης της προβλεπόμενης προθεσμίας (άρθρο 6 παρ.4 ΚΕΔΕ), αντίστοιχα, που παραμένουν, ως εκ τούτου, αλώβητες και έχουν τεκμήριο νομιμότητας, δεν συνεπάγεται αναρμοδιότητα του ΝΣΚ να γνωμοδοτήσει επί των τεθέντων ερωτημάτων. Το προκριματικό ζήτημα που ανακύπτει εν προκειμένω δεν είναι η εγκυρότητα των παραπάνω πράξεων, αλλά εάν, ενόψει των παραιτήσεων αυτών, δεν παρέχεται δυνατότητα διαφορετικής ενέργειας των προαναφερόμενων Υπηρεσιών και κατά συνέπεια το ΝΣΚ πρέπει να μην προβεί σε έκδοση σχετικής γνωμοδότησης

B. Σύμφωνα με γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, η οποία υπαγορεύεται από την ασφάλεια δικαίου και την ανάγκη σταθερότητας των διοικητικών καταστάσεων και η οποία έχει εφαρμογή, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει άλλως, η Διοίκηση δεν έχει, υποχρέωση να ανακαλεί τις πράξεις της, για τις οποίες έχει παρέλθει η κατά νόμο προθεσμία προσβολής ή που έχουν προσβληθεί ανεπιτυχώς, ακόμη και όταν αυτές είναι παράνομες (Σ.τ.Ε. 2177/2004 Ολομ., ΣτΕ 1041/2004 7μ.,1024/2016 3616/2001, 459/2001, 3044/1999, 1041/1993 Ολομ. κ.ά.).

Εξ αντιδιαστολής, κατά τις εν λόγω αρχές, επιτρέπεται ελεύθερα η ανάκληση των παράνομων ατομικών διοικητικών πράξεων και αν ακόμη χαρακτηρίζονται από τις σχετικές διατάξεις ως οριστικές ή ανέκκλητες, η δε ανάκληση δεν αποκλείεται από το γεγονός ότι η ανακαλούμενη πράξη έχει προσβληθεί με ένδικο βοήθημα (Ε. Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Τόμος Α΄,παρ.177,178,179,όπου και παραπομπές σε νομολογία). Για την ταυτότητα του νομικού λόγου τα αυτά ισχύουν και σε περίπτωση που η διοικητική πράξη καθίσταται οριστική λόγω παραίτησης από το οικείο ένδικο βοήθημα.

Στο πλαίσιο αυτό από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, έχει επίσης κριθεί ότι *«παρά την έκδοση της απορριπτικής απόφασης του αρμόδιου διοικητικού οργάνου, εντούτοις, ενόψει της γενικής αρχής του δικαίου, κατά την οποία οι*

διοικητικές πράξεις, και όταν είναι οριστικές, μπορεί να ανακαλούνται από το όργανο που τις εξέδωσε για λόγους νομιμότητας, συνάγεται ότι, παρά την περαίωση της ενδικοφανούς διαδικασίας, είναι επιτρεπτή η επάνοδος της Διοίκησης, είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αίτησης των ενδιαφερομένων και, περαιτέρω, η ανάκληση για λόγους νομιμότητας της απορριπτικής απόφασης, κατά τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου ή κατά τις γενικές διατάξεις που διέπουν την ανάκληση των διοικητικών πράξεων (βλ. Σ.Τ.Ε. 1024/2016, 314/2006, 3033/1999, 2692/1999, 1654/1998 7μ., 880/1998 7μ. κ.ά.)<sup>23</sup>.

Γ. Από την ιστορική εξέλιξη της προκείμενης υπόθεσης είναι προφανές ότι τα σχετικά με αυτή ερωτήματα που έχουν τεθεί απασχολούν τη Διοίκηση, δεδομένου ότι, παρά την έκδοση των επίμαχων πράξεων και την άσκηση κατ' αυτών ανακοπών, στην σχετική μέχρι προσφάτως αλληλογραφία με το ΕΝΓΔΕ/Τμ.Β', ουδέποτε τέθηκε ζήτημα ανάκλησης του ερωτήματος ή διαγνώστηκε σχετική πρόθεση, ενώ φαίνεται να εκκρεμεί και η ασκηθείσα πριν την υποβολή του ερωτήματος υπ.αριθμ.15627/03-09-2020 «αίτηση θεραπείας» των οφειλετριών, ενώπιον του Προισταμένου του αρμόδιου Δ' Τελωνείου, μετά την άσκηση της οποίας το Τελωνείο απευθύνθηκε εκ νέου για οδηγίες στην αρμόδια Διεύθυνση.

Κατά συνέπεια τούτων, εφόσον ειδική διάταξη που να αποκλείει την ανάκληση των επίμαχων διοικητικών πράξεων, ώστε να καμφθούν οι ως άνω γενικές αρχές, δεν υφίσταται και η Διοίκηση έχει a fortiori τη δυνατότητα επανόδου, εφόσον το επιθυμεί, να επανακρίνει τα επίμαχα ζητήματα, το ΝΣΚ, στο θεσμικό πλαίσιο συνδρομής του, έχει αρμοδιότητα να εξετάσει τα σχετιζόμενα με την νομιμότητα των πράξεων αυτών ερωτήματα.

Δ. Ανεξαρτήτως της άνω διαδικαστικής εξέλιξης, που αφορά αποκλειστικά και μόνο τις εκδοθείσες ατομικές πράξεις των Προσταμένων των άνω υπηρεσιών, το ερώτημα προς το ΝΣΚ υποβάλλεται, παραδεκτως, κατ' άρθρο 6 παρ.6 του ν.3086/2002, από την υπερκείμενη αρχή στην οποία υπάγονται οι άνω υπηρεσίες. Και τούτο διότι η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να διατηρεί αμφιβολίες για την ορθότητα και την νομιμότητα των ενεργειών που έλαβαν χώρα, ως προς την αντιμετώπιση των συγκεκριμένων ζητημάτων και επιζητεί προς άρση αυτών των αμφιβολιών και την γνωμοδοτική άποψη του ΝΣΚ. Ε. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα προαναφερθέντα

---

<sup>23</sup> Εξάλλου, έχει κριθεί ότι «ο περιορισμός της δυνατότητας ανακλήσεως των μη νομίμων διοικητικών πράξεων αντιστρατεύεται την συνταγματικώς κατοχυρωμένη και θεμελιώδη για το Κράτος Δικαίου αρχή της νομιμότητας, βασική έκφανση της οποίας αποτελεί η ανάκληση των μη νομίμων διοικητικών πράξεων» (ΟΛΣΤΕ 1581/10)

διοικητικά όργανα (Προστάμενοι των Δ΄ Τελωνείου Επίβλεψης Συγκροτημάτων Πειραιά και ΦΑΕΕ Αθηνών) ασκούν αποκλειστική αρμοδιότητα (ΣΤΕ837/16) και, ως εκ τούτου, η κρίση τους δεν υπόκειται σε ιεραρχικό έλεγχο (πρβλ την αποκλειστική αρμοδιότητα του τοπικού δασάρχη ως προς τον χαρακτηρισμό δάσους), η διατύπωση ερμηνευτικής γνώμης από το ΝΣΚ περί της συνδρομής ή μη ανωτέρας βίας και ακολούθως η υπαγωγή των κρίσιμων περιστατικών στην αόριστη αυτή νομική έννοια, δεν δεσμεύει τα πιο πάνω όργανα, στην περίπτωση που επιληφθούν εκ νέου των υποθέσεων αυτών.

**56. Μειοψήφησαν** οι Αλέξανδρος Ροϊλός, Βασίλειος Καραγεώργος και Ευστράτιος Ηλιαδέλης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους, (ψήφοι τρεις -3-), οι οποίοι διατύπωσαν την ακόλουθη αρνητική γνώμη, με την οποία συντάχθηκε και η Εισηγήτρια Σπυριδούλα Ραυτοπούλου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ., (γνώμη χωρίς ψήφο):

Α. Εν προκειμένω, το Τελωνείο έχει ολοκληρώσει την όλη διαδικασία και οι οφειλέτριες εταιρείες προέβησαν σε παραίτηση από το δικόγραφο της με ΑΚ 1121/30-9-2020 ανακοπής τους, ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά, κατά της υπ' αριθμ. πρωτ. 13408/28-7-2020 απορριπτικής απόφασης του Προϊσταμένου του Δ΄ Τελωνείου Επίβλεψης Συγκροτημάτων Πειραιά για απαλλαγή τους από τις επίμαχες οφειλές τους προς το Δημόσιο από τόκους και πρόστιμα εκπρόθεσμης καταβολής<sup>24</sup> ή από προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής<sup>25</sup>. Επίσης οι οφειλέτριες προέβησαν σε παραίτηση από το δικόγραφο της με ΑΚ 5396/2020 ανακοπής τους, ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών κατά της σιωπηρής απόρριψης του υπ' αριθμ. πρωτ. 24383/1-7-2020 αιτήματος αυτών προς τον Προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Αθηνών και τον Διοικητή της ΑΑΔΕ, με το οποίο προέβησαν τους περί απαλλαγής τους λόγω ανωτέρας βίας ισχυρισμούς, -όμοιους με αυτούς της ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά ανακοπής τους- Δεδομένου δε, ότι δεν παρέχεται από το νόμο στις οφειλέτριες έτερο ένδικο βοήθημα ή μέσο για να επανέλθουν ενώπιον δικαστηρίου, οι προσβληθείσες με την ανακοπή αυτή διοικητικές πράξεις, παραμένουν έγκυρες και ισχυρές.

Και στις δύο ως άνω περιπτώσεις, μη συντρεχούσης εν προκειμένω αναστολής, λόγω υποβολής σχετικού ερωτήματος στο ΝΣΚ, εφόσον τέτοια αναστολή δεν προβλέπεται από διάταξη νόμου, προκύπτει αποδοχή των ενεργειών της Διοίκησης

<sup>24</sup> Άρθρο 6 παρ. 1 του ΚΕΔΕ, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με την παρ. 6 του άρθρου 7 του ν.4224/2013.

<sup>25</sup> Προϊσχύσασα διάταξη του άρθρου 6 του ΚΕΔΕ πριν την αντικατάστασή του από την προαναφερόμενη διάταξη του ν.4224/2013.

από τις οφειλέτριες και εκ τούτου δεν θεμελιώνεται αρμοδιότητα του ΝΣΚ να γνωμοδοτήσει επί του τεθέντος ερωτήματος.

Άλλωστε, η ερωτώσα (υπερκείμενη αυτών ) Φορολογική Αρχή δεν θέτει ζήτημα νομιμότητας των συγκεκριμένων πράξεων και ειδικότερα δεν ερωτά αν συντρέχει λόγος ανάκλησης των κατά τα ανωτέρω ισχυρών και εγκύρων πράξεων αυτής.

Β.1. Στις διατάξεις των άρθρων 6 παρ.4 ΚΕΔΕ και 61 παρ. 2 και 3 ΚΦΔ ορίζεται ότι ο οφειλέτης δύναται να ζητά, με αίτησή του, που απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων (ήδη Διοικητή ΑΑΔΕ), απαλλαγή των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο και αυτών προς τους τρίτους, των οποίων η είσπραξη έχει ανατεθεί στη Φορολογική Διοίκηση, από τους τόκους και το πρόστιμο εκπρόθεσμης καταβολής της παραγράφου 1, ο δε Γ.Γ.Δ.Ε. αποφαινεται, επί του αιτήματος της απαλλαγής, ήτοι της συνδρομής ή μη ανωτέρας βίας, εντός τριάντα (30) ημερών και κοινοποιεί την απόφαση στον οφειλέτη κατά το άρθρο 5 του ν. 4174/ 2013, άλλως, εάν η ανωτέρω προθεσμία παρέλθει άπρακτη, το αίτημα θεωρείται ότι έχει απορριφθεί (ανωτ. παρ. 29).

Κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 61 παρ. 2 και 3 ΚΦΔ εκδόθηκε η απόφαση Δ. ΟΡΓ. Α 1115805 ΕΞ 2017/2017 του Διοικητή της ΑΑΔΕ, στο άρθρο 1, περιπτ. 50 της οποίας εξουσιοδοτούνται για την απαλλαγή από τόκους και πρόστιμα (πλην αυτών που έχουν επιβληθεί για ανακριβή δήλωση και για φοροδιαφυγή) για λόγους ανωτέρας βίας, ο αρμόδιος για την επιδίωξη είσπραξης της οφειλής Προϊστάμενος Δ.Ο.Υ. ή Ελεγκτικού Κέντρου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση 34 της παρούσας απόφασης ή ο Προϊστάμενος της Επιχειρησιακής Μονάδας Είσπραξης, για τους τόκους του άρθρου 53 και το πρόστιμο του άρθρου 57 του ν. 4174/2013 και τους τόκους και το πρόστιμο του άρθρου 6 του Κ.Ε.Δ.Ε., για τις υποθέσεις αρμοδιότητας αυτής. Επίσης στο ίδιο άρθρο 1 περ. 55 της ανωτέρω απόφασης του Διοικητή της ΑΑΔΕ εξουσιοδοτείται να υπογράψει την πίστωση της οφειλής σε οποιονδήποτε οφειλόμενο φόρο, εφόσον ο φορολογούμενος δεν επιλέγει τη σειρά πίστωσης, ο Προϊστάμενος του Τμήματος Εσόδων οποιασδήποτε Δ.Ο.Υ. ή του Τμήματος Δικαστικού και Νομικής Υποστήριξης οποιουδήποτε Ελεγκτικού Κέντρου. Συνεπώς στις ανωτέρω διατάξεις ορίζονται ρητά τα αρμόδια διοικητικά όργανα, τα οποία ενεργούν κατά τα οριζόμενα στο νόμο, ασκώντας την διακριτική τους ευχέρεια και εντός των ορίων αυτής (ΣτΕ 837/2016, που έκρινε επί επιβολής τελών εκπρόθεσμης καταβολής από τη Τελωνειακή Αρχή).

2. Το κατά το νόμο αρμόδιο όργανο εκτιμά τα γεγονότα στα οποία στηρίζει ο αιτών τον περί συνδρομής ανωτέρας βίας ισχυρισμό του και εφόσον αυτά αποδεικνύονται με στοιχεία που υποβάλλει ο φορολογούμενος, χορηγεί την απαλλαγή κατά την κρίση του (βλ Απ. Λιόλιου, «Τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής, λοιπά πρόστιμα, εγκλήματα φοροδιαφυγής, λόγοι ανωτέρας βίας», Περιοδικό Ε, 2016, σελ. 750 επ.).

Η απαλλαγή του φορολογουμένου από τις προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής κλπ, αποτελεί διαγραφή φόρου (ΣτΕ 837/2016), η οποία υπάγεται αποκλειστικά στην αρμοδιότητα των οργάνων της Διοίκησης, κατά τις εκάστοτε ειδικές διατάξεις που την προβλέπουν. Η εκδιδόμενη πράξη, με την οποία το αρμόδιο όργανο αποφαινεται, κατόπιν ειδικής διαδικασίας επί αιτήματος διαγραφής προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής (άρθρ. 6 παρ.4 ΚΕΔΕ) ανάγεται στο στάδιο είσπραξης ήδη βεβαιουμένου χρέους, το δε ζήτημα της απαλλαγής από τις προσαυξήσεις δεν επιτρέπεται να ερευνηθεί από τα διοικητικά δικαστήρια παρεμπιπτόντως, επ' ευκαιρία της άσκησης ανακοπής κατά της πράξης επιβολής προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής, αλλά, εφόσον ο νομοθέτης προβλέπει αρμόδιο όργανο και ειδική διαδικασία, η σχετική αίτηση του οφειλέτη εξετάζεται αποκλειστικώς κατά την ως άνω διαδικασία και από το αρμόδιο όργανο (ΣτΕ 837/2016, 3526/2000).

Περαιτέρω, στον ΚΦΔ προβλέπεται ειδικά για τις περιπτώσεις που υπάγονται στο άρθρο 63 τούτου, η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών, ως ειδικό όργανο αρμόδιο να αποφαινεται για το ζήτημα της συνδρομής -ή μη- ανωτέρας βίας επί σχετικής ενδικοφανούς προσφυγής (ΠΟΛ 1252/2015).

Επομένως, εφόσον ο νομοθέτης ρητά προβλέπει στις διατάξεις των άρθρων 6 ΚΕΔΕ και 61 ΚΦΔ, αρμόδιο όργανο για την εξέταση της περί απαλλαγής του οφειλέτη αίτησης, καθώς και ειδική διαδικασία (υποβολή αιτήσεων- εξέταση αυτών και έκδοση σχετικών πράξεων), η σχετική αίτηση του οφειλέτη εξετάζεται αποκλειστικώς κατά την ως άνω διαδικασία και από το αρμόδιο όργανο και εκ τούτου δεν υφίσταται τέτοια αρμοδιότητα του Ν.Σ.Κ.

- Περαιτέρω, κατά τη **γνώμη της μειοψηφίας, συγκλίνουσα** κατά τούτο με την γνώμη της **πλειοψηφίας**, κατόπιν της εξέτασης του ζητήματος της συνδρομής ανωτέρας βίας κατ' ουσίαν από το Τμήμα, πρέπει να γίνει ρητή μνεία ότι η όποια υπαγωγή του Τμήματος επί των κατ' ιδίαν περιστατικών ως συνιστώντων ή μη λόγους ανωτέρας βίας δεν δεσμεύει τα αρμόδια να αποφανθούν σχετικά όργανα, στην περίπτωση που επιληφθούν εκ νέου, ενόψει της προς τούτο αποκλειστικής αρμοδιότητάς τους.

**57.** Επί του **τρίτου** προκριματικού ζητήματος, κατά την γνώμη της **πλειοψηφίας**, που απαρτίσθηκε από τους: Στέφανο Δέτση και Ευγενία Βελώνη, Αντιπροέδρους Ν.Σ.Κ., Θεόδωρο Ψυχογιό, Κωνσταντίνο Κατσούλα, Αλέξανδρο Ροϊλό, Βασίλειο Καραγεώργο, Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα-Ασημακοπούλου, Ευστράτιο Ηλιαδέλη, Ιωάννη Αλεξανδράκη και Νικόλαο Πατηνιώτη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους, (ψήφοι δέκα -10-), έγιναν δεκτά τα εξής:

Η ως άνω διάταξη, ορώμενη υπό το φως του όλου νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται, της συνταγματικής αρχής της αναλογικότητας και της αρχής της επιείκειας, καθώς και κατά το πνεύμα της και τον σκοπό που εξυπηρετεί, ο οποίος συνίσταται στην παροχή κινήτρων για την εξόφληση της βασικής οφειλής με τη διαγραφή εν μέρει ή εν όλω των επ' αυτής τόκων κλπ, δεν θεσπίζει απαράδεκτο της αίτησης και ως εκ τούτου αδυναμίας εξέτασής της. Κατά συνέπεια, αίτηση υποβληθείσα πριν την, κατά τα ανωτέρω, εξόφληση μπορεί να εξεταστεί, αλλά η απαλλαγή θα χορηγηθεί, όταν και εφόσον εξοφληθεί η βασική οφειλή.

Η μη καταβολή των φόρων δεν θεσπίζει μεν απαράδεκτο της αίτησης και ως εκ τούτου αδυναμίας εξέτασής της, όμως αίτηση υποβληθείσα πριν από την, κατά τα ανωτέρω, εξόφληση θα εξεταστεί και θα απορριφθεί μόνον εκ του λόγου ότι δεν προηγήθηκε η εξόφληση των φόρων, όπως σαφέστατα αξιώνει το άρθρο 61 ΚΦΔ.

**Μειοψήφησε** ο Αντώνιος Τατσόπουλος, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους, ο οποίος διατύπωσε την εξής γνώμη: Το πραγματικό, τόσο της διάταξης του άρθρου 6.4. του ΚΕΔΕ όσο και εκείνης του άρθρου 61.1. του Ν. 4174/2013, αξιώνει από τον οφειλέτη που αιτείται την απαλλαγή των ληξιπρόθεσμων οφειλών του προς το Δημόσιο από τους τόκους και το πρόστιμο εκπρόθεσμης καταβολής, κατά την πρώτη διάταξη, ή την απαλλαγή από τόκους και πρόστιμα, κατά τη δεύτερη διάταξη, για λόγους ανωτέρας βίας, την εξόφληση όλων των φόρων για τους οποίους επιβλήθηκαν τα ως άνω πρόσθετα βάρη, πριν, από την υποβολή του αιτήματος. Η «εξόφληση» των υπόψη διατάξεων δεν ταυτίζεται με την έννοια της «πλήρους ικανοποίησης» στην οποία αναφέρεται το άρθρο 2 του Ν. 4312/2014. Τούτο διότι η τελευταία επέρχεται μέσω της απόδοσης των «δεσμευθέντων», ενώ, η «εξόφληση» στην οποία αναφέρονται οι διατάξεις των άρθρων 6.4. του ΚΕΔΕ και 61.1. του Ν. 4174/2013 αφορούν όλους τους φόρους για τους οποίους επιβλήθηκαν τα πρόσθετα οικονομικά βάρη.

Εν προκειμένω, επειδή από το ιστορικό της ερωτήματος δεν προκύπτει η εξόφληση όλων των φόρων για τους οποίους τα ενδιαφερόμενα μέρη αιτούνται την απαλλαγή

από τόκους και πρόστιμο εκπρόθεσμης καταβολής, κατ' άρθρο 6.4. ΚΕΔΕ, άλλως, από τόκους πρόστιμα, κατ' άρθρο 61.1. του Ν. 4174/2013, τα σχετικά αιτήματα ελέγχονται ως μη νόμιμα και, εκ του λόγου τούτου, τυγχάνουν απορριπτέα.

Περαιτέρω, **επί του πρώτου ερωτήματος**, το Β΄ Τμήμα γνωμοδότησε ως εξής:

**58. Επί του α υποερωτήματος, ομόφωνα:** Το γεγονός ότι η δημοσίευση της ΠΟΛ. 1230/12-12-2011 Απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, έγινε στις 6 Φεβρουαρίου 2012 ημερομηνία κατά την οποία είχε παρέλθει η προθεσμία για την απόδοση ΕΕΤΗΔΕ των μηνών Νοεμβρίου 2011 και Δεκεμβρίου 2011, έχει σημασία ως προς την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 13 του άρθρου 53 του ν. 4021/2011, με τις οποίες εξουσιοδοτείται ο Υπουργός Οικονομικών να ρυθμίζει, με απόφασή του, τον ειδικότερο τρόπο και την διαδικασία για την είσπραξη του τέλους, καθώς και κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού. Τα ποσά του Ε.ΕΤ.Η.Δ.Ε. που εισπράττονται από τη ΔΕΗ και τους εναλλακτικούς προμηθευτές ηλεκτρικού ρεύματος, αποδίδονται στο Ελληνικό Δημόσιο με τη συμπλήρωση της 20ής ημέρας (ή της επόμενης εργάσιμης) από τη λήξη του μήνα στον οποίο εισπράχθηκαν οι σχετικοί λογαριασμοί (άρθρο 1). Μετά την πάροδο της ημερομηνίας της απόδοσης, εφόσον η ΔΕΗ ή οι εναλλακτικοί προμηθευτές έχουν καθυστερήσει να αποδώσουν στο Δημόσιο τα χρηματικά ποσά του Ε.ΕΤ.Η.Δ.Ε. που έχουν εισπράξει, καταλογίζονται με τον οφειλόμενο τόκο υπερημερίας με καταλογιστική πράξη του αρμόδιου επιθεωρητή, ο οποίος θα ερευνήσει την υπόθεση. (άρθρο 2).

Συνεπώς η καθυστέρηση έκδοσης της παραπάνω απόφασης ασκεί επιρροή στην επιβολή του οφειλόμενου τόκου υπερημερίας και δεν απαλλάσσει την ΔΕΗ ή τους εναλλακτικούς προμηθευτές από την υποχρέωσή τους να αποδώσουν στο Δημόσιο τα χρηματικά ποσά του Ε.ΕΤ.Η.Δ.Ε. που έχουν εισπράξει. Άλλωστε, στην εξεταζόμενη περίπτωση, δεν προκύπτουν από το διδόμενο ιστορικό στοιχεία για σχετικές καταλογιστικές πράξεις και την άσκηση προσφυγών κατ' αυτών, για την οποία οι σχετικές προθεσμίες έχουν παρέλθει προ πολλού. Ούτε γίνεται τέτοια αναφορά στην υπ' αριθμ. 1115/2017 παρεμπόμπουσα απόφαση του Α΄ Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών, με την οποία διατάχθηκε η απόδοση των ποσών που αφορούν στην επίμαχη οφειλή Ε.ΕΤ.Η.Δ.Ε. και τους επ' αυτής τόκους, μέχρι την έκδοσή της.

Σε κάθε περίπτωση, το γεγονός της καθυστέρησης της έκδοσης της ως άνω απόφασης δεν στοιχειοθετεί κατ' αντικειμενική κρίση, αιτιωδώς και βασίμως, τον δικαιολογητικό λόγο της μη εμπρόθεσμης καταβολής του επίμαχου τέλους, αφού

αυτή δεν αποστέρησε τις οφειλέτριες της δυνατότητας να καταβάλουν το επίμαχο τέλος αμέσως μετά την δημοσίευσή της, όπως όφειλαν. Επομένως δεν δύναται να θεωρηθεί ότι συνιστά ανωτέρα βία, υπό την δοθείσα έννοια αυτής, στα πλαίσια εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 61 ΚΦΔ.

**59. Επί του β υποερωτήματος, ομόφωνα:** Η δέσμευση / απαγόρευση κίνησης λογαριασμών που επιβλήθηκε κατ' άρθρο 48 ν. 3691/2008 με τις υπ' αριθμ. 12/17-1-2012 και 21/25-1-2012 Διατάξεις του Προέδρου της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης δεν δύναται να θεωρηθεί ότι συνιστούν, κατά τα προεκτιθέμενα, ανωτέρα βία, καθόσον τα γεγονότα αυτά αποτελούν πράξεις – αποφάσεις διοικητικής Αρχής, που εκδόθηκαν κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν.3691/2008, σκοπός του οποίου είναι η πρόληψη και καταστολή των αναφερομένων σ' αυτόν αδικημάτων, και η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από τους κινδύνους που αυτά ενέχουν.

Οι πράξεις της προαναφερόμενης Αρχής είναι αποτέλεσμα διαπίστωσης, κατά την έρευνα της Αρχής, στοιχείων που αφορούν σε υπαίτια και παράνομη συμπεριφορά του κατηγορουμένου (βλ. ανωτ. παρ. 32) και συγκεκριμένα στα αδικήματα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ενώ στα βασικά αδικήματα που ορίζονται στο νόμο (άρθρο 3) περιλαμβάνονται τα αδικήματα α) της φοροδιαφυγής β) της λαθρεμπορίας και γ) της μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο.

Συνεπώς η ανωτέρω πράξη περί απαγόρευσης κίνησης των δεσμευθέντων λογαριασμών, η οποία επιβλήθηκε ακριβώς λόγω της ενδεχόμενης παράνομης συμπεριφοράς των εταιρειών, αποτελεί εξωγενή και αντικειμενικό παράγοντα, ο οποίος θα μπορούσε να προβλεφθεί ή να αποτραπεί και συνεπώς δεν συνιστά ανωτέρα βία (ΝΣΚ 89/2015)

**60. Επί του β.1 υποερωτήματος, ομόφωνα:** Οι Υπουργός και Υφυπουργός Οικονομικών, καθώς και ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, κατά τις ως άνω διατάξεις, στερούνται αρμοδιότητας να αποφανθούν επί επιστολών και αιτήσεων φορολογουμένων, με τα ανωτέρω αιτήματα. Πέραν του ότι τέτοια αρμοδιότητα αυτών δεν προβλέπεται στο νόμο, η όποια σχετική απόφασή τους θα συνιστούσε παρέμβαση της εκτελεστικής εξουσίας στην δικαστική εξουσία (βλ. ad hoc ΝΣΚ 214/2014, επί απόφ. Υπ.Οικ. για την έγκριση υπέρ τρίτων -ως και του Ελληνικού Δημοσίου- μερικής ή ολικής αποδέσμευσης δεσμευθέντων ή κατασχεθέντων από την

Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες ποσών - ανωτ. παρ. 41).

**61. Επί του β.2 υποερωτήματος, ομόφωνα:**

α) Η προαναφερόμενη «δήλωση συναίνεσης» προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 2 του ν. 4312/2014, κατά την οποία παρέχεται η δυνατότητα στον ύποπτο ή στον κατηγορούμενο για την τέλεση των εγκλημάτων του άρθρου 1 και στον τρίτο, σε βάρος των οποίων έχει επιβληθεί ή διαταχθεί δέσμευση, κατάσχεση ή απαγόρευση κίνησης τραπεζικών λογαριασμών ή ανοίγματος θυρίδων, να συναινέσουν στην οριστική απόδοση στο Ελληνικό Δημόσιο και στα νομικά πρόσωπα ή στους φορείς του άρθρου 1, και προς πλήρη ικανοποίηση αυτών, με ανέκκλητη έγγραφη δήλωσή τους προς τον εισαγγελέα, τον ανακριτή, το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο, μέχρι την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας, του ποσού της οριζόμενης στο κατηγορητήριο, το κλητήριο θέσπισμα ή το παραπεμπτικό βούλευμα ζημίας ή αξίωσής τους, για το οποίο έχει επιβληθεί ή διαταχθεί δέσμευση, κατάσχεση ή απαγόρευση κίνησης τραπεζικών λογαριασμών ή ανοίγματος θυρίδων. Προϋπόθεση όμως για την νόμιμη υποβολή της ως άνω δήλωσης είναι να μην υφίσταται ήδη, κατά το χρόνο της υποβολής της δήλωσης, εισπρακτέα απαίτησή τους, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 1.

Επισημαίνεται ακόμη, ότι στην περίπτωση αυτή (άρθρ. 2 παρ.2) διατάσσεται από το ανωτέρω αρμόδιο όργανο η άρση της κατάσχεσης, της δέσμευσης ή της απαγόρευσης και η καταβολή του ως άνω οριζομένου ποσού στο Ελληνικό Δημόσιο και τα ανωτέρω νομικά πρόσωπα ή φορείς και του τυχόν υπερβάλλοντος στον δικαιούχο αυτού, με την επιφύλαξη των προβλέψεων της παραγράφου 6 του άρθρου 1.

β) Στη δε παράγραφο 3 του άρθρου 2 ορίζεται ότι, ως πλήρης ικανοποίηση, κατά τις προηγούμενες παραγράφους, νοείται η ολοσχερής απόδοση του ποσού της οριζόμενης στο κατηγορητήριο, στο κλητήριο θέσπισμα ή στο βούλευμα, ζημίας ή αξίωσης ενός εκάστου νομικού προσώπου ή φορέα του άρθρου 1, η οποία προέρχεται από την τέλεση των ερευνώμενων εγκλημάτων.

γ) Εξάλλου, στο άρθρο 1 του ν. 4312/2014 ορίζεται η έννοια της «εισπρακτέας» απαίτησης, προκειμένου να προσδιοριστεί το αποδοτέο στους δανειστές ποσό. Έτσι ορίζεται ότι εισπρακτέα καθίσταται η απαίτηση του Δημοσίου, είτε συνεπεία παρέλευσης της προθεσμίας αμφισβήτησης (διοικητικής ή δικαστικής) της σχετικής πράξης προσδιορισμού της, είτε συνεπεία έκδοσης σχετικής οριστικής δικαστικής

απόφασης στην περίπτωση έγερσης αμφισβήτησης. Η αρμόδια αρχή ή το δικαιοδοτικό όργανο διατάσσει την απόδοση στο Ελληνικό Δημόσιο των ανωτέρω δεσμευμένων απαιτήσεων, συνυπολογιζομένων των τόκων, των προσαυξήσεων και των προστίμων, και μέχρι του συνολικού ποσού αυτών, έναντι της προσδιορισθείσας οφειλής ή ζημίας τους, σύμφωνα με ρητή πρόβλεψη «κατά το χρόνο κατά τον οποίο η απαίτηση του Δημοσίου καθίσταται εισπρακτέα». Και τούτο, προς το σκοπό της ικανοποίησης του Δημοσίου, και των λοιπών οριζομένων προσώπων, σε χρόνο προγενέστερο αυτού της έκδοσης της αμετάκλητης δικαστικής απόφασης.

δ) Περαιτέρω, στο άρθρο 6 παρ. 1 του ν. 4312/2014, ρυθμίζεται η περίπτωση απόδοσης χρημάτων με δικαστική απόφαση, εφόσον ο κατηγορούμενος καταδικάσθηκε τελεσιδίκως και εάν ζημιωθέν πρόσωπο είναι (και) το Ελληνικό Δημόσιο, το Δικαστήριο με την απόφασή του διατάσσει την οριστική απόδοση του ισόποσου της ζημίας ή της αξίωσης εκ των κατασχεθέντων ή κατατεθέντων χρημάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 αντίστοιχα.

2. Κατ' εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 1115/2017 απόφαση του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών (ανωτ. παρ. 6) στο σκεπτικό της οποίας εκτίθενται τα οφειλόμενα από εκάστη εταιρεία ποσά, ο τρόπος με τον οποίο οι απαιτήσεις του Δημοσίου κατέστησαν εισπρακτέες, και οι διατάξεις που εφαρμόστηκαν από το Δικαστήριο προς τούτο. Συγκεκριμένα, εκτίθεται ότι: «...Η ζημία του Ελληνικού Δημοσίου από την είσπραξη και μη απόδοση του ΕΕΤΗΔΕ... συνυπολογιζομένων των τόκων ανέρχονται σε 18.236.015,40 ευρώ για την ENERGA Power Trading και 33.969.348,09 ευρώ για την HELLAS POWER έχουν ήδη καταστεί εισπρακτέες κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 2 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 παρ. 1 του ν.4312/2014 ...» Επομένως, ενόψει όλων αυτών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 2 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 παρ. 1 του ν. 4312/2014 ... πρέπει να διαταχθεί η απόδοση στο Ελληνικό Δημόσιο των ανωτέρω δεσμευθέντων ποσών και του υπολοίπου των προαναφερθέντων τραπεζικών λογαριασμών για τα οποία διατάσσεται η παρακατάθεσή τους σε δεσμευμένο άτοκο λογαριασμό στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, ως δεσμευμένων χρηματικών απαιτήσεων ... . Επίσης για τις εταιρείες ENERGA Power Trading A.E. και KENTΩP Εμπόριο Λιανικής Ηλεκτρικής Ενέργειας A.E. κρίθηκε ότι «...στο ελληνικό δημόσιο πρέπει να αποδοθεί το ποσό των 2,081.079,10 ευρώ κατ' άρθρο 2 παρ. 2 του ν. 4312/14 και το ποσό των 3.910.961,04 ευρώ που αφορά τα πολλαπλά τέλη ποσού

που κατέστη εισπρακτέο κατ' άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 4312/14 μετά την έκδοση της με αρ. 729/31-3-2016 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά».

3. Από την επισκόπηση της ανωτέρω απόφασης προκύπτει ότι σ' αυτή γίνεται μνεία του άρθρου 2 παρ. 2 του ν. 4312/2014, μόνο ως προς το ποσό των 2.081.079,10 ευρώ, που αφορά σε καταλογισμό ΦΠΑ, ΕΦΚ και ειδικό τέλος – ΔΕΤΕ, αρμοδιότητας του Δ' Τελωνείου.

Σε κάθε περίπτωση η εν λόγω κρίση του Δικαστηρίου είναι ορθή, καθόσον από τα στοιχεία του ιστορικού προκύπτει ότι για τις λοιπές απαιτήσεις του Δημοσίου δεν πληρούντο οι προϋποθέσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του ν. 4312/2014.

4. Περαιτέρω, το Δικαστήριο με την υπ' αριθμ. 1115/2017 απόφασή του, έκρινε εφαρμοστέες τις μεταβατικές διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν. 4312/2014, και όχι αυτές της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου. Στο άρθρο 8 του ν. 4312/2014, όπως εκτέθηκε (ανωτ.παρ.45), γίνεται διάκριση για τις εκκρεμείς υποθέσεις, αναλόγως εάν κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού (12-12-2014) υφίσταται εισπρακτέα απαίτηση ή εκτελεστός τίτλος του Δημοσίου ή νομικού προσώπου ή φορέα της παραγράφου 1 του άρθρου 1, κατά τα αναφερόμενα στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου αυτού. Με βάση αυτό το κριτήριο, εάν υφίσταται τέτοια απαίτηση, διατάσσεται η απόδοση των μετρητών ή των υπολοίπων λογαριασμών ή των μετρητών που περιέχονται σε θυρίδες.(άρθρ. 8 παρ. 2), άλλως, εάν δηλ. δεν υφίσταται εισπρακτέα απαίτηση την 12-12-2014, διατάσσεται η παρακατάθεση των μετρητών ή των υπολοίπων λογαριασμών ή των μετρητών που περιέχονται σε θυρίδες, σε δεσμευμένο άτοκο λογαριασμό στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ως δεσμευμένων χρηματικών απαιτήσεων κατά του υπόπτου ή του κατηγορουμένου, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 1 και 2 (άρθρ. 8 παρ. 1).

5. Επιπλέον, όπως εκτέθηκε, το Δικαστήριο, εφόσον συντρέχει περίπτωση πλήρους ικανοποίησης κατά το άρθρο 2 παρ.2 του ν. 4312/2014, διατάσσει την άρση της κατάσχεσης, της δέσμευσης ή της απαγόρευσης και την καταβολή του ως άνω οριζόμενου ποσού στο Ελληνικό Δημόσιο και τα ανωτέρω νομικά πρόσωπα ή φορείς και του τυχόν υπερβάλλοντος στον δικαιούχο αυτού. Επισημαίνεται, ότι στην υπ' αριθμ. 1115/2017 δικαστική απόφαση δεν διαλαμβάνεται τέτοια διάταξη, για τους προαναφερόμενους ουσιαστικούς λόγους.

6. Εν προκειμένω, τόσο 1) η υποβολή της υπ' αριθμ. 3300/12-01-2015 Ανέκκλητης Έγγραφης Δήλωσης Τρίτου προς το Συμβούλιο Εφετών Αθηνών περί συναίνεσης σε

οριστική και ολοσχερή απόδοση στο Δημόσιο και προς πλήρη ικανοποίηση αυτού για τις απαιτήσεις του Δημοσίου από τη συγκεκριμένη αιτία, όσο και 2) η κατάθεση της ίδιας Δήλωσης ενώπιον του Α΄ Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών στις 16-01-2015, έγιναν στα πλαίσια διαδικασίας προβλεπόμενης στις διατάξεις του ν. 4312/2014 και για τους σκοπούς του νόμου. Δεδομένου όμως ότι οι ενέργειες αυτές των οφειλετριών, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 1115/2017 δικαστική απόφαση, δεν επέφεραν τις επιδιωκόμενες έννομες συνέπειες για τις προαναφερόμενες οφειλές, μόνη η υποβολή τους είναι άνευ σημασίας. Εκ τούτου δεν υφίσταται έδαφος περαιτέρω κρίσης, εάν αυτές αποτελούν γεγονότα υπαγόμενα στην έννοια της ανωτέρας βίας, υπό την προαναφερόμενη έννοια αυτής.<sup>26</sup>

### **62. Επί του β.3 υποερωτήματος, ομόφωνα:**

Επίδοση της Ανέκκλητης Έγγραφης Δήλωσης Τρίτου -εν προκειμένω της υπ' αριθμ. 3300/12-01-2015 δήλωσης των οφειλετριών- στα προαναφερόμενα πρόσωπα δεν προβλέπεται στις οικείες διατάξεις του ν. 4312/2014, ούτε άλλου νόμου, η όποια δε σχετική απόφαση αυτών θα συνιστούσε παρέμβαση της εκτελεστικής εξουσίας στην δικαστική εξουσία. Στο υποερώτημα αυτό προσήκει αρνητική απάντηση, όμοια με την δοθείσα στο υποερώτημα β1 (ανωτ. παρ. 60).

### **63. Επί του γ υποερωτήματος, ομόφωνα:**

Τα κρίσιμα εν προκειμένω ζητήματα αντιμετωπίζονται διεξοδικά ανωτέρω (παρ. 39, 40 και 42, στις οποίες και αναφερόμεθα προς αποφυγή επαναλήψεων). Σύμφωνα με τις εκεί αναφερόμενες εφαρμοστέες διατάξεις (άρθρα 7<sup>A</sup> και 48 του ν. 3691/2008), και τη δοθείσα ερμηνεία αυτών, η με διατάξεις του Προέδρου της Αρχής, ή του ανακριτή,

<sup>26</sup> Επ' ευκαιρία του ως άνω β.2 ερωτήματος, παρατηρούνται τα εξής: Με προαναφερθείσες διατάξεις, τόσο του ν. 3691/2008, όσο και του ν. 4312/2014, παρέχεται η δυνατότητα στους κατηγορούμενους- οφειλέτες, των οποίων οι λογαριασμοί έχουν δεσμευθεί, να προβούν σε συγκεκριμένες ενέργειες, προκειμένου είτε (1) να επιτύχουν την άρση της εκδοθείσας διάταξης του ανακριτή ή την ανάκληση του βουλεύματος, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 48 παρ.4 του ν. 3691/ 2008, είτε (2) να προβούν σε πλήρη εξόφληση των οφειλών τους, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 4312/2014, που πραγματοποιείται με την κατάθεση από τους ίδιους τους οφειλέτες του συνολικού ποσού της οριζόμενης στο κατηγορητήριο, στο κλητήριο θέσπισμα ή στο βούλευμα αξίωσης, σε δεσμευμένο άτοκο λογαριασμό στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, από κεφάλαια στα οποία δεν έχει επιβληθεί κατάσχεση, δέσμευση ή απαγόρευση κίνησης λογαριασμών, μετά από ανέκκλητη έγγραφη δήλωσή τους προς τον εισαγγελέα, τον ανακριτή ή το Δικαστικό Συμβούλιο, κατά περίπτωση, να καταβάλουν το ποσό αυτό. (σχετ. άρθρ. 6 της ΚΥΑ 34054 οικ./Φ.321/2019). Εν προκειμένω, οι οφειλέτριες εταιρείες σε ουδεμία εκ των ανωτέρω ενεργειών προέβησαν, με αποτέλεσμα να συνεχισθεί η όλη διαδικασία κατά το διδόμενο ιστορικό.

ή του δικαστικού συμβουλίου, απαγόρευση της κίνησης λογαριασμών, «επέχει θέση κατάσχεσης». Η απαγόρευση αυτή ισχύει, από τη χρονική στιγμή της επίδοσης στο πιστωτικό ίδρυμα της διάταξης του Προέδρου της Αρχής ή του ανακριτή, ή του βουλευμάτος. Η εκ της ως άνω απαγόρευσης της κίνησης λογαριασμών κλπ, δέσμευση των κατασχεθέντων συνεπάγεται ότι η με οποιονδήποτε τρόπο διάθεση περιουσιακού στοιχείου (απαιτήσεων κ.λπ.) καθίσταται μη νόμιμη μέχρι την ολοκλήρωση της ποινικής διαδικασίας, δηλαδή την έκδοση αμετάκλητης απόφασης του αρμόδιου ποινικού δικαστηρίου.

Η ύπαρξη ή μη «υποχρέωσης απόδοσης» των, κατ' άρθρο 30 παρ. 3 του ΚΕΔΕ, εις χείρας διαφόρων πιστωτικών ιδρυμάτων κατασχεμένων ποσών προς το Ελληνικό Δημόσιο, δεν αποτελεί «γεγονός», ώστε να εξετασθεί καθεαυτή, εάν συνιστά ανωτέρα βία. Πάντως, το εν λόγω υποερώτημα, όπως και τα λοιπά του πρώτου ερωτήματος, έχουν πηγή και συνισταμένη την ευθύνη των οφειλετριών, η οποία, κατά τα προεκτιθέμενα, αποτέλεσε την προϋπόθεση της έκδοσης των πράξεων-αποφάσεων των αρμοδίων Προέδρου της Αρχής και Ανακριτή.

Επίσης, το σχετικό ερώτημα τίθεται επί υποθετικής βάσης και με ελλιπές πραγματικό. Τούτο διότι από τα στοιχεία του διδόμενου ιστορικού προκύπτει ότι σε βάρος των οφειλετριών εκδόθηκαν σε μεγάλο αριθμό έγχαρτα και ηλεκτρονικά κατασχετήρια (χωρίς να δίδονται ακριβή στοιχεία), στις περιπτώσεις δε που υποβλήθηκαν θετικές δηλώσεις, αυτές είχαν μηδενικό υπόλοιπο και τα πιστωτικά ιδρύματα δεσμεύτηκαν για το μέλλον. Επίσης από τα διδόμενα στοιχεία δεν προκύπτουν τυχόν προγενέστερες αυτών του Δημοσίου κατασχέσεις, επιβληθείσες από έτερους δανειστές των οφειλετριών.

**64. Επί του δ υποερωτήματος, εάν συνιστά λόγο ανωτέρας βίας το γεγονός ότι αν και το παραπεμπτικό βούλευμα εκδόθηκε το 2014 (Συμβούλιο Εφετών Αθηνών 365/11-03-2014) η ποινική διαδικασία διήρκεσε έως την έκδοση της σχετικής (παρεμπίπτουσας) απόφασης με την οποία διατάχθηκε η απόδοση των ποσών στο Δημόσιο, ήτοι ως την 7-3-2017 (1115/7-3- 2017 Πρωτόδικη Απόφαση του Α΄ Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών), ομόφωνα:**

Ο χρόνος της διάρκειας της ποινικής διαδικασίας δεν εντάσσεται στα γεγονότα εκείνα τα οποία κατά τη νομολογία και θεωρία συνιστούν λόγο ανωτέρας βίας, το ζήτημα δε αυτό αφορά τη δικαστική λειτουργία και εκφεύγει της αρμοδιότητας της Διοίκησης και του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Σημειώνεται εξάλλου, ότι, όπως εκτέθηκε, σκοπός του ν. 4313/2014 είναι να δοθεί η

δυνατότητα στους δανειστές του/των κατηγορουμένων για την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους, σε χρόνο προγενέστερο της έκδοσης αμετάκλητης απόφασης του ποινικού δικαστηρίου, χωρίς δηλαδή να απαιτείται η έκδοση αυτής, αφού η διάρκεια των δικών επί των εγκλημάτων του ν. 3691/ 2008 είναι συνήθως πολυετής.

**65. Επί του ε υποερωτήματος, κατά πλειοψηφία,** που απαρτίστηκε από τους: Στέφανο Δέτση και Ευγενία Βελώνη, Αντιπροέδρους Ν.Σ.Κ., Θεόδωρο Ψυχογιού, Αντώνιο Τατσόπουλο, Κωνσταντίνο Κατσούλα, Αλέξανδρο Ροϊλό, Βασίλειο Καραγεώργο, Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα-Ασημακοπούλου, Ευστράτιο Ηλιαδέλη και Νικόλαο Πατηνιώτη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους, (ψήφοι δέκα - 10-), γνώμη με την οποία συντάχθηκε και η Εισηγήτρια Σπυριδούλα Ραυτοπούλου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ., (γνώμη χωρίς ψήφο), έγιναν δεκτά τα εξής :

Η έκδοση της υπ' αριθμ. 34054 οικ./Φ.321/2019 (10-6-2019) κ.υ.α. είναι ένα από τα γεγονότα που έλαβαν χώρα εν προκειμένω, και καθεαυτή η καθυστέρηση της έκδοσής της και η συνεπεία αυτής καθυστέρηση του Ταμείου Παρακαταθηκών & Δανείων να προβεί στις δικές του ενέργειες, δεν δύναται να θεωρηθεί ότι συνιστά ανωτέρα βία, υπό την προεκτεθείσα έννοια, στα πλαίσια εφαρμογής των άρθρων 61 ΚΦΔ και 6 ΚΕΔΕ, ικανή να οδηγήσει στην πλήρη απαλλαγή των οφειλετριών από τις σχετικές νόμιμες προσαυξήσεις, αφού, κυρίως, από μόνη της, δεν στοιχειοθετεί κατ' αντικειμενική κρίση, αιτιωδώς και βασίμως, τον δικαιολογητικό λόγο της μη εμπρόθεσμης καταβολής των χρεών τους.

Είναι αμφίβολο εάν η ανωτέρω κ.υ.α. ήταν αναγκαίος όρος για την υλοποίηση της απόδοσης των χρηματικών απαιτήσεων του Ελληνικού Δημοσίου, απόδοση η οποία φαίνεται να ήτο δυνατή με βάση τις διατάξεις του νόμου. Η κ.υ.α ρυθμίζει ήσσονος σημασία διαδικαστικά ζητήματα, τα οποία δεν εμπόδιζαν την απόδοση. Συνακολούθως, η καθυστέρηση έκδοσης της εν λόγω απόφασης δεν μπορεί να αποδοθεί ανενδεδιάστως σε υπαιτιότητα των οργάνων του Δημοσίου, η συνδρομή της οποίας, σε κάθε περίπτωση, θα γεννούσε άλλου είδους αξιώσεις κατά αυτού.

**Μειοψήφησε** ο Ιωάννης Αλεξανδράκης, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους (ψήφος μία -1-), ο οποίος διατύπωσε την γνώμη ότι η καθυστέρηση έκδοσης της ανωτέρω Κ.Υ.Α. αποτέλεσε λόγο ανωτέρας βίας, εξ αιτίας του οποίου εμποδίστηκε η απόδοση στο Δημόσιο ή η παρακατάθεση των χρεών των εταιρειών στο ΤΠΚΔ.

**Επί του δευτέρου ερωτήματος, ομόφωνα, έγιναν δεκτά τα εξής:**

**66. Επί του α υποερωτήματος:**

Η εκ του νόμου επερχόμενη, κατ' άρθρο 30 παρ.3 ΚΕΔΕ, αναγκαστική εκχώρηση της κατασχεθείσας απαίτησης στο Δημόσιο δεν επάγεται τα αποτελέσματα της καταβολής, δηλαδή απόσβεση της ενοχής, δεδομένου ότι η δια της ως άνω εκχώρησης μεταβίβαση της απαίτησης δεν επιφέρει και απόσβεση της απαίτησης έναντι του καθ' ού η κατάσχεση, αφού η εν λόγω εκχώρηση δεν γίνεται «αντί καταβολής» αλλά «χάριν» (επί σκοπώ) καταβολής», και συνεπώς δεν απαλλάσσει τον καθ' ου η κατάσχεση οφειλέτη του Δημοσίου από την υποχρέωση να καταβάλει προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής, όπως προεκτέθηκε (ανωτ. παρ. 52, με εκτενή αναφορά στις ΟΛΝΣΚ 408/1979, ΝΣΚ146/1995).

Περαιτέρω, κατά την **ειδικότερη γνώμη** της Ευγενίας Βελώνη, Αντιπροέδρου Ν.Σ.Κ. και του Αντωνίου Τασόπουλου, Νομικού Συμβούλου του Κράτους (ψηφοί δύο -2-), κατά την έννοια των διατάξεων του ν.4312/2014, οι επιβληθείσες από το Δημόσιο, κατ' άρθρο 30 παρ.3, αναγκαστικές κατασχέσεις δεν ανέπτυξαν τις έννομες συνέπειές τους (εκχώρηση), είτε θεωρηθούν μη νόμιμες, ως άγουσες σε απαγορευμένη διάθεση, η οποία πάντως δεν τις καθιστά αυτοδικαίως άκυρες, είτε νόμιμες (σχ. ΜΟΝ.ΕΦΑΘ 6980/2020, ΔΠΡ ΝΑΥΠΛ. 85/2018 νόμος, ΠΟΛ. 1194/14.8.2014).

#### **67. Επί του β υποερωτήματος:**

Η κατ' άρθρο 48 του ν. 3691/2008 απαγόρευση της κίνησης λογαριασμών, «επέχει θέση κατάσχεσης», με την έννοια, ότι ακριβώς όπως και η κατάσχεση, στοχεύει στην απαγόρευση οποιασδήποτε διάθεσης του εκάστοτε περιουσιακού στοιχείου, ισχύει δε μέχρι το πέρας της ποινικής δίκης, αποσκοπούσα στην μέχρι τότε διατήρηση των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου.

#### **68. Επί του γ υποερωτήματος:**

Από το διδόμενο πραγματικό δεν προκύπτει ότι έλαβε χώρα εκταμίευση προς το Δημόσιο ποσών κατόπιν των εις χείρας τρίτων επιβληθεισών κατασχέσεων, επομένως το ερώτημα αυτό είναι υποθετικό.

Εξάλλου η διάταξη του ανακριτή ή το βούλευμα του συμβουλίου (άρθρο 48 παρ. 1), καθώς και η διάταξη του Προέδρου της Αρχής (άρθρο 48 παρ. 5), επέχουν θέση έκθεσης κατάσχεσης, όπως προεκτέθηκε. Η κατ' το ν. 3691/2008 δέσμευση και απαγόρευση εκποίησης περιουσιακών στοιχείων κατόπιν των ανωτέρω διατάξεων συνεπάγεται την απαγόρευση στα πιστωτικά ιδρύματα να αποδώσουν κατασχεθέντα ποσά σε οποιονδήποτε κατασχόντα, επομένως και στο Δημόσιο.

Η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 2 ορίζει ότι η ως άνω απαγόρευση ισχύει από τη χρονική στιγμή της επίδοσης στο πιστωτικό ίδρυμα της εν λόγω διάταξης και ότι από τότε είναι άκυρη έναντι του Δημοσίου τυχόν εκταμίευση χρημάτων από το λογαριασμό ή εκποίηση τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων. Συνεπώς με την διάταξη αυτή θεσπίζεται σχετική ακυρότητα υπέρ του Δημοσίου. Η σχετική ακυρότητα, ως γνωστόν, δεν προτείνεται από όλους που έχουν έννομο συμφέρον, όπως η απόλυτη ακυρότητα, αλλά από την κάθε διάταξη, η οποία τη θεσπίζει, ορίζονται συγκεκριμένα ποια πρόσωπα έχουν το δικαίωμα να την επικαλεσθούν, τα οποία είναι αυτά υπέρ των οποίων έχει θεσπισθεί η σχετική ακυρότητα, και τα οποία προστατεύονται με τον οικείο κανόνα δικαίου

Η επίκληση της σχετικής ακυρότητας προβλέπεται εν προκειμένω για την περίπτωση που πιστωτικό ίδρυμα θα προέβαινε στην απόδοση ποσού δεσμευθέντος λογαριασμού σε κάποιον κατασχόντα δανειστή ή στον ίδιο τον οφειλέτη, διότι ακριβώς στην προστασία του δανειστή-Δημοσίου αποβλέπει ο ν. 3691/2008.

#### **69. Επί του τρίτου ερωτήματος:**

**A.** Κατά τη γνώμη των Στέφανου Δέτση και Ευγενίας Βελώνη, Αντιπροέδρων Ν.Σ.Κ., Κωνσταντίνου Κατσούλα και Παναγιώτας-Ελευθερίας Δασκαλέα-Ασημακοπούλου, Νομικών Συμβούλων του Κράτους, (ψηφοί τέσσερις -4):

1. Προκειμένου να δοθεί θετική ή αρνητική απάντηση στο τιθέμενο ερώτημα, είναι αναγκαίο να διευκρινισθεί, αν στη συγκεκριμένη περίπτωση, η έννοια της «εισπρακτέας» απαίτησης θα οριοθετηθεί, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις του ΚΕΔΕ ή θα αντληθεί από το όλως ειδικό νομοθετικό πλαίσιο του ν. 4312/2014.

2. Και μόνο το γεγονός ότι ο ν. 4312/2014 τιτλοφορείται: «Ρύθμιση δεσμευμένων ή κατασχεμένων χρηματικών απαιτήσεων και μετρητών....» παραπέμπει σε ειδικό νόμο, που σκοπό έχει να ρυθμίσει τις ιδιαίτερες αυτές κατηγορίες χρηματικών απαιτήσεων πιστωτών, μεταξύ άλλων και του Ελληνικού Δημοσίου, που προκύπτουν από την διάπραξη οικονομικών εγκλημάτων.

Ειδικότερα στο άρθρο 1 παρ. 2 ορίζεται ότι: «Εάν τα εγκλήματα της παρ.1 έχουν τελεστεί σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου ή στρέφονται κατά της ιδιοκτησίας και των περιουσιακών δικαιωμάτων αυτού, η αρχή ή το δικαιοδοτικό όργανο, που εξέδωσε την οικεία απόφαση, διάταξη ή βούλευμα, διατάσσει την απόδοση στο Ελληνικό Δημόσιο των μετρητών ή του υπολοίπου των τραπεζικών λογαριασμών ή των μετρητών που περιέχονται σε θυρίδες, συνυπολογιζομένων των τόκων, προσαυξήσεων και των προστίμων, και μέχρι του συνολικού ποσού αυτών, έναντι της

προσδιορισθείσας οφειλής ή ζημίας τους, κατά τον χρόνο κατά τον οποίο η απαίτηση του Δημοσίου καθίσταται εισπρακτέα, είτε συνεπεία παρέλευσης της προθεσμίας αμφισβήτησης(διοικητικής ή δικαστικής) της σχετικής πράξης προσδιορισμού είτε συνεπεία έκδοσης σχετικής οριστικής δικαστικής απόφασης στην περίπτωση έγερσης αμφισβήτησης....».

3. Εν προκειμένω, η καταβολή (εξόφληση) των απαιτήσεων και κατ' επέκταση η παύση των προσαυξήσεων ανατρέχει στον χρόνο κατά τον οποίο οι απαιτήσεις του Ελληνικού Δημοσίου έγιναν εισπρακτέες, σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του ν.4312/2014,σε συνδυασμό με όσα διέταξε και η υπ.αριθμ.1115/2017 αμετάκλητη απόφαση του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών.

Συνεπώς, η τοποθέτηση του χρόνου διακοπής επιβολής των προσαυξήσεων/τόκων εκπρόθεσμης καταβολής σε προγενέστερο του χρόνου απόδοσης των σχετικών χρηματικών ποσών από το Τ.Π.και Δανείων επιτρέπεται στην προκειμένη περίπτωση, διότι το προβλέπουν οι ειδικές διατάξεις του ν.4312/2014 (με τις οποίες ρυθμίζεται η τύχη των δεσμευμένων και κατασχεμένων απαιτήσεων), κατ' εφαρμογή των οποίων εκδόθηκε η ως άνω αμετάκλητη απόφαση και διατάχθηκε η απόδοση των δεσμευμένων χρημάτων.

4. Η είσπραξη/απόδοση των χρημάτων που κατατέθηκαν τον Ιανουάριο του 2020 στους λογαριασμούς του Ελληνικού Δημοσίου (27-01-2020 στη Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Αθηνών και 30-01-2020 στο Δ' Τελωνείο Πειραιά), ανατρέχει, σύμφωνα με τις παραπάνω διατάξεις στον χρόνο που οι απαιτήσεις αυτές έγιναν εισπρακτέες. Δηλαδή στους χρόνους που προσδιορίζει η υπ.αριθμ.1115/2017 απόφαση και, επομένως, από τους χρόνους αυτούς δεν οφείλονται προσαυξήσεις και τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής.

5. Σύμφωνα με την διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4312/2014 η καταβολή των σχετικών ποσών για την εξόφληση των απαιτήσεων του Δημοσίου, και ως εκ τούτου και η παύση τόκων και προστίμων εκπρόθεσμης καταβολής ή προσαυξήσεων, προσδιορίζεται στον χρόνο κατά τον οποίο οι απαιτήσεις του Δημοσίου κατέστησαν εισπρακτέες, είτε συνεπεία άπρακτης παρέλευσης της προθεσμίας αμφισβήτησης είτε συνεπεία έκδοσης οριστικής δικαστικής απόφασης και όχι κατά τον χρόνο που διατάχθηκε η απόδοσή τους ή πραγματοποιήθηκε τελικά η καταβολή αυτών της (βλ. αιτιολογική έκθεση του νόμου τούτου σελ. 2045 2047 υπ' αριθμ. 1115/2017 ποινικής απόφασης).

Στην προκείμενη περίπτωση υφίσταται ειδική διάταξη νόμου που προσδιορίζει τον χρόνο απόδοσης (καταβολής) και ο οποίος ανατρέχει σε προγενέστερο της κατάθεσης σε λογαριασμούς του Δημοσίου.

Ο χρόνος κατά τον οποίο οι απαιτήσεις του Δημοσίου έγιναν εισπρακτέες αναφέρεται και στην προαναφερθείσα ποινική απόφαση (βλ. σελ. 2051, 2055).

Επομένως, σε κάθε περίπτωση και με τις παραπάνω επιφυλάξεις ως προς το κύρος των κατασχέσεων κλπ, η είσπραξη – απόδοση των χρημάτων που κατατέθηκαν τον Ιανουάριο του έτους 2020 στους λογαριασμούς του Δημοσίου ανατρέχει σύμφωνα με τις παραπάνω διατάξεις του ν. 4312/2014 στον χρόνο που οι απαιτήσεις του έγιναν εισπρακτέες, από τον χρόνο δε αυτό δεν οφείλονται τόκοι ή προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής.

**Β.** Κατά την **γνώμη** των Θεοδώρου Ψυχογιού, Αντωνίου Τατσόπουλου, Ευστράτιου Ηλιαδέλη και Νικολάου Πατηνιώτη, Νομικών Συμβούλων του Κράτους, (ψηφοί τέσσερις -4-), ως χρονικό σημείο έναρξης της ανωτέρας βίας πρέπει να θεωρηθεί η 18.5.2018, ημερομηνία έκδοσης της σχετικής εισαγγελικής διάταξης για εκτέλεση της υπ' αριθμ. 1115/2017 παρεμπίπτουσας απόφασης του Α' Τριμελούς Εφετείου Αθηνών. Σε κάθε περίπτωση, όμως, εάν, εν προκειμένω, οι οφειλέτες είχαν υπεξαιρέσει χρηματικά ποσά μείζονα των δεσμευθέντων, τα οποία όφειλαν και μπορούσαν να αποδώσουν στο Δημόσιο προς άρση της υπερημερίας τους, κατά τα αντίστοιχα ποσά, δεν μπορούν να επικαλούνται ανωτέρα βία προς αποφυγή προσαυξήσεων και τόκων. Εξάλλου, δεν δύναται να υποστηριχθεί βασίμως ότι η παύση των προσαυξήσεων ανατρέχει στο χρόνο κατά τον οποίο οι απαιτήσεις του Ελληνικού Δημοσίου έγιναν εισπρακτέες<sup>27</sup>, σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του ν. 4312/2014, καθόσον είναι προφανές πως το γεγονός ότι οι απαιτήσεις του Δημοσίου γίνονται εισπρακτέες (εισπράξιμες), κατά την έννοια του ν. 4312/2014, δεν μπορεί να σημάνει και παύση αυτών, αλλά, απεναντίας την περαιτέρω παραγωγή προσαυξήσεων και τόκων, η οποία παύει μόνο με την εξόφληση των χρεών (ή με τη συνδρομή ανωτέρας βίας). Υπό την αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή, είναι αυτονόητο ότι παράγεται σαφής διάκριση, που ευνοεί τα ποινικώς διωχθέντα πρόσωπα και πλήττει καίρια την αρχή της ισότητας, ως και κάθε έννοια ισότιμης μεταχείρισης ομοίων καταστάσεων και σχέσεων.

---

<sup>27</sup> Προφανώς εννοείται «εισπράξιμες».

Γ. Κατά τη γνώμη των Αλέξανδρου Ροϊλού και Βασιλείου Καραγεώργου, Νομικών Συμβούλων του Κράτους, (ψηφοί δύο -2-), με την οποία συντάχθηκε και η Εισηγήτρια Σπυριδούλα Ραυτοπούλου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ., (γνώμη χωρίς ψήφο) :

1. Οι προσαυξήσεις/τόκοι, πρόστιμα εκπρόθεσμης καταβολής (άρθρ. 6 ΚΕΔΕ, 53 και 57 ΚΦΔ) υπολογίζονται και συνεισπράττονται υποχρεωτικά με το βασικό χρέος Ο φορολογούμενος υποχρεούται να καταβάλει προσαυξήσεις/τόκους, πρόστιμα εκπρόθεσμης καταβολής για τη χρονική περίοδο από την επόμενη ημέρα της λήξης της νόμιμης προθεσμίας καταβολής έως και την ημερομηνία καταβολής του φόρου (ανωτ. παρ. 28, 35, με παραπομπή σε ΣτΕ 2743/2002, 2027/2000, 837/2016). Το αρμόδιο όργανο είσπραξης δεν απαλλάσσει τον οφειλέτη από τις ως άνω προσαυξήσεις κλπ σε κάθε περίπτωση που αυτός ισχυρίζεται ότι η εκπρόθεσμη πληρωμή δεν οφείλεται σε υπαιτιότητά του. Δυνατότητα απαλλαγής από προσαυξήσεις/τόκους και πρόστιμα εκπρόθεσμης καταβολής υφίσταται μόνον στις περιπτώσεις που τούτο ορίζεται ρητά, ήτοι στις περιπτώσεις συνδρομής ανωτέρας βίας κατ' άρθρα 6 παρ. 4 ΚΕΔΕ και 61 ΚΦΔ, καθώς και σε ειδικές περιπτώσεις οφειλών στρατευομένων και ανηλίκων, κατ' άρθρο 6 παρ. 6 ΚΕΔΕ (ανωτ. παρ.33-38).

2. Περαιτέρω, σε ορισμένες περιπτώσεις, γίνεται δεκτό, ότι είναι δυνατή η παύση των προσαυξήσεων αυτών κλπ. πριν από την ημερομηνία είσπραξης του οφειλόμενου φόρου από τα αρμόδια προς τούτο όργανα του Δημοσίου. Τέτοιες ειδικές περιπτώσεις απαντώνται, για παράδειγμα, όταν πρόκειται για ρυθμίσεις ληξιπροθέσμων οφειλών βάσει νόμων, που ορίζουν την ημερομηνία της παύσης, ή τα διαστήματα, για τα οποία ισχύει η παύση. Ακόμη, όταν πρόκειται για παραχώρηση στο Δημόσιο κληρονομιαίου ακινήτου για την εξόφληση του φόρου κληρονομίας, οπότε οι προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής παύουν την ημερομηνία μεταγραφής του ακινήτου στο Δημόσιο, ανεξάρτητα του χρόνου της λογιστικής τακτοποίησης της οφειλής (ΝΣΚ 671/1993).

3. Η επιβολή προσαυξήσεων/τόκων και προστίμων εκπρόθεσμης καταβολής γίνεται κατά δεσμία αρμοδιότητα των αρμοδίων οργάνων, εφόσον διαπιστωθεί η συνδρομή των νομίμων προς τούτο προϋποθέσεων. Στο αρμόδιο όργανο είσπραξης του Δημοσίου ανήκει η κρίση σε ποιο χρόνο λαμβάνει χώρα η καταβολή - εξόφληση του ληξιπρόθεσμου χρέους, ώστε να προβεί στην επιβολή των νομίμων προσαυξήσεων/τόκων, προστίμων εκπρόθεσμης καταβολής, μέχρι του χρόνου αυτού. Ακολούθως, κατά την πίστωση θα γίνει επιμερισμός της κύριας οφειλής και

των προσαυξήσεων/τόκων, προστίμων εκπρόθεσμης καταβολής, κατά τη σχετική πρακτική των αρμοδίων Τμημάτων Εσόδων.<sup>28</sup> (Όμοια, για τον επιμερισμό, η απάντηση της αρμόδιας Δ/σης Τελωνειακών Διαδικασιών στο Δ' Τελωνείο)

4. Στην υπό κρίση περίπτωση, όπως εκτέθηκε (ανωτ. παρ. 10), με την υπ' αριθμ. Α ΠΕ 2034/31-10-2019 παρεμπίπτουσα απόφαση του Α' Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών κρίθηκε, μεταξύ άλλων, ότι α) η εκτέλεση των ποινικών αποφάσεων και της παρεμπίπτουσας υπ' αριθμ. 1115/2017 ποινικής απόφασης του Πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου, συννόμως επιχειρήθηκε να γίνει διά διατάξεων του Εισαγγελέα Εκτέλεσης της Εισαγγελίας Εφετών Αθηνών, ο οποίος είναι ο μόνος αρμόδιος να παραγγείλει την προσήκουσα εκτέλεσή της», σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 1 του Κώδικα Οργανισμού των Δικαστηρίων (ν.1756/1998), β) τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ.1 του ως άνω νόμου δεν δύναται να μεταβάλει, ελλείψει ειδικής ρητής εξουσιοδότησης νόμου, η Κ.Υ.Α. 34054 οικ./φ.321/2019 και γ) η παρεμπίπτουσα υπ' αριθμ. 1115/2017 απόφαση είναι άμεσα εκτελεστή, «επιμελεία όμως του αρμοδίου Εισαγγελέως». Επομένως, η εκτέλεση της υπ' αριθμ.1115/7-3-2017 παρεμπίπτουσας απόφασης, από το υπόχρεο προς τούτο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων Αθηνών (σχετ. άρθρο 8 της υπ' αριθμ. 34054 οικ./φ.321/2019 (10-6-2019) Κ.Υ.Α. δεν ήταν δυνατή πριν από την έκδοση της από 18-5-2018 διάταξης της Εισαγγελίας Εφετών Αθηνών (ανωτ. παρ. 7), καθώς ούτε και πριν από την έκδοση της υπ' αριθμ. 34054 οικ./φ.321/2019 ΚΥΑ, με αποτέλεσμα το ΤΠΚΔ, να προβεί στην κατάθεση των επίμαχων ποσών (α) στις 27-1-2020 στον υπ' αριθμ. IBAN GR 0100 0230 0000 0020 0150 019 λογαριασμό της Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Αθηνών και (β) στις 30-1-2020 στον λογαριασμό του Τελωνείου στην Τράπεζα της Ελλάδος (ανωτ. παρ.12).

5. Στην προκειμένη περίπτωση, η προαναφερόμενη κατάθεση στο λογαριασμό εκάστης αρμόδιας υπηρεσίας επέχει θέση «καταβολής», συνιστά δηλαδή οιονεί εξόφληση και άρα αποτελεί τον κρίσιμο χρόνο είσπραξης των επίμαχων χρεών από το Δημόσιο, ώστε μέχρι την ημερομηνία αυτή να υπολογισθούν οι αναλογούσες προσαυξήσεις/τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής, επί εκάστης βασικής οφειλής, όπως αυτή διαμορφώθηκε με την υπ' αριθμ. 2034/2019 παρεμπίπτουσα απόφαση του Α' Πενταμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών.

Τούτο διότι, από και διά της ως άνω κατάθεσης στους προαναφερόμενους λογαριασμούς του Δημοσίου πραγματοποιείται η εξόφληση των χρεών των

---

<sup>28</sup> Το αρμόδιο Τμήμα Εσόδων, στο οποίο υπάρχει μηχανογραφικό σύστημα, η πίστωση γίνεται επί της ήδη καταχωρημένης καταλογιστικής πράξης και σχετικής ταμειακής βεβαίωσης (ταυτότητα οφειλής).

οφειλετριών εταιρειών προς το Δημόσιο. Η τοποθέτηση του χρόνου διακοπής της επιβολής των εν λόγω προσαυξήσεων κλπ σε άλλο χρονικό σημείο, προγενέστερο αυτού της κατάθεσης των επίμαχων ποσών από το ΤΠΚΔ στους ανωτέρω λογαριασμούς του Δημοσίου -λαμβάνομένων υπόψη και των προεκτεθέντων επί των λοιπών ερωτημάτων-, δεν επιφέρει άμεσο αποτέλεσμα για την είσπραξη των χρεών των οφειλετριών εταιρειών από το Δημόσιο. Και πάντως, μέχρι την είσπραξη λειτουργούν οι προσαυξήσεις/τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής και εφαρμόζονται οι πάσης φύσεως διατάξεις που αφορούν σε ενεργό απαίτηση του Δημοσίου (πρβλ. ΝΣΚ 671/1993), καθόσον η εφαρμογή αυτών δεν δύναται να παρακαμφθεί, ελλείψει, όπως προαναφέρθηκε, σχετικής διάταξης νόμου.

**Δ.** Κατά την **ειδικότερη γνώμη** του Ιωάννη Αλεξανδράκη, Νομικού Συμβούλου του Κράτους, ο λόγος ανώτερης βίας, αρχίζει από την ημερομηνία δημοσίευσης της υπ' αριθμόν 1115/2017 απόφασης του Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών, δηλαδή την 7-3-2017 και διαρκεί έως την ημερομηνία που αποδόθηκαν στο Δημόσιο τα ποσά που ορίζονται στην απόφαση αυτή, δηλαδή την 27-1-2020, κατά το χρονικό αυτό διάστημα δεν οφείλονται τόκοι. Τούτο καθόσον μετά την έκδοση της υπ' αριθμόν 1115/7.3.2017 απόφασης Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών, με την οποία μεταξύ άλλων διατάχθηκε η απόδοση στο Δημόσιο, του συνολικού ποσού των 52.206.263,49 ευρώ για φορολογικές οφειλές και ποσού 5.992.040,14 € για τελωνειακές οφειλές, το μόνο γεγονός που εμπόδιζε την απόδοση των δεσμευμένων χρηματικών ποσών στο Δημόσιο, ήταν η έλλειψη της αναγκαίας, κατ' άρθρο 7 του ν.4312/2014, κοινής υπουργικής απόφασης, που θα καθόριζε τα σχετικά με την παρακατάθεσή τους, στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τον τρόπο, τη διαδικασία και το χρόνο απόδοσης.

Ακολούθως, το Β' Τμήμα γνωμοδότησε **ομόφωνα** υπέρ της παραπομπής του ερωτήματος, λόγω μείζονος σπουδαιότητας, στην Ολομέλεια του Ν.Σ.Κ

**ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ**

**Αθήνα, 23-6-2021**

**Ο Πρόεδρος**

**Η Εισηγήτρια**

**Στέφανος Δέτσης**  
**Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.**

**Σπυριδούλα Ραυτοπούλου**  
**Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.**